

**T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI**

**KÖY TASARIM REHBERLERİ VE DENİZLİ ÖRNEĞİNDE
KIRSAL PEYZAJ PLANLAMA STRATEJİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
GİZEM ÖZDEMİR**

**DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. SEVGİ GÖRMÜŞ**

BARTIN-2015

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**KÖY TASARIM REHBERLERİ VE DENİZLİ ÖRNEĞİNDE KIRSAL PEYZAJ
PLANLAMA STRATEJİLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Gizem ÖZDEMİR

2008

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Sevgi GÖRMÜŞ

BARTIN-2015

KABUL VE ONAY

Gizem ÖZDEMİR tarafından hazırlanan “KÖY TASARIM REHBERLERİ VE DENİZLİ ÖRNEĞİNDE KIRSAL PEYZAJ PLANLAMA STRATEJİLERİ” başlıklı bu çalışma, 21.08.2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Yrd. Doç. Dr. Sevgi GÖRMÜŞ (Danışman)

Üye : Yrd. Doç. Dr. Gül ATANUR

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mustafa ARTAR

Bu tezin kabulü Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır..

Doç. Dr. H. Selma ÇELİKİYAY
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Yrd. Doç. Dr. Sevgi GÖRMÜŞ danışmanlığında hazırlamış olduğum KÖY TASARIM REHBERLERİ VE DENİZLİ ÖRNEĞİNDE KIRSAL PEYZAJ PLANLAMA STRATEJİLERİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

21.08.2015

Gizem ÖZDEMİR

ÖNSÖZ

Yüksek lisans eğitimimin ilk aşamasından itibaren beni engin bilgi ve tecrübeleriyle yönlendiren, her aşamasında bana destek veren tez danışmanım sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Sevgi GÖRMÜŞ’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bu tezde jüri üyesi olma nezaketini gösteren, tezin incelenerek hataların düzeltilmesinde değerli vakitlerini harcayan sayın hocalarım Yrd. Doç. Dr. Gül ATANUR ve Yrd. Doç. Dr. Mustafa ARTAR’a şükranlarımı sunarım.

Bu çalışma, TÜBİTAK tarafından desteklenen “Kentsel-Kırsal Kuşaklarda Peyzaj Deseni Ve Ekolojik Süreç etkileşimi: Denizli Örneği (113O543) Projesi ile Bartın Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü “Köy Tasarım Rehberleri: Denizli Örneği” (2014-Fen-C-008) projesi kapsamında yapılmıştır. Destekleri için TÜBİTAK Tarım, Ormancılık ve Veterinerlik Araştırma Grubu’na ve Bartın Üniversitesi’ne teşekkürlerimi sunarım.

Arazi çalışmalarımda yanımda olan Peyzaj Mimarı İrfan Nas’a, çalışma boyunca desteklerini esirgemeyen Serhat Cengiz’e, Denizli Büyükşehir Belediyesi’ne, Mimar Hüsamettin Ataman ve Süleyman Boz’a, Denizli İl Mahalli İdareler Müdürü Rüştü Gözlükaya’ya ve Develi, Küçükdere, Goncalı ve Şahinler köy muhtarlarına teşekkürü borç bilirim.

Maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen sevgili anne ve babam Basri ve Cemile Özdemir’e, abim Aziz Özdemir’e, ev arkadaşım Fatma Çinis’e ve her zaman yanımda olan, tez çalışmam boyunca beni cesaretlendiren Burak Oruç’a çok teşekkür ederim.

Gizem ÖZDEMİR

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KÖY TASARIM REHBERLERİ VE DENİZLİ ÖRNEĞİNDE KIRSAL PEYZAJ PLANLAMA STRATEJİLERİ

Gizem ÖZDEMİR

Bartın Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Sevgi GÖRMÜŞ

Bartın- 2015, sayfa: XVI + 132

Kırsal alanlar bulundukları bölgenin doğal ve kültürel özelliklerini yansıtan, kendilerine özgü kimliği ve karakteri olan yerlerdir. Büyükşehir belediyesi statüsüne geçen kentlerde değişen kanunlar ve kararlar ile kentsel yayılmanın artışı kırsal alanları tehdit etmektedir.

Ülkemizde kırsal alanlar ile ilgili yeterli düzeyde planlama ve tasarım kriterleri bulunmamaktadır. 2013 yılında İmar Kanunu'nun 8. maddesine eklenen ek madde ile yerleşme özellikleri, mimari doku ve karakteri ile gelişme potansiyeli yüksek olan köylerde kırsal karakteri korumak için köy tasarım rehberlerinin hazırlanması içeriği yer almıştır.

Bu çalışma, 2012 yılında Büyükşehir Belediyesi olan Denizli kenti Merkezefendi ve Pamukkale ilçelerinde 1980-2012 yılları arasında kırsal karakter özelliği gösteren 65 kırsal yerleşimde yapılmıştır. Kent çeperinde kalan kırsal yerleşimleri belirlemek için bölgeleme çalışması yapılarak alan beş bölgeye ayrılmıştır. Bölgelere göre kırsal yerleşimlerin Coğrafi Bilgi Sistemleri tekniği yardımıyla doğal ve kültürel özellikleri belirlenerek sektör bazlı pilot köy seçimi yapılmıştır. Pilot köyler için köy tasarım raporları hazırlanarak bu köylerde ve bölge bazında köy tasarım rehberleri üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Köy tasarım rehberleri; kırsal peyzaj; peyzaj karakteri; Denizli.

Bilim Kodu

502.01.02

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

VILLAGE DESIGN GUIDELINES AND RURAL LANDSCAPE PLANNING STRATEGY SAMPLE DENİZLİ

Gizem ÖZDEMİR

Bartın University

Graduate School of Natural and Applied Sciences

Landscape Architecture Department

Thesis Advisor: Asst. Prof. Sevgi GÖRMÜŞ

Bartın-2015, pp: XVI + 132

Rural areas reflect the natural and cultural features of the region with their own identities and characters. With the laws and decisions changed in the newly metropolitan municipalities, the increase in urban sprawl in the cities threatens the rural areas.

In our country, there is no adequate planning and design criteria related to rural areas. The annex declaration on 8th section of Physical Development Planning Law in 2013 states that the village design guidelines should be prepared in order to preserve the rural character of the villages which have high potential of development according to their features of settlement, architectural texture and character.

This study was conducted in 65 rural settlements showing the rural character between the years 1980-2012 in Merkezefendi and Pamukkale districts of Denizli city which became a Metropolitan Municipality in 2012. The area is divided into 5 groups by zoning in order to determine the remaining rural settlements in the vicinity of the city. The natural and cultural features of rural areas were determined with the help of Geographic Information Systems and a selection of sector based pilot villages were made. Village design reports were prepared for these pilot villages and regions and Village design guidelines were produced according to these reports.

Key Words

Village design guidelines; rural landscape; landscape character; Denizli.

Science Code

502.01.02

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii
TABLolar DİZİNİ.....	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xvi
 BÖLÜM 1 GİRİŞ	 1
1.1 Genel Bilgiler.....	1
1.1.1 Kentsel- Kırsal Etkileşim	3
1.1.2 Peyzaj Karakteri	2
1.1.3 Köy Tasarım Rehberleri.....	5
1.1.3.1 Dünya’da Köy Tasarım Rehberleri Çalışmaları.....	8
1.1.3.2 Türkiye’de Köy Tasarım Rehberleri Çalışmaları.....	16
 BÖLÜM 2 MATERYAL VE YÖNTEM	 19
2.1 Materyal	19
2.2 Yöntem	20
2.2.1 Arazi Çalışmaları Ve Görselleştirme	20
2.2.2 Çalışma Alanındaki Kırsal Alanların Kent-Kır Etkileşiminin Belirlenmesi...	21
2.2.3 Bölgeleme, Peyzaj Karakter Türleri, Korunan alanlar Ve Sanayi	
Alanlarına Uzaklıklarına Göre Sektör Bazlı Pilot Köy Seçimi	22
2.2.4 Pilot Köylerde Köy Tasarım Raporlarının Hazırlanması.....	25
2.2.5 Bölgelerin Ve Köylerin Peyzaj Karakter Türlerine Göre Tasarım	
Rehberlerinin Oluşturulması.....	25
2.3 Araştırma Alanı Doğal Ve Kültürel Peyzaj Özellikleri	26
2.3.1 Doğal Peyzaj Özellikleri	27

2.3.1.1 Coğrafi Konum.....	27
2.3.1.2 Topoğrafik Yapı	28
2.3.1.3 Hidrolojik Yapı.....	35
2.3.1.4 Jeolojik Yapı.....	36
2.3.1.5 Tarımsal Desen.....	38
2.3.1.6 Arazi Kullanımı	42
2.3.1.7 İklim Özellikleri	47
2.3.1.8 Korunan Alanlar	49
2.3.2 Kültürel Peyzaj Özellikleri.....	52
2.3.2.1 Kırsal Yerleşim Alanları	52
2.3.2.2 Nüfus Değişimi.....	55
2.3.2.3 İdari Statü Değişimi.....	57
2.3.2.4 Ekonomik Aktivite	58
2.3.2.5 Ulaşılabilirlik.....	58
2.4 Yönetmel Yapı	61
BÖLÜM 3 BULGULAR VE TARTIŞMA	67
3.1 Denizli’de Kent-Kır etkileşimi	67
3.1.1 Demografik Etkileşim	67
3.1.2 Ekonomik Etkileşim.....	68
3.1.3 Alansal Etkileşim	69
3.1.3.1 1980-1990 Yılı Kırsal Yerleşimlerin Karşılaştırılması	69
3.1.3.2 1990-2000 Yılı Kırsal Yerleşimlerin Karşılaştırılması	70
3.1.3.3 2000-2012 Yılı Kırsal Yerleşimlerin Karşılaştırılması	72
3.2 Kırsal Peyzaj Karakteri.....	73
3.3 Köy Tasarım Raporları	76
3.3.1 Küçükdere Köyü Ve Tasarım Raporu.....	77
3.3.2 Develi Köyü Ve Tasarım Raporu.....	85
3.3.3 Goncalı Köyü Ve Tasarım Raporu.....	96
3.3.4 Şahinler Köyü Ve Tasarım Raporu	106
BÖLÜM 4 SONUÇLAR VE ÖNERİLER	114

	<u>Sayfa</u>
4.1 Bölgelerin Karakteri Ve Tasarım Rehberleri.....	114
4.2 Köylerin Karakterleri Ve Tasarım Rehberleri.....	117
KAYNAKLAR.....	126
ÖZGEÇMİŞ.....	131

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
1. Peyzaj karakter analizinin bileşenleri	3
2. Bir yerin peyzaj karakterinin bileşenleri/öğeleri	5
3. Çalışma alanının konumu.	19
4. Çalışma alanı bölgeleme çalışması.....	23
5. Korunan alanlar ve sanayi alanlarına uzaklık.....	24
6. Yöntem akış şeması.....	25
7. Kent çeperindeki kırsal yerleşmelerin coğrafi konumu.....	28
8. Kırsal yerleşimlerin eğim durumu	30
9. Kırsal yerleşimlerin yükseklik durumu	32
10. Kırsal yerleşimlerin bakı durumu.	34
11. Kırsal yerleşimlerin hidrolojik durumu.	36
12. Kırsal yerleşimlerin jeolojik durumu.....	38
13. Kırsal yerleşimlerin tarımsal desen durumu.....	41
14. Kırsal alanların bitki türleri.	43
15. Kırsal alanlarda bulunan saf bitki türleri	45
16. Kırsal alanlarda bulunan karışık bitki türleri.....	47
17. Korunan alanlarda kırsal yerleşimlerin konumu	51
18. Kırsal yerleşimler.	54
19. Denizli Belediye sınırı değişimi	58
20. Kırsal alanların ulaşım durumu.	59
21. Kırsal yerleşimlerin kente olan yakınlık ve uzaklıkları.	61
22. 1980-1990 yılı kırsal yerleşimlerin karşılaştırılması	70
23. 1990-2000 yılı kırsal yerleşimlerin karşılaştırılması	72
24. 2000-2012 yılı kırsal yerleşimlerin karşılaştırılması	73
25. Kent merkezinden, sektör bazlı seçilen köylere doğru alınan kesit çizgisi	75
26. Köylerin arazi kesitleri	76
27. Küçükdere köyü görünüşü.....	77
28. Küçükdere halihazır durumu	78
29. Develi köyünün genel görünümü.	85
30. Develi köyü ÖÇK Bölgesi tabelası.....	86
31. Develi köyü içindeki yüzme havuzu	86

Şekil	Sayfa
No	No
32. Develi Ceylanpınarı tesisinden genel görünüm, piknik alanı, at çiftliği ve dinlenme alanı.....	87
33. Develi köyü hayvan barınakları.....	88
34. Develi khalihazır durumu	89
35. Goncalı köyünden bir görünüm.....	95
36. Laodikya Antik Kenti'nin genel görünüşü	97
37. Goncalı köyündeki bir restorandan görünüm.	97
38. Goncalı tren istasyonu	98
39. Goncalı halihazır durumu.	99
40. Şahinler köyü sınırlarında bulunan fabrika.	106
41. Şahinler halihazır durumu.	107
42. Küçükdere Karam deresi ve sulama kanalı	118
43. Küçükdere köyü mimari karakteri.....	118
44. Küçükdere sokak dokusu.....	119
45. Develi köyü mimari karakteri.....	119
46. Develi köyü sokak dokusu.....	120
47. Goncalı köyü mimari karakteri.....	120
48. Goncalı köyü sokak dokusu.....	121
49. Şahinler köyü mimari karakteri	121
50. Şahinler köyü sokak dokusu	122

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo No	Sayfa No
1. Avrupa ve Amerika'da Köy Tasarım Rehberi Örnekleri	9
2. Arazi çalışmaları.....	21
3. Kırsal yerleşimlerin eğim grupları.....	29
4. Kırsal yerleşimlerin yükseklik grupları	31
5. Bölgelere göre akarsu uzunlukları ve sulama havzası.....	35
6. Fay Hattı üzerinde bulunan kırsal yerleşimler.....	37
7. Bölgelere göre fay hattı uzunlukları	37
8. Bölgelere göre tarımsal desenler	39
9. Kırsal alanların tarımsal desen grupları.....	40
10. Bölgelere göre orman dışı ve ağaçsız alanlar dışında kalan arazi örtüsü	42
11. Saf bitki türleri.....	44
12. Bölgelerde bulunan saf bitki türleri	44
13. Karışık bitki türleri	46
14. Bölgelerde bulunan karışık bitki türleri.....	46
15. Denizli Meteotoloji İstasyonu'nun yağış verileri.	48
16. Korunan alanlarda bulunan kırsal yerleşimler.....	49
17. Bölgelere göre korunan alanlar.....	50
18. Bölgelere göre kırsal alan sınıfları.....	52
19. Denizli Merkezefendi-Pamukkale kent-kır nüfusu karşılaştırılması	55
20. Denizli Merkezefendi ve Pamukkale ilçeleri kırsal yerleşimlerin yıllara göre nüfus verileri.	55
21. 1580 sayılı Belediye Kanunu.....	62
22. 5393 sayılı Belediye Kanunu.....	62
23. 8352 sayılı sınır tespiti kararı.	63
24. 6360 sayılı on dört ilde büyükşehir belediyesi ve yirmi yedi ilçe kurulması ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair kanun.....	64
25. 3194 İmar Kanunu	66
26. Bölgelere göre kırsal yerleşimlerin nüfus değişimi	68
27. Köy statüsünden beldeye dönüşen kırsal yerleşimler.....	71
28. Küçükdere tarım ve hayvancılık verileri	77
29. Küçükdere tasarım raporu	77

Tablo	Sayfa
No	No
30. Develi tasarım raporu	89
31. Goncalı tasarım raporu	99
32. Şahinler tasarım raporu.....	107

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

da	:	dekar
km	:	kilometre
km ²	:	kilometrekare
m	:	metre
mm	:	milimetre
'	:	dakika
°	:	derece
%	:	yüzde

KISALTMALAR

GEKA	:	Güney Ege Kalkınma Ajansı
OSB	:	Organize Sanayi Bölgesi
ÖÇK	:	Özel Çevre Koruma
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	:	United Nations Educational Scientific and Cultural Organization

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1 Genel Bilgiler

1.1.1 Kentsel-Kırsal Etkileşim

Kırsal alanlar, çoğunlukla kent dışı alanlar olarak bilinen, tanımları ağırlıklı üretim biçimi, idari statü ve nüfus gibi kriterlere göre yapılan alanlardır (Kayıkçı, 2009). Ülkeler kendi sosyo-ekonomik göstergelerine göre tanımlamalarını yapmakta fakat bu tanımlamalar evrensel olamamakta, her ülkenin kırsal alan tanımlamaları farklı olmaktadır (Politecnico di Milano, 1999'a atfen Gülümser vd., 2010).

Tarım ve hayvancılık işlevlerinin beraber yapıldığı ya da birinin diğerine oranla fazla olduğu, nüfusu az olan, dünya nüfusunun yarısından çoğunu barındıran yerleşimlere kırsal alan denilir (Yılmaz ve Atik, 2004).

Kırsal alandaki yerleşimler, bulundukları bölgenin fiziki şartlarını, kültürel yapısını, yaşam biçimini mekânlara yansıtan, halk mimarisinin yaygın olduğu çevrelerdir (Alaca, 2013).

Kırsal yerleşimlerin en küçük birimi köylerdir. Köyler, diğer yerleşim yerlerinden uzak, etrafı köye ait olan yayla, mera, bataklık gibi boş, geniş coğrafi alanlarla kaplı yerlerdir (Kavruk, 2004'e atfen Kavruk vd., 2012).

Kırsal alan tanımlamalarının birçoğu, kent-kır ayrımında etkili olan kriterler üzerinden yapılmaktadır. Bu ayrım, beşeri coğrafyanın, iktisadi faaliyetlerin, sosyal yapının ve kültürel değerlerin farklılaşmasını ifade etmektedir (URL-1, 2015).

Büyük kentler ve metropolitenlerin yakın çevresinde yer alan kırsal alanlarda bulunan yerleşimler, farklı işlevler barındırmaları sebebiyle kırsal ya da kentsel olmanın ölçütlerini aşarak özel ve karmaşık bir durum oluşturmaktadır. Kentleşmenin en hızlı geliştiği kent

eperindeki kırsal alanların kullanımı ile ilgili barınma, ekonomik kaynak, rekreasyon, ikinci konut isteği ve turizm faaliyetleri gibi farklı istekler doğmaktadır (Mamunlu, 2001).

Kırsal alanların ve faaliyetlerinin devamlılığı, kırsal kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması, kırsal alandaki insanların ülke bütününde eēit haklara sahip olması, sosyal adaletin sağlanması, kentlere olan yığılmaların engellenmesi ve bu alanlara yakın kırsal yerleşmelerin dengeye oturtulması açılarından kırsal alan planlamalarının yapılması gerekmektedir (Mamunlu, 2001).

Batı lkelerindeki kırsal alanlar II. Dünya Savaşı'ndan beri hızlı bir değişim yaşamıştır. Ekonominin gelişmesinin yanı sıra, tarım alanlarındaki teknolojik ilerlemeler ve gelişmeler, tarım alanlarının genellikle kent çeperlerinde kalması ve bu çevredeki büyük toprak alanlarını kapsamaması, kentsel ve kırsal alanlar arasındaki etkileşimin açıklanmasında rol oynamaktadır (Bryant vd., 1985; Mamunlu, 2001'den).

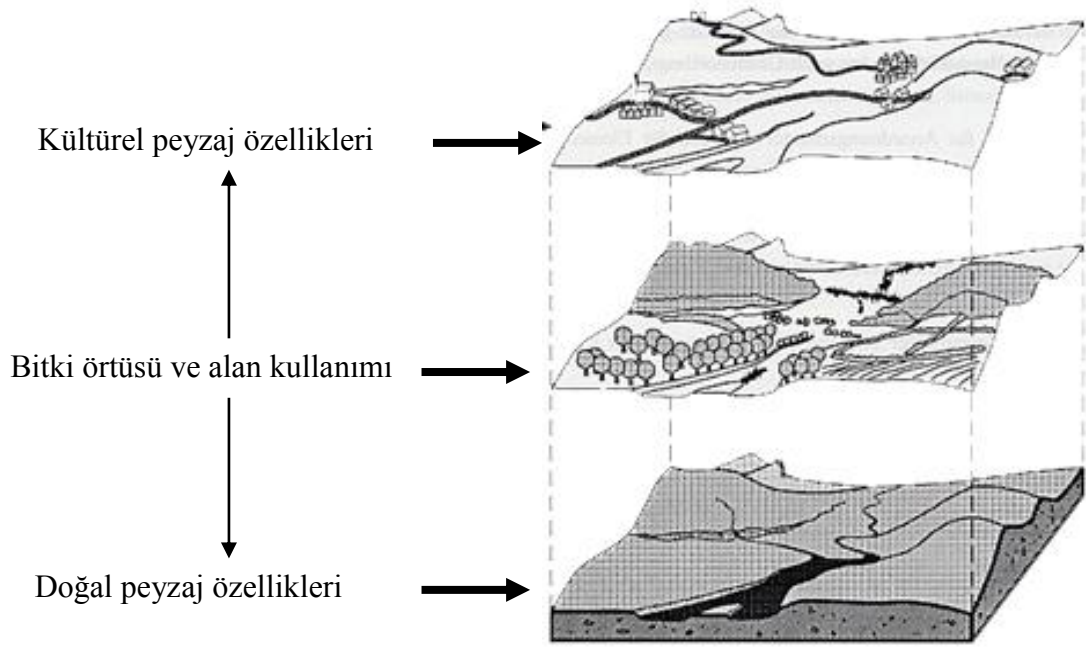
Bu tanımlamalara dayanarak, kırsal alanlar kentleşmenin baskısı altındadır. Bu baskı karakter kaybına neden olmaktadır.

1.1.2 Peyzaj Karakteri

Tüm canlı ve cansız varlıklar bir karaktere sahiptir. Bu karakter, onları diğerlerinden ayırt eden, farklı kılan bir yapıdır. Bu durum, doğal ve kültürel peyzajların karakterinden söz etmemizi sağlar (Atabeyoğlu ve Bulut, 2013).

Peyzaj karakteri, bir peyzajı bir diğerinden ayıran, peyzajın iyi veya kötü olduğu sonucuna ulaştıran, peyzajın belirgin, tanınabilir özelliği olarak tanımlanmaktadır (Anon, 2002; Swanwick, 2002; Wascher, 2005; Van Eetvelde ve Antrop, 2009; Karadeniz vd. 2010; Atik vd. 2010; Görmüş ve Oğuz, 2010; Oğuz vd., 2013'den).

Wascher (2005), peyzaj karakterinin bir alandaki doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinin hepsini kapsadığını belirtmektedir (Oğuz vd., 2013) (Şekil 1).

Şekil 1: Peyzaj karakter analizinin bileşenleri (Washer, 2005; Oğuz vd., 2013'den).

Swanwick'e (2002) göre peyzaj karakteri; bir peyzajdaki farklı ve algılanabilir elementlerden oluşan desenin insanlar tarafından nasıl algılandığını ifade eder (Şahin vd. 2013).

Peyzaj karakteri kavramı, Avrupa Peyzaj Sözleşmesi ile Türkiye'ye 2002 yılında giren bir kavramdır (Görmüş, 2012). Türkiye'de mevzuatta bulunmamasına rağmen, Avrupa Birliği'ne üye ve aday olan ülkeler için önemli bir belgedir. Bu belgede ülkelerin kendi coğrafyalarının peyzaj karakterini belirleme, izleme ve yönetme önerisi bulunmaktadır. Bu öneri ile de doğal, kültürel ve sosyal yapıların korunarak sürdürülebilirliğinin önemi ve yöntemi belirtilmektedir (Görmüş vd., 2015).

Bir peyzaj alanının karakterini belirlemek için peyzaj karakter analizi yaklaşımı geliştirilmiştir. Peyzaj karakter analizi, peyzaj karakter alanlarını tanımlamak, peyzaj değişiminin ana faktörlerini belirlemek (Wascher, 2005; Kim ve Pauleit, 2007; Atik ve Ortaçşme, 2010; Görmüş ve Oğuz, 2010; Görmüş, 2012'den) ve doğal kaynaklardaki biyolojik çeşitliliği yorumlamak amacıyla yapılmaktadır (Görmüş, 2012).

Başka bir tanıma göre peyzaj karakter analizi, peyzaj elemanlarının varlığı ve düzeni temelinde peyzajları haritalama, tanımlama ve değerlendirme sürecidir (Swanwick 2002; Jellema vd. 2009; Görmüş 2012'den).

Kırsal alanlar, kendine özgü karakteri ve kimliği olan yerlerdir. Karakter ve kimlik sözcükleri kelime anlamları olarak birbirinden farklılık göstermektedir.

Karakter, bir kişiyi, grubu ve nesneyi diğerlerinden ayırt eden nitelikler ve özelliklerdir (Erdem, 2011).

Bir nesnenin, bir bireyin kendine özgü yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti ve bireyin davranış biçimlerini belirleyen ana özelliğe karakter denir (URL-2, 2015).

Kimlik, doğa tarafından oluşturulan ya da insan tarafından üretilen, tüm varlıkların benzerlerinden ayırt edilmesini sağlayan özelliklerin tümüdür. Kısaca, bir varlığın diğer varlıklardan farklılığı ve özgün olma durumudur (Lynch, 1960; Erdem, 2011'den).

Ertürk'e (1996) göre kimlik, bir canlıyı veya objeyi başka bir canlı ve objeden ayıran, onu görsel, işitsel vb. duyularla algılayan, kendine özgü olma durumudur (Beyhan ve Ünügür, 2005).

Pedroli vd. (2007) yaptıkları çalışmada karakteri, peyzajı tanımlamada kullanılan bir kavram olarak ifade etmişlerdir. Çalışmada peyzaj kimliğini, yer kimliği ile tanımlamakta ve kimliği, peyzaj elemanlarının karakterinin oluşturduğu ifade edilmektedir. Peyzajın kimliğini peyzaj bileşenlerinin karakteri üzerinden örnekleme yaparak açıklamışlardır. (Erdem, 2011).

Peyzaj karakteri, doğal ve kültürel öğelerin birleşmesi ile oluşmaktadır. Bu öğeler; topoğrafya, yerleşim deseni, mekân hiyerarşisi, doluluk-boşluk ilişkisi, yeşil alanlar ve peyzaj, alanın imajı, işaret öğeleri, ulaşım deseni, mimari tarz ve zenginlik, malzeme ve doku, sesler, kokular ve rekreasyonel faaliyetlerdir (Guise, 2005; Görmüş vd., 2015) (Şekil 2).

Şekil 2: Bir yerin peyzaj karakterinin bileşenleri/öğeleri (Guise, 2005; Görmüş vd., 2015).

Çalışma kapsamında kırsal alanların kendilerine özgü yapısı ve peyzaj yapısını tanımlamada karakter kavramı kullanılmıştır.

Kırsal alanların peyzaj karakterini belirlemek, korumak ve sürdürülebilirliğini sağlamak için köy tasarım rehberleri geliştirilmektedir.

1.1.3 Köy Tasarım Rehberleri

Köy tasarım rehberleri, köyleri, kendisini çevreleyen kırsal alanla birlikte değerlendirerek köy peyzaj karakterleri belirlemektir. Her bir köy peyzaj karakteri üç aşamada tamamlanmaktadır. Bunlar:

- Köyün peyzaj yapısı,
- Yerleşim biçimi,
- Yapıların özellikleri (Countryside Commission, 1996).

Köy tasarım rehberlerini, yöre halkının nitelik ve karakteristik bakımından köylerine sağlayacakları yararı en iyi şekilde belirleyen, yöre halkının desteği ve rehberliğinde üretilen bildirim olarak tanımlamaktadır (North Dorset District Council, 2011).

Köy tasarım rehberleri, köyde, tasarımın karakteri ve temel özelliklerinin yanı sıra olası bir gelişme için nasıl davranılması gerektiğini anlatan kurallar hakkında detaylı açıklama veren belgelerdir (Rural Community Council of Essex, 1997).

Quay (2003), köy tasarım rehberlerini, gelişmenin köy yerleşimi ile nasıl uyum içinde gerçekleşeceğini gösteren, genellikle köy halkı tarafından hazırlanan danışma dokümanları olarak tanımlanmaktadır. Köy tasarım rehberleri yerel otoritenin tasarım ve planlama yaklaşımlarını, bölgesel ve yerel ölçekte olması gerektiğini ortaya koymuştur.

Erdem (2011), köy tasarım rehberlerini, köydeki mevcut kimliği korumak ve yapılaşmayı kontrol altında tutmak için kullanılan önemli araçlardan biri olarak tanımlamaktadır.

Köy tasarım rehberleri, ülkelerin planlama sistemlerinde yer alarak sosyal ve ekonomik ihtiyaçlara, bölgenin fiziksel karakterine göre köylerin gelişmesine etki etmektedirler (Eminağaoğlu ve Çevik, 2006).

Köy tasarım rehberlerinin sağlayacağı yararlar:

- Ülkenin kalkınmasına katkıda bulunur,
- Kırsal ekonomiye katkı sağlar,
- Bir planlama aracı olarak kullanılır, kırsal alanların planlama disiplininin nasıl olacağını gösterir,
- Köylere ait yaşam biçimini koruyarak gelecek nesillere aktarır,
- Bölge halkına daha yaşanılabilir mekânlar oluşmasını sağlar (Eminağaoğlu ve Çevik, 2006).

Köy tasarım rehberlerinin destekleyici bir unsuru da köy tasarım raporlarıdır. İngiliz Kırsal Ajansı tarafından 1996 yılında ortaya konulan köy tasarım raporları, köylerin ve kasabaların karakterlerinin tespitine yönelik olarak hazırlanan kılavuzlardır. Bu raporların amacı; yasal olarak hazırlanan planlama sisteminin içerisinde etkili olmak ve yeni gelişmeleri yönlendirmek üzere oluşturulmaktadır (Erdem, 2011).

Köy tasarım raporları hazırlanırken halkın katılımı gerekmektedir. Uzmanların görüşlerinin yanı sıra halkın yerleşimin kimliğine özgü tespitler; fiziksel çevredeki problemlerin halkın gözü ile tespit edilmesi önem taşımaktadır. Köy tasarım raporları yerleşim ölçeğinde gerçekleştirilecek planlama ve tasarım işlemlerini yönlendirici bir özellik içerdiğinden önem taşımaktadır (Erdem, 2011).

Köy tasarım raporları, köy tasarım rehberlerinin hazırlanmasında yardımcı olacak ve yapılacak olan yatırımların mevcut olan karaktere uyumlu bir şekilde gelişimini yönlendirecek ilkelerin belirlenmesi için önem taşımaktadır (Görmüş vd., 2015).

Dünya’da uygulanan köy tasarım rehberlerinde köyün peyzaj içerisindeki önemi anlatılmaktadır. Bu rehberler o ülkelerde planlama aracı olarak kullanılmakta ve hepsinin ortak özelliği de köy karakterini korumak ve devamlılığını sağlamaktır (Eminağaoğlu ve Çevik 2006).

Görmüş vd. (2015) köy tasarım rehberlerinin Türkiye peyzajlarına sağlayacağı katkıları şu şekilde sıralamışlardır:

- Kırsal ekonomiye katkı sağlayarak yerel, bölgesel ve ulusal ekonominin gelişmesine ve yaşam kalitesinin artmasına katkıda bulunur.
- Planlama aracı olarak kullanılarak, planlama sisteminde kırsal tasarım rehberlerinin bulunmasında altlık oluşturabilir.
- Türkiye peyzajlarının doğal, kültürel ve sosyal zenginliğinin sürdürülebilirliğini sağlayarak, gelecek nesillere aktarılmasını sağlar.

Köy tasarım rehberi ifadesi ilk defa İmar Kanunu’na 2013 yılında eklenen bir madde ile mevzuatta yerini bulmuştur. İmar Kanunu’nda: “Yerleşme ve yapılaşma özellikleri, mimari doku ve karakteri, gelişme düzey ve potansiyeli açısından önem arz eden köylerde bu

özellikleri korumak, geliştirmek ve yaşatmak amacıyla muhtarlık katılımı ile ilgili idarelerce köy tasarım rehberleri hazırlanabilir. Köy tasarım rehberleri ilgili idare meclisi kararı ile onaylanır ve uygulanır” (TCB, 1985).

2014 yılı tarihinde yürürlüğe giren, Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği’nde kentsel ölçekte tasarım rehberlerinin tanımlanmış olduğu, bu rehber için yapılan tanımda köy tasarım rehberleri için de geçerli olan bazı noktalara vurgu yapılmıştır (Öğdül vd., 2015).

Ülkemizde kırsal yerleşmelerle ilgili üst ölçekli strateji olan Ulusal Kırsal Kalkınma Planı’nda kırsal alanlarla ekonomik ve sosyal konularla ilgili stratejiler yer almaktadır. 2010-2013 yıllarını kapsayan Kırsal Kalkınma Planı’nda kırsal yerleşmelerle ilgili daha fazla başlık bulunmaktadır. Kırsal Kalkınma Planı’nda dört stratejik amaç belirlenmiştir. Köy tasarım rehberleriyle ilişkili olan kısmı “Stratejik Amaç 3. Kırsal Alan Fiziki Altyapı Hizmetlerinin Geliştirilmesi ve Yaşam Kalitesinin Arttırılması” başlığı altında yer almaktadır. Bu stratejik amaçla ilgili; ‘Öncelikler’, ‘Tedbirler’, ‘Faaliyetler’ ve ‘Alt Faaliyetler’ başlığı altında açıklanmıştır. Bu başlıklar altında köy tasarım rehberleriyle ilgili olan kısmı şu şekildedir (Öğdül vd., 2015):

- Öncelik: “Kırsal Yerleşimlerin Geliştirilmesi ve Korunması”
- Tedbir: “Sağlıklı, Güvenli ve Düzenli Yapılaşmanın Yaygınlaştırılması”
- Faaliyet: “Yöresel Mimariye Uygun Yapılaşmanın Yaygınlaştırılması” bu faaliyet yöresel mimari karakteri öne çıkan yerleşimler için önerilmiştir.
- Alt Faaliyet: Yöresel mimari özelliklerin belirlenmesine ilişkin usul ve esasların ortaya konulduğu tasarım rehberlerinin il düzeyinde hazırlanmasıdır.

Plandaki ‘Stratejik Amaç 4. Kırsal Çevrenin Korunması ve Geliştirilmesi’ de köy tasarım rehberleriyle ilişkili olarak düşünülmüştür (Öğdül vd., 2015).

1.1.3.1 Dünya’da Köy Tasarım Rehberleri Çalışmaları

Köy tasarım rehberleri, Avrupa, Amerika, Kanada ve İrlanda’da benimsenen bir yaklaşımdır. İlk kez İngiltere’de 1993 yılında kullanılmaya başlanmıştır. Bu rehberlerde

köylere özgü mimari, tarihi, bölgesel ve yöresel karaktere uygun gelişimin sağlanması hedeflenmektedir (Tablo 1).

Tablo 1: Avrupa ve Amerika'da köy tasarım rehberi örnekleri (Eminağaoğlu ve Çevik, 2006).

Köy Tasarım Rehberleri	Bölge – Ülke	Amaç	Politikalar	İçerik	Yasal çerçeve	Hazırlayan grup
Belbrook	Ohio - U.S	Köyün gelişiminde mimarinin tarihi karakterini ve yapılaşma geleneğini korumak.	Bir yapının bir bölümü veya tümünün yıkılması, Dış cephenin yeniden yapılması, Yeni yapılaşma İşaretler.	Giriş Eski köy bölgesi Köye genel bakış Uygunsuz konum Yok etme Değişiklik Yeni yapılaşma	İmar Yasası'nın 14.maddesinde yer alır. Gelişmelere göre güncelleştirilir.	Arazi sahipleri, yerleşme sakinleri, mimarlar, ilgili yöre halkı, Köy İnceleme Kurulu.
Manhattan Beach	California U.S.	Mevcut sokak görünüşleri korumak ve bölgenin karakterine uygun gelişmeyi sağlamak	Köy karakterini korumak. Yaya yolunu korumak, güçlendirmek ve iyileştirmek, Sokağın ferahlığını korumak ve teşvik etmek.	Bölge tasarımı, Komşuluk gelişimi, Mimari karakter, Yaya yolu, Peyzaj, İşaretler, Ticaret bölgesi, Gelişmenin tanımlandığı bölgeler.	Şehir Meclisi tarafından, Şehir Gelişim Planı'nda temel faaliyetler olarak kabul edilir. (Planlama Aracı)	Şehir Planlama Komisyonu
Mt. Shasta Mountain	California U.S.	Yerel yapıların tarihi geçmişin yansıtan, dağ mimarisine uygun çekici, konforlu, çağdaş, doğa ile uyumlu bir köy oluşturmak.	Köyün silüet karakteri korunmalı, Görsel açıdan iyi görünümlü çevreye hakim yaya yolu çözümleri teşvik edilmeli, Yapıların birbiri ile ve doğal çevre ile uyumu korunmalı ve teşvik edilmeli.	Giriş Yasal çerçevesi Peyzaj Yapılaşma ve kamusal alanlar Yapılaşma ve peyzaj detayları	Mt. Shasta Şehrinin Mimari İnceleme Yasası olarak kabul edilir.	Şehir Planlama Komisyonu

Tablo 1: (devam ediyor).

Köy Tasarım Rehberleri	Bölge – Ülke	Amaç	Politikalar	İçerik	Yasal çerçeve	Hazırlayan grup
East Meon	Hampshire Birleşik Krallık	Köydeki kötü görüntüleri iyileştirmek ve yöresel karakterin sürdürülebilirliğini sağlamak.	Yeşil dokuyu korumak, Yeni çiftlikler ile yapılaşma etkilerini düşündürmek, Meon nehri doğal halini vadi ile korumak, Açık ve kapalı alanlar arasındaki dengenin sürekliliğini sağlamak.	Giriş Kır çevresi Yapılaşma Açık alanlar Köy yaşamı tasarım raporu Yöntem Steering grup	Bölge Danışma Kurulu, Bölge Konseyi tarafından planlama aracı olarak benimsenmiş ve yıllık toplantı gündemine alınmıştır.	Planlama Grubu: Başkan Veznedar Sekreter Dört parti başkanı İki vatandaş Tanıtım sorumlusu İki bölge meclisi üyesi
Manchester	İngiltere'nin Kuzeyi	Bölgenin gelişimini ve sürdürülebilirliğini tarihi çevre içinde sağlamak.	Köyün tarihi yapısını korumak. Tarihi yerleşme özelliklerini korumak, Yapılaşmaların tarihi görüntüye zarar vermesini önlemek.	Giriş Köy için hedefler Tasarım kontrol bölgesi Tarihi merkez bölge Tarihi koruma bölgesi Bölgeye genel bakış	Vermant Arazi Kullanım Yönetmeliği altında yer alır. Her beş yılda bir güncelleştirilir. Planlama aracı olarak yönetmelikte yer alır.	Bölge uzmanları
Rolleston	Staffordshire Birleşik Krallık	Gelişme sürecinde, bölgenin tarihini, yöresel yaşam ve çevresini ortaya çıkarmak	Yöresel karaktere uygun, çağdaş çevreler oluşturmaya rehberlik etmek.	Giriş Toplum Ekonomi Çevre Yerleşim İletişim gelişmeler Sokak mobilyaları işaretler ve rehberleri Harita Sonuç	East Staffordshire Bölge Meclisi Yerel Planı'nda, ek planlama rehberi olarak kabul edilir	Kırsal Çevre Komisyonu Rolleston Bölge Konseyi Rolleston Methodist Kilisesi Köy Halkı

Mt.Shasta Mountain Köy Tasarım Rehberi

Amerika'nın en kalabalık eyaletlerinden biri olan California' da bulunan Mt. Shasta Mountain köyü, tasarım rehberlerinde amaç; yerel yapıların tarihi geçmişin yansıtan, dağ mimarisine uygun çekici, konforlu, çağdaş, doğa ile uyumlu bir köy oluşturmaktır. Bu rehber insanın algı seviyesine göre üç aşamada oluşturulmuştur (URL-3, 2014).

- Algı Seviyesi 1: Shasta Dağı köyünde peyzaj.
- Algı Seviyesi 2: Binalar ve halka açık alanlar.
- Algı Seviyesi 3: Bina ve peyzaj detayları.

Birinci algı seviyesi Mt. Shasta Mountain köyündeki peyzaj alanlarını içermektedir. Bu köy yoğun bitki örtüsüne sahip bir köydür. Bitki örtüsü yoğunluğu nedeniyle, arazi tarafından oluşturulan sit hatları ve çatılar algı seviyesinin baskın elemanlarıdır. Bu seviyedeki öneriler şunlardır (URL-3, 2014):

- Yapılar ile peyzaj doğal bitki örtüsüne uyumlu olmalıdır.
- Köy, malzeme ve renk tutarlılığı ile basit ve sade formlardan oluşmalıdır.
- Yapıların çatıları sade üçgen formlardan oluşmalıdır.
- Kuzeyden gelen soğuk etkilere karşı yapılar güneyden güneşe açık olmalıdır.

İkinci algı seviyesi Mt. Shasta Mountain sokakları ve kamusal alanları içinde oluşur. Bu seviyede baskın eleman dış duvarlardır. Bu seviyedeki öneriler şunlardır (URL-3, 2014):

- Manzara içinde ve köyün kendi içinde sürekliliğini sağlamak için, yapı ve yapı açık alan bağlantıları olması önemlidir.
- Yapıların üst katlarındaki duvarların kuzey doğu ve batıya bakan yüzleri %30'dan fazla açık olmamalı, güneş ışınlarının geldiği güney yüzü ise sınırsız açıklıklara sahip olabilmelidir. Pencere ve kapılarda rastgele desen konulmamalı, tekrarlama ve sert simetriden kaçınılmalıdır.
- Malzemelerin seçimi ve kullanımında ağır ahşap ve ahşap kafesler detaylandırma açısından önemlidir. Yapıların yüzeyleri ahşap kaplama olabilir, doğal olarak doğal kaya ya da ahşap renklerinde bırakılmalıdır.

Üçüncü algı seviyesi Mt. Shasta Mountain yapılarını ve peyzaj detaylarını içermektedir. Bu seviyedeki öneriler şu şekilde belirtilmiştir (URL-3, 2014):

- Yeni oluşturulacak bitki örtüsü yerel bitki topluluklarına, doğal dağ manzarası ve doğa formuna, renk ve dokusuna uyumlu olmalıdır. Alp ve alt-alpin bölgelerine uyumlu olan bitkiler kullanılmalıdır.
- Yapılar planlanırken komşu binalara arasındaki boşluğun yaya alanlarının kesintisiz bağlantısını sağlaması gereklidir. Trafik akışını bozmamalıdır.
- Bina yüksekliğindeki sınırlamalar imar yönetmeliğine uygun yapılmalıdır.
- Bölgenin kültürel canlılığı olan köy binaları ve sokakları sanat desteklenmelidir. Heykel, çeşme, demir ve ahşap oymalar yapı ve kamusal mekânların tasarımında teşvik edilmelidir.
- Menfez ve bacalar kötü görüntüyü önlemek için binalar ile uyumlu olarak yapılmalıdır.
- Süs bitkileri sadece bina giriş yerlerinde ve avlularında kullanılmalıdır.
- Duvarlar ve çitler komşu yapıların renkleri ve dokuları ile uyumlu olmalıdır. Ahşap çitler Planlama Komisyonu tarafından incelemeye tabi izin verilecektir.
- Renk kullanımı, köyün görsel zenginliği için çok önemlidir. Kapı, pencere kaplamaları, işaretleri, saçak altı ve gömme duvar alanları gibi küçük ölçekli elemanlar köye güçlü bir renk paleti katar. Çatılar koyu gri ya da kahverengi tonları olmalıdır.
- Taş duvar seçiminde taş ve az yoğunlukta harç kullanılarak doğal taşlar kullanılarak yapılmalıdır.
- Aydınlatmalar köyün estetik ve ticari başarısı için önemlidir. Sokaklarda genel çevre aydınlatma armatürleri minimum parlama ile sade olmalıdır.
- Tüm açık hava tankları, ölçüm cihazları, trafo, klima, ısıtma ürünleri ve diğer benzeri cihazlar kamusal alanlarda gizli konumlanmalıdır. Antenler, planlama komisyonunun yazılı onayı olmadan inşa edilemez.
- Evlerin önlerindeki özel araba yolları sahibinin sorumluluğu altındadır. Hiçbir özel yol ana yoldan altı metre daha fazla olamaz. Özel yol yüzeyleri asfalt, beton parke taşları veya döşeme olmalıdır. Bu işlemler için ev sahipleri Mt. Shasta Bayındırlık Bakanlığı Yönetmeliklerine uymak zorundadır.

Rolleston Köy Tasarım Rehberi

Rolleston, İngiltere'nin Staffordshire Bölgesinde bulunmaktadır. Rolleston Köy Tasarım Rehberi, köy ve köy çevresindeki gelişmenin planlanması için köy halkı tarafından hazırlanmış bir rehberdir. Köy alanındaki olası gelişmeler planlanarak, plancının gelişimi köy rehberini dikkate alarak karar üretmesi gerekmektedir. Aksi takdirde öneri çalışma ret edilmektedir. Köy tasarım rehberi, Rolleston'un geçmiş özelliklerini yitirmeden, tarihi kökenlerine sadık kalınan bir planlama biçimi sunmaktadır (URL-4, 2014).

Rolleston Köy Tasarım Rehberi yedi başlık altında toplanmıştır. Bunlar; topluluk, ekonomi, çevresel, peyzaj, iletişim, sokak mobilyaları ve işaretleri ve inşaat rehberleridir (URL-4, 2014).

Topluluk rehberlerinin stratejileri şunlardır:

- Köyün etrafında yeşil alanlar ve açık alanlar saklanmalıdır.
- Yeni gelişmeler yerel talebe uygun tespit edilmeli ve konut sınırlaması olmalıdır.
- Mevcut olan sosyal, eğitsel ve kültürel spor tesislerinin muhafaza edilmesi önemlidir (URL-4, 2014).

Ekonomi rehberlerinin stratejileri aşağıda aktarıldığı gibidir:

- Yeterli yol altyapısı olmadığından sanayi ve ticaretin istenmeyen bölgelerde gelişiminin önlenmesi için kontrol edilmesi gereklidir.
- Mevcut dükkânları korumak için çalışılmalıdır. Dükkânların görsel etkileri dikkate alınmalıdır. Köy dükkânları birbirleri ile yarışan kentsel dükkânlar gibi ışıklı renkli tabelalara ihtiyaç duymamaktadır.
- Otopark sorunu görsel etkisi de dâhil olmak üzere dikkate alınmalıdır (URL-4, 2014).

Çevresel rehberler:

- Eğlence amaçlı kullanım ve yerel yaban hayat arasındaki denge korunmalıdır. Yeşil alanın genel izlenimi ağaçların olduğu piknik alanı değil, ormanlık alan olmalıdır. Doğal hayatı etkileyecek herhangi bir değişiklik engellenmelidir.
- Kamu kurumları tarafından dikilmiş çalılar ve ağaçlar, böcekler, kuşlar ve memelilerin çeşitliliğini sağlar. Bunlar hayatlarının sonuna ulaştıklarında benzer ağaçlar ile değiştirilmesi gereken stratejileri içermektedir (URL-4, 2014).
-

Peyzaj rehberlerinin içerdiği stratejiler aşağıdaki gibidir:

- Şehrin dışardan görünen silüetinin yeni yapılan değişiklikler ve gelişmeler tarafından bozulması engellenmelidir.
- Yüksek seviyelere kadar büyüeyebilen ağaçlar ve binaların birbirlerine hasar vermemesi için planlı olarak ağaçlar dikilmeli ve binalar inşa edilmelidir (URL-4, 2014).

İletişim rehberleri stratejileri şunlardır:

- Planlayıcılar, görsel özellikleri ve yollardaki gelişmelerle köyün kırsal karakterinin ilgi çekici olmasını sağlamalı, yaşlı ağaçların, çalılarının ve duvarların kaldırılmasını engellemelidir.
- Trafik azaltma planlarında, gereksiz ve rahatsız edici işaretler önlenerek, mevcut en iyi tasarım kriterleri kullanılmalıdır (URL-4, 2014).

Sokak mobilyaları ve işaretleri rehberleri stratejileri:

- Sokak mobilyaları (duraklar, banklar çöp kutuları vs.) en yüksek kalitede olmalıdır. İşaretler, reklamlar, afişler, köyün genel atmosferine uygun olmalıdır. Trafik ve yol işaretleri, otoyol düzenlemeleri ile güvenlik asgari orantılı olmalıdır.
- Gelişmelerle, ticari veya özel, cadde ve güvenlik aydınlatması konusunda, işaretler, televizyon antenleri ve uydular köyün görsel görünümünü etkileyen

herhangi bir değişiklik, sadece uygun makamlar ile konuştuktan sonra yapılmasını içermektedir (URL-4, 2014).

İnşaat rehberleri stratejileri:

- Yapılar, yanlarındaki komşu yapılar ile uyum içinde olmak zorundadır.
- Yeni yapıların yüksekliği mevcut yapıların yüksekliğini geçmemelidir.
- Yeni yapılacak yapıların malzeme ve detaylandırmaları köyün özellikleri ile bağlantılı olmalıdır.
- Geleneksel tuğla tarzı ve dik eğimli kiremitli çatıları ile tasarlanmış yapılar görsel olarak köyün yapı karakteristiğidir. Monoton desenler yerine iyi bir peyzaj ile ilginç tasarımlı avlu yaklaşımı kullanımı tercih edilmelidir (URL-4, 2014).

Whistler Köy Tasarım Rehberi

Multidisipliner bir tasarım ekibinin hazırladığı Whistler Köy Tasarım Rehberi, dağ tatil köylerinin tüm unsurlarını dâhil edilerek tasarlanmıştır (URL-5, 2014).

Whistler bölgesinin ekonomisi turizme dayalı olup, uzak mesafe ziyaretçilerinin odak noktası olarak tasarlanmıştır. 1979'dan itibaren Whistler köyü, Amerika'nın en büyük iki kayak merkezinden yaya ulaşımı ile varılabilen bir bölgesidir. Bölgenin doğası nedeniyle artan ziyaretçi sayısı burada yerleşik nüfusun artmasına da neden olduğu için köy tatil köyünden gerçek bir köye dönüşmüştür. Whistler köyü, ziyarete gelen kişilere günlük ortamdan farklı bir ortam sunmaktadır. Whistler Köy Tasarım Rehberi, kullanıcı çeşitliliği ve turizm temelli ekonomisi ile uyum içinde geliştirilmiştir. Rehberin amacı, köy ve rekreatif alanların karakteristik niteliklerini geliştirmektir. Bu hedefi sağlamak için geliştirilen stratejiler şunlardır (URL-5, 2014):

- Köyün markası ve ziyaretçi sayısındaki artışın korunması için yüksek standartlardaki tasarım, mimari ve peyzaj unsurlarının devamlılığı sağlanmalıdır.

- Whistler tüm yıl boyunca tatil bölgesi olarak kabul edilmeli, buna göre gelecek ziyaretçilerin isteklerini dört mevsim karşılayabilmelidir.
- Mümkün olduğu kadar doğal peyzaj korunmalıdır. Özellikle yaz mevsimi ziyaretleri için yüksek kaliteli peyzajların önemli olmasının ehemmiyeti dikkate alınmalıdır.
- Kırsal karakteri barındıran köy görüntüsünün devamlılığı sağlanmalıdır. Bu nedenle köyün kırsal peyzaj yapısına kapalı çarşılar, peyzaj tasarımları, yapılan sokak mobilyaları gibi gelişmeler köyün kırsal peyzaj yapısına dâhil edilmelidir.
- Yaya odaklı açık alan olanakları (açık oturma alanları, aktivite alanları, vb.) teşvik edilmelidir.
- Sert iklim koşulları, yoğun kullanım ve topoğrafik yapıdan kaynaklanabilecek durumlara karşı önlemler alınmalıdır.
- Köy gelişim planı, köy kalkınma planının bir parçası olarak düşünülmelidir.
- Yapı, yapı-boşluk ilişkisi, manzara seyir ve gün ışığından en yüksek düzeyde yararlanabilecek şekilde yapılmalıdır.

1.1.3.2 Türkiye’de Köy Tasarım Rehberleri Çalışmaları

Küre Dağları Milli Parkı Köy Tasarım Rehberleri

Küre Dağları Milli Parkı Köy Tasarım Rehberleri, Bartın Üniversitesi ve Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından Küre Dağları Milli Parkı Bartın Bölümü tampon bölgesinde kalan 71 köyde hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı; tampon bölgenin biyolojik çeşitlilik değerlerinin korunarak, köylerdeki yaşam kalitesinin arttırılması ve ekoturizm olanakları yüksek olan köylerdeki olanakların geliştirilmesi ve planlanması için köy tasarım rehberleri üretmektir (Görmüş vd., 2015).

Köy tasarım rehberleri oluşturmak için yapılan çalışmalar aşağıdaki gibidir:

- Ekoturizm aktivitelerinden yürüyüş yolu ve tur güzergâhı için uygunluk analizleri yapılmıştır.

- Çalışma alanının kırsal peyzaj yapısını ortaya çıkarmak için belirlenen değişkenler kapsamında (coğrafik ve sosyo-ekonomik yapı, doğal ve kültürel peyzaj değerleri, altyapı olanakları) köy bilgi anketleri hazırlanmıştır. Anketlere köy muhtarları ve yerel halkla yapılan görüşmeler aktarılmıştır. Kırsal peyzaj yapısının görselleştirilmesi için fotoğraf çalışması gerçekleştirilmiştir.
- Alan gözlemleri, köy bilgi formları ve fotoğraf çalışması dikkate alınarak, ekoturizm potansiyelini değerlendirmek için farklı uzmanlık alanları olan proje ekibi tarafından likert ölçeği kullanılarak puanlandırma çalışmaları yapılmıştır. Ekoturizm algısını belirlemek için anket çalışmaları uygulanmıştır.
- Yapılan çalışmaların ilgili paydaşlara aktarılması için toplantılar düzenlenmiştir. Bu toplantılardan sonra köy halkı ile köy tasarım rehberleri toplantıları yapılmıştır.
- Köy toplantılarından elde edilen veriler ve bölgede öngörülen ekoturizm aktiviteleri, uygunluk analizleri ve ekoturizm potansiyeli değerlendirilmesi ile bölgedeki kırsal peyzaj yapısının korunması, ekoturizm potansiyelinin geliştirilmesi ve geleneksel yerleşim dokusunun korunması ve geliştirilmesi için köy tasarım rehberleri geliştirilmiştir.

Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberleri

Çalışma, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi ve Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından Kastamonu ilinin Küre İlçesi'ne bağlı Ersizlerdere köyünde hazırlanmıştır. Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberinde köyün mekânsal karakterinin tanımlanarak, bu karakterin nasıl korunacağına ilişkin öneriler bulunmaktadır (Öğdül vd., 2015).

Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi çalışma grubu alan çalışmaları kapsamında farklı teknik ve yöntemler kullanmışlardır. Hanehalkı ile anketler, kadınlar ve erkeklerle odak grup görüşmeleri, zaman-mekân çizelgesi, mekânsal analizler, parsel yapısı ve kullanımı, köyde belirlenen özel yapılara ilişkin (konut, fırın, samanlık, değirmen) rölöve çalışmaları yapılmıştır (Öğdül vd., 2015).

Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Köye ilişkin temel bilgiler, köye ilişkin temel analizler ve ilkeler ve Ersizlerdere köy tasarım rehberidir.

- Köye ilişkin temel bilgiler: köyü tanıtmak amacıyla köye ait temel bilgiler belirtilmiştir. Bu bilgiler köyün coğrafi yapısı, yakın çevresindeki doğal varlıklar ve kırsal peyzajı, sosyokültürel özellikler, ekonomik faaliyetler, ulaşım, köyün değişme eğilimleri, dışsal riskler ve yerel potansiyeller belirlenmiştir.
- Köye ilişkin temel analizler ve ilkeler: Yerleşme dokusu, parsel biçimlenişi ve kırsal mimari karakter olarak üç aşamada ele alınmıştır. Yapılan analizler sonrası her konu ile ilgili ilkeler belirlenmiştir.
- Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi: Analizler ve tasarım ilkeleri sonucu köyün yerleşme dokusu, parsel biçimlenişi ve kırsal mimari karakter başlıkları altında oluşturulmuştur. Bu rehber, köyün karakterinin korunması için neler yapılması gerektiğine dair hazırlanan bir rehberdir. Yerel yönetimler bu rehberi köydeki yolların ve meydanın nasıl iyileştirileceği ve yapı izni verilirken nelere dikkat edileceği konularında yol gösterici olarak kullanabilirler.

2.2 Yöntem

Çalışmanın amacı olan, Denizli Merkezefendi ve Pamukkale ilçeleri kentsel-kırsal alan etkileşiminin belirlenmesini ve kırsal karakterin korunmasında köy tasarım rehberlerini temel alan süreç beş başlıktan oluşmaktadır.

- Arazi çalışmaları ve görselleştirme
- Çalışma alanındaki kırsal alanların kent- kır etkileşiminin belirlenmesi
- Bölgeleme, peyzaj karakter türleri, korunan alanlar ve sanayi alanlarına uzaklıklarına göre sektör bazlı pilot köy seçimi
- Pilot köylerde köy tasarım raporlarının hazırlanması
- Bölgelerin ve köylerin peyzaj karakterlerine göre tasarım rehberlerinin oluşturulması

2.2.1 Arazi Çalışmaları Ve Görselleştirme

Köy tasarım rehberleri oluşturmak için Merkezefendi ve Pamukkale ilçelerinde arazi çalışmaları yapılmıştır (Tablo 2). İlk arazi çalışması 20-23 Eylül 2014, ikinci arazi çalışması 22-26 Aralık 2014 ve üçüncü arazi çalışması 11-15 Mayıs 2015 tarihlerinde yapılmıştır.

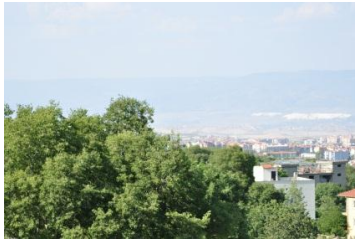
20-23 Mayıs 2014 tarihleri arasında yapılan arazi çalışması kapsamında kent merkezi, alandaki kent-kır ilişkisini belirlemek için kentin yüksek noktaları ve alanda bulunan korunan alanlara gidilerek, bu alanlarda ilgili kişilerle görüşülmüştür. Peyzaj yapısını görselleştirmek için fotoğraf çalışması yapılmıştır.

22-26 Aralık 2014 tarihinde yapılan çalışmalarda, kırsal yerleşmelerdeki peyzaj yapısını belirlemek için yerel halk ve köy muhtarları ile görüşmeler yapılmıştır. Denizli Büyükşehir Belediyesi, Merkezefendi ve Pamukkale Belediyeleri, Merkezefendi ve Pamukkale İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüklerinden kırsal yerleşmelerle ilgili sayısal verilere ulaşılmıştır.

11-15 Mayıs 2015 tarihinde yapılan arazi çalışmasında pilot olarak seçilen köylerde yerel halk ve muhtarlarla detaylı görüşmeler yapılarak, fotoğraf çalışması yapılmıştır. Ayrıca Denizli kenti ve kırsal yerleşimler konusunda uzman olan kişilerle görüşmeler yapılmıştır.

Arazi çalışması, 1/100.000 ölçekli Aydın-Muğla-Denizli Çevre Düzeni Planı, Türkiye İstatistik Kurumu Genel Nüfus Sayımı ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarından elde edilen demografik, mekânsal ve sosyo-ekonomik veriler ArcGIS 10.1 programında analiz edilerek tematik haritalar oluşturulmuştur.

Tablo 2: Arazi çalışmaları.

20-23 Mayıs 2015			
22-26 Aralık 2015	 Çeltikçi Köyü	 Yeniköy	 Eldenzizli Köyü
11-15 Mayıs 2015	 Develi köyü	 Goncalı köyü	 Şahinler köyü

2.2.2 Çalışma Alanındaki Kırsal Alanların Kent- Kır Etkileşiminin Belirlenmesi

Kent- kır etkileşimini belirlemek için Türkiye'deki planlama mevzuatında Büyükşehir Belediyesi olan illerdeki köyleri ve Denizli köylerini ilgilendiren yasa ve mevzuatlar incelenmiştir.

- 1580 sayılı “Belediye Kanunu” (1930-2005)
- 5393 sayılı “Belediye Kanunu” (2005)
- 8352 sayılı “Sınır Tespitine Dair Karar”
- 6360 sayılı “Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”
- 3194 sayılı “İmar Kanunu”

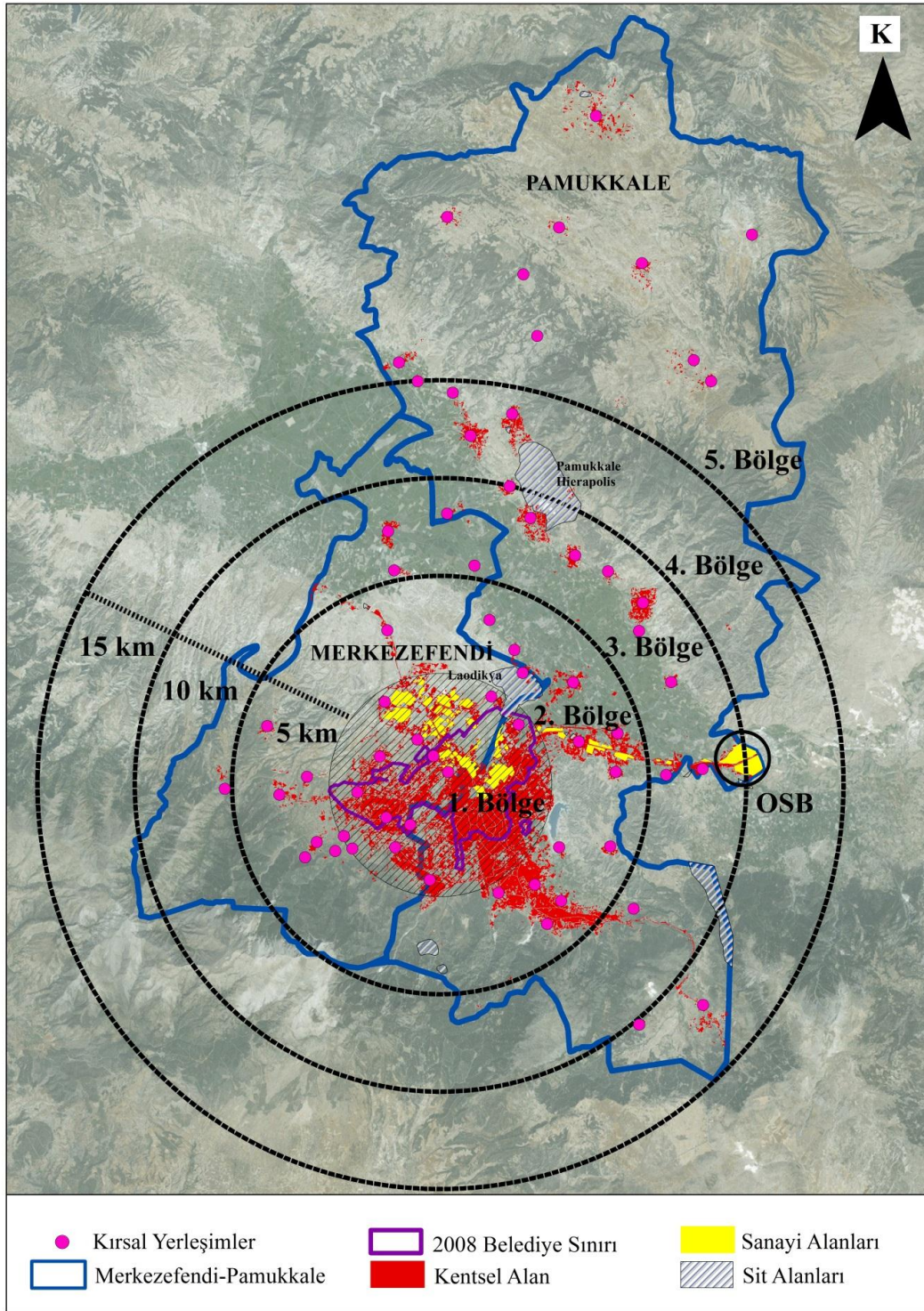
Denizli 1980 yılında kalkınmada öncelikli iller arasına girmiştir. Bu da kentin ekonomi ve nüfus olarak büyümeye başladığının göstergesidir. Bu gelişmeler sonucunda 1980 ve 2012 yılları arasındaki kırsal alanların statü olarak değişimi belirlenmiştir.

İncelenen mevzuatlar ve statü değişiklikleri ile ArcGIS 10.1 programında tematik haritalar üretilerek çalışma alanındaki kırsal alanların kent-kır etkileşimi belirlenmiştir.

2.2.3 Bölgeleme, Peyzaj Karakteri Türleri, Korunan Alanlar Ve Sanayi Alanlarına Uzaklıklarına Göre Sektör Bazlı Pilot Köy Seçimi

Köy tasarım rehberleri oluşturulacak köyler tarım, turizm ve sanayi sektörlerinin etkilerinin görüldüğü kırsal yerleşimlerden seçilmiştir. Pilot köy seçimi üç aşamadan oluşmaktadır.

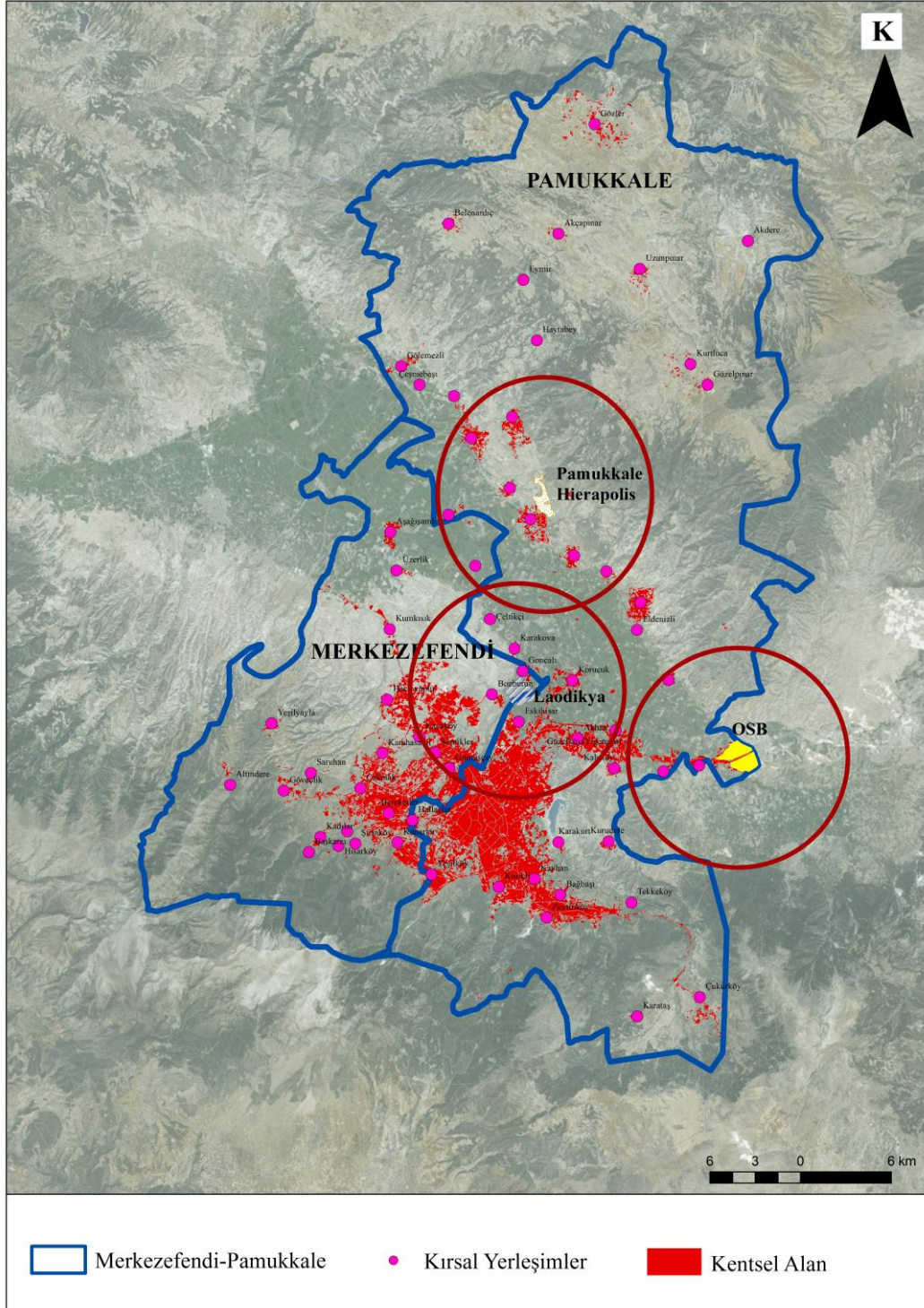
- Bölgeleme çalışması ve peyzaj karakter türleri: 2008 Belediye sınırı referans alınarak alan 5 km’lik uzaklıklarla 5 bölgeye ayrılmıştır. Birinci bölge, belediye sınırına teğet olarak çizilen daireden oluşmaktadır. Diğer bölgeler, ilk bölge için çizilen daireye 5 km, 10 km, 15 km ve 15 km’den fazla olan uzaklıklarla çizilerek oluşturulmuştur (Şekil 4). Her bir bölgenin baskın karakteri (tarım, turizm ve sanayi) farklılık göstermektedir. Tarım sektörü için pilot köy seçimi tarım alanlarının fazla olduğu 3. bölge içerisinde seçilmiştir.

Şekil 4: Çalışma alanı bölgeleme çalışması.

- Korunan alanlar ve sanayi alanlarına uzaklık: Çalışma alanında ekonomi farklı sektörlerle ayrılmıştır. Bu sektörler, tarım, turizm ve sanayi sektörleridir. Bu sektörlerden pilot köy seçimi için çalışma alanındaki Pamukkale ve Hierapolis Antik Kenti, Laodikya Antik Kenti ve Denizli Organize Sanayi Bölgelerine 5

km'lik uzaklıklar belirlenerek, bu alanlar içerisinde turizm ve sanayi sektöründeki köyler seçilmiştir (Şekil 5).

Şekil 5: Korunan alanlar ve sanayi alanlarına uzaklık.

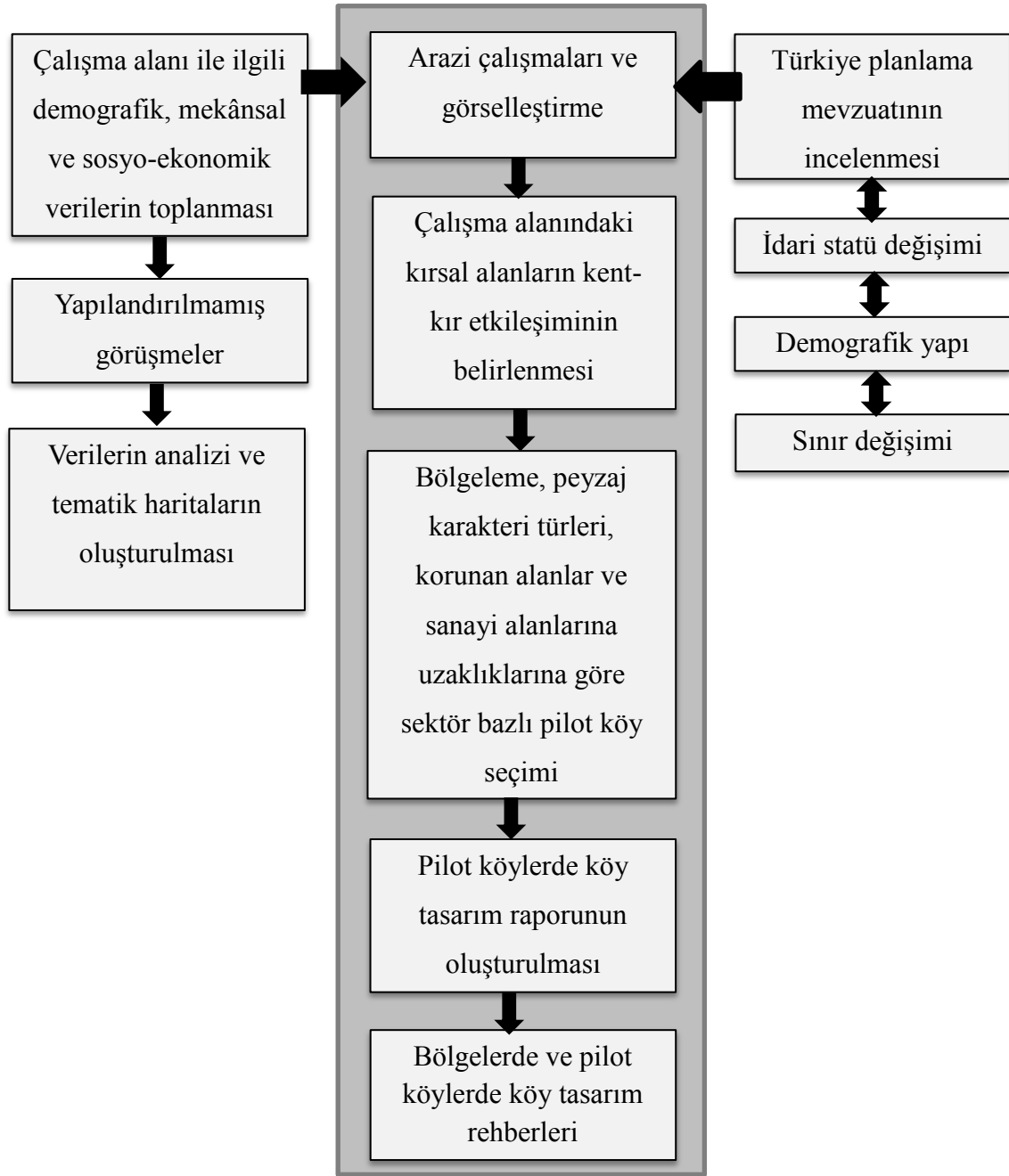
2.2.4 Pilot Köylerde Köy Tasarım Raporlarının Hazırlanması

Pilot köylerin arazi çalışması sonucunda kırsal peyzaj özellikleri belirlenerek köy tasarım raporları oluşturulmuştur.

2.2.5 Bölgelerin Ve Köylerin Peyzaj Karakterlerine Göre Tasarım Rehberlerinin Oluşturulması

Bölgelerin ve pilot köylerin tasarım rehberleri oluşturulmuştur.

Çalışmanın yöntem akış şeması Şekil 6'da belirtilmiştir.

Şekil 6: Yöntem akış şeması.

2.3 Araştırma Alanı Doğal Ve Kültürel Peyzaj Özellikleri

ÇŞB (2012) 1/100.000 Aydın-Denizli-Muğla Çevre Düzeni Planından araştırma alanına ilişkin doğal ve kültürel veriler alınmıştır.

2.3.1 Doğal Peyzaj Özellikleri

2.3.1.1 Coğrafi Konum

Merkezefendi ve Pamukkale ilçeleri Denizli İlinin kuzeybatısında bulunmaktadır. Alanın yüz ölçümü 1068,98 km²'dir. Kuzeyinde Güney ilçesi, güneyinde Tavas ve Serinhisar, batısında Buldan, Sarayköy ve Babadağ, doğusunda Çal ve Honaz ilçeleri bulunmaktadır (Şekil 7).

1980-2012 yılları arasında çalışma alanındaki kırsal yerleşimlerin (köy ve belde) sayısı 65'dir. Çalışma alanı sınırlarındaki kırsal yerleşimlerin %11'i alanın kuzeyinde, %28'i güneyinde, %24'ü doğusunda ve %37'si batısında bulunmaktadır (Şekil 7).

1. Bölgede 14, 2. Bölgede (5 km) 20, 3. Bölgede (10 km) 15, 4. Bölgede (15 km) 6 ve 5. Bölgede 10 kırsal alan bulunmaktadır (Şekil 7).

Eğim: Kırsal yerleşimlerin %30'u çok eğimli, %10'u eğimli ve orta eğimli, %60'ı düz ve hafif eğimli alanlarda bulunmaktadır (Şekil 8) (Tablo 3).

Tablo 3: Kırsal yerleşimlerin eğim grupları.

Eğim Grupları	Kırsal Yerleşimler
Çok eğimli (%31-%100'den fazla)	Akhan, Akdere, Altındere, Başkarcı, Barutçular, Haytabey, Hisarköy, Göveçlik, Kadılar, Kaleköy, Kınıklı, Kurudere, Künarlar, Şahinler, Şirinköy, Tekkeköy, Yeşilköy, Yeşilyayla, Zeytinköy,
Eğimli ve orta eğimli (%11-%30)	Akçapınar, Bağbaşı, Belenardıç, Çeltikçi, Eymir, Salihağa, Üzerlik
Düz ve Hafif eğimli (0- %10)	Akköy, Aşağışamlı, Bereketler, Bozburun, Çakmak, Çeşmebaşı, Çömleksaz, Çukurköy, Develi, Eldenizli, Eskihisar, Goncalı, Gölemezli, Gözler, Gümüşçay, Güzelköy, Güzelpınar, Hacıyüplü, Hallaçlar, Irlıganlı, Karahasanlı, Karahayıt, Karakova, Karakurt, Karataş, Kavakbaşı, Kayaköy, Kayhan, Kocadere, Korucuk, Kumkısıık, Kurtluca, Küçükdere, Pamukkale, Saruhan, Şemikler, Uzunpınar, Yeşilköy, Yukarışamlı

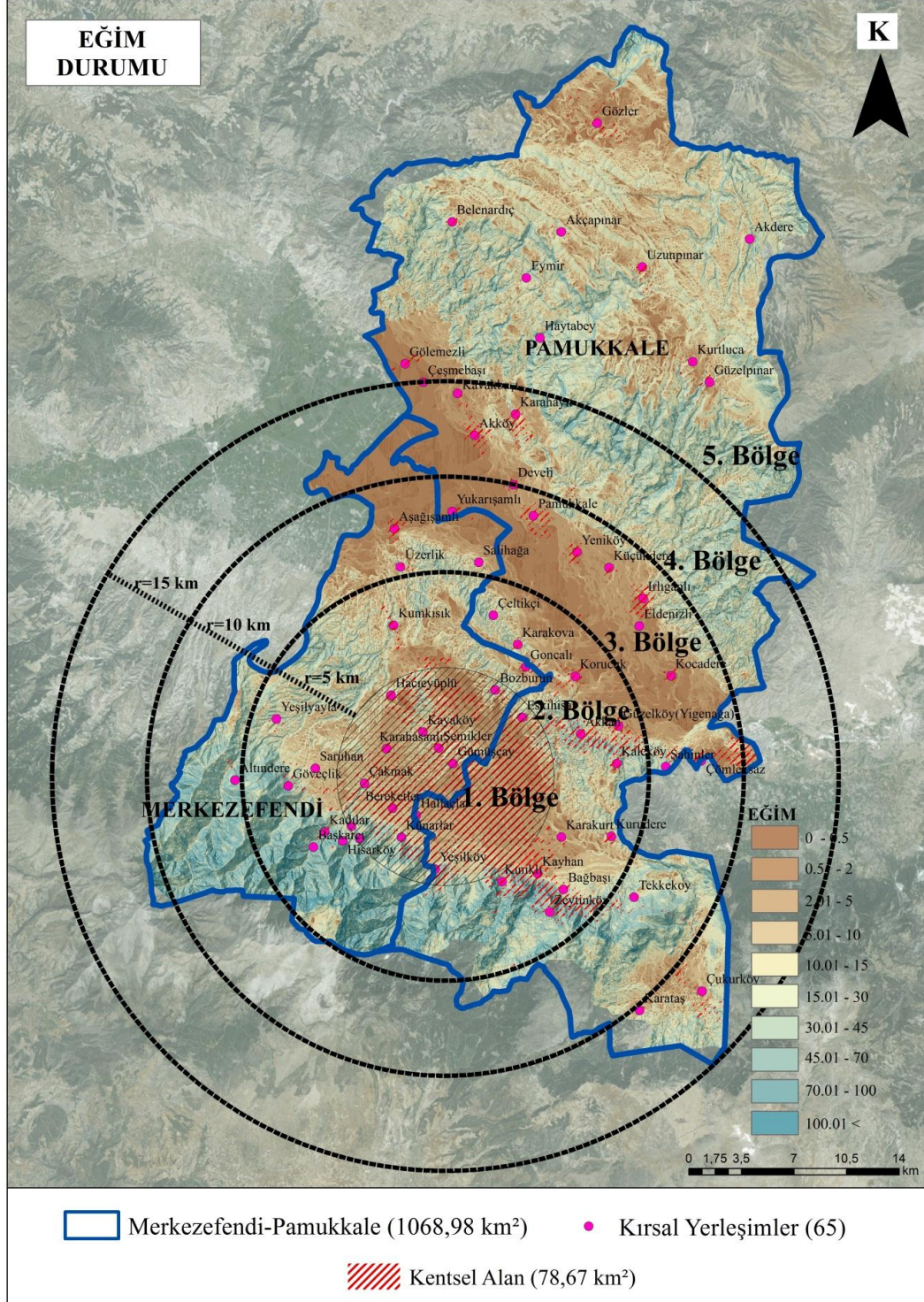
1. Bölgenin doğu ve güneydoğusunda bulunan kırsal yerleşimler eğimli, bölgedeki diğer kırsal yerleşimler düz ve hafif eğimli alanlar üzerinde bulunmaktadır (Şekil 8).

2. Bölgenin kuzeyinde bulunan kırsal yerleşimler düz ve hafif eğimli, batı ve güneyinde bulunan alanlar çok eğimli, doğusunda bulunan yerleşimler ise düz, hafif eğimli ve orta eğimli alanlar üzerinde bulunmaktadır (Şekil 8).

3. Bölgenin kuzey ve kuzeydoğusunda bulunan kırsal yerleşimler düz ve hafif eğimli, güneybatı ve güneydoğusunda bulunan yerleşimler çok eğimli alanlar üzerinde bulunmaktadır (Şekil 8).

4. Bölgenin kuzeyinde ve güneydoğusunda bulunan kırsal yerleşimler düz ve hafif eğimli alanlar üzerinde bulunmaktadır (Şekil 8).

5. Bölgenin doğusunda ve batısında bulunan kırsal yerleşimler eğimli, orta eğimli ve çok eğimli, güneyinde bulunan kırsal yerleşimler düz, hafif ve orta eğimli, kuzeyinde bulunan kırsal yerleşimler ise düz ve hafif eğimli alanlar üzerinde bulunmaktadır.

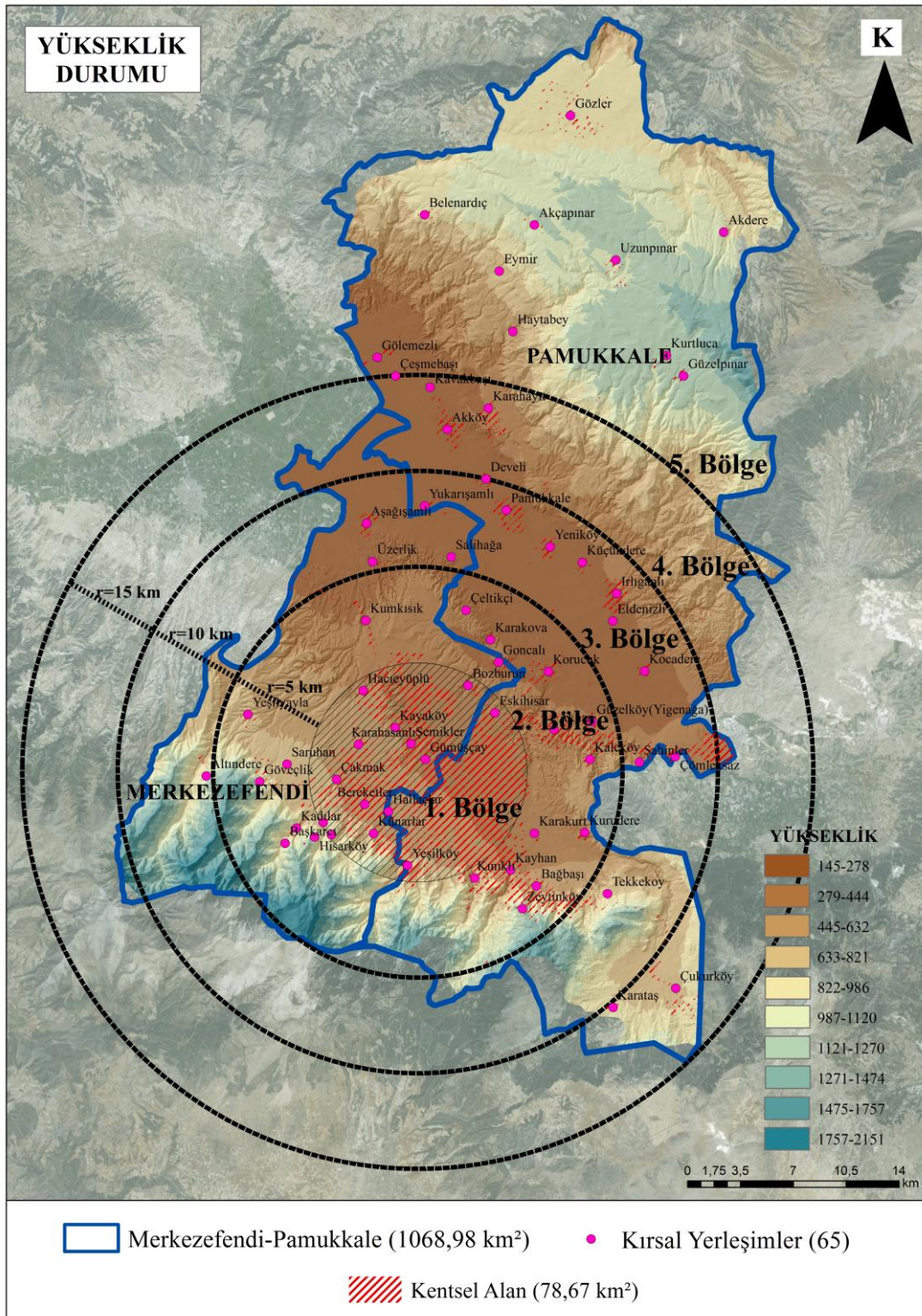
Şekil 8: Kırsal yerleşimlerin eğim durumu.

Yükseklik: Kırsal alanların yükseklik değerleri 145m-1270m arasındadır. %28'i 145m-278m, %23'ü 279m-444m, %15'i 445m-632m, %12'si 633m-821m, %8'i 822m-986m, %9'u 987m-1120m ve %5'i 1121m-1270m yükseklik değerleri arasındadır (Tablo 4).

Tablo 4: Kırsal yerleşimlerin yükseklik grupları.

Yükseklik Grupları	Kırsal Yerleşimler
145m-278m	Akköy, Aşağışamlı, Çeşmebaşı, Develi, Eldenizli, Goncalı, Gölemezli, Irlıganlı, Karakova, Kavakbaşı, Kocadere, Korucuk, Küçükdere, Pamukkale, Salihağa, Üzerlik, Yeniköy, Yukarışamlı,
279m-444m	Akhan, Bozburun, Çeltikçi, Çömleksaz, Eskihisar, Gümüşçay, Güzelköy, Hacıyüplü, Karahayıt, Karakurt, Kayaköy Kumkısıık, Kurudere, Şahinler, Şemikler
445m-632m	Bağbaşı, Bereketler, Çakmak, Hallaçlar, Haytabey, Kaleköy, Karahasanlı, Kayhan, Kınıklı, Yeşilyayla
633m-821m	Barutçular, Çukurköy, Eymir, Kadılar, Künarlar, Saruhan, Tekkeköy, Yeşilköy
822m-968m	Başkarcı, Belenardıç, Gözler, Karataş, Şirinköy
987m-1120m	Akdere, Akçapınar, Altındere, Hisarköy, Göveçlik, Uzunpınar
1121m-1270m	Güzelpınar, Kurtluca, Zeytinköy

1. Bölgedeki kırsal alanlar 145m-821m, 2. Bölgedeki kırsal alanlar 145m-986m, 3. Bölgedeki kırsal alanlar 145m-821m, 4. Bölgedeki kırsal alanlar 145m-986m ve 5. Bölgedeki kırsal alanlar 145m-1270m yükseklik değerleri arasındadır (Şekil 9).

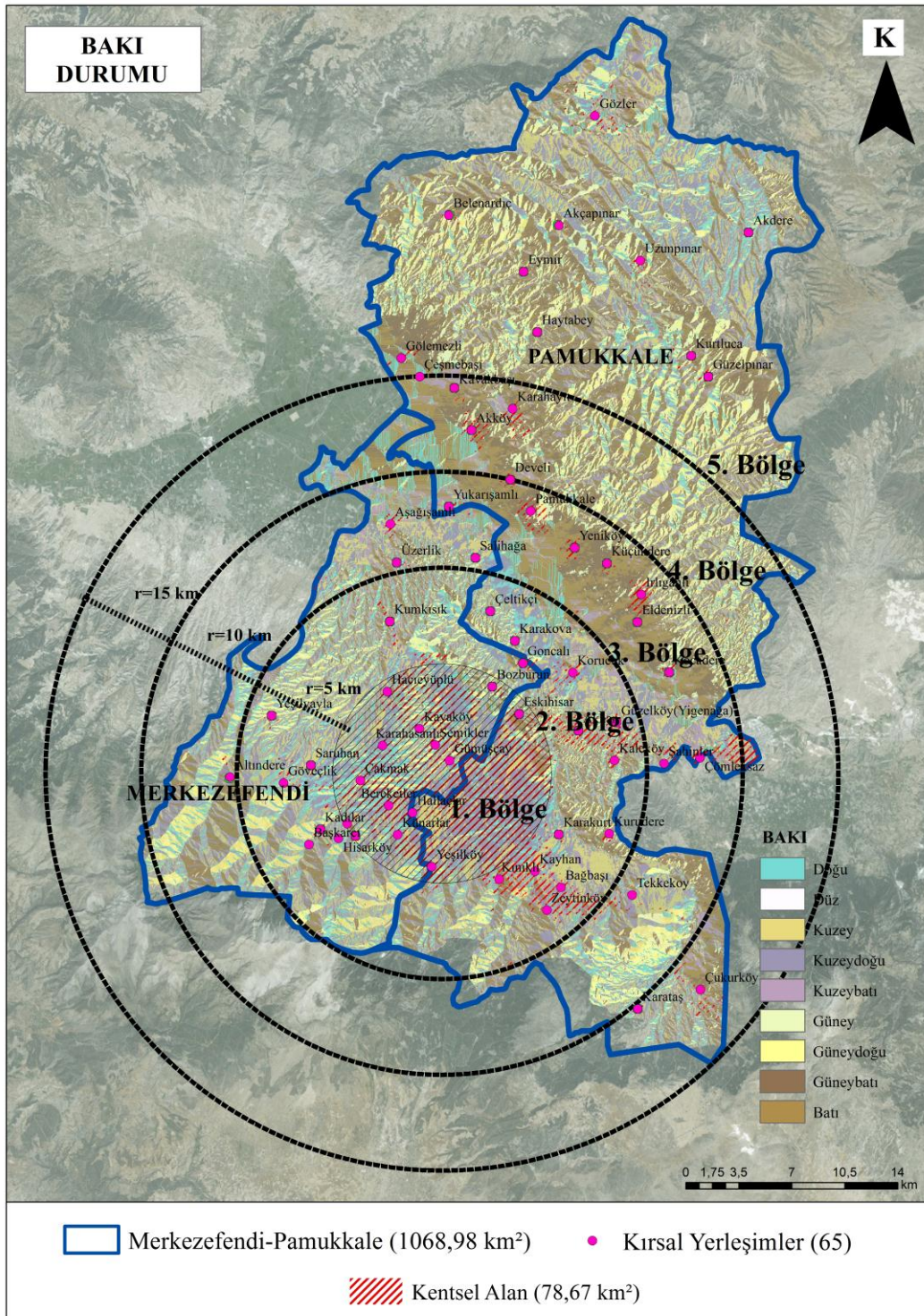

Şekil 9: Kırsal yerleşimlerin yükseklik durumu.

Bakı: Alanın hâkim rüzgâr yönü mevsimlere göre olarak değişmektedir. Hakim rüzgar yönü Mart ve Nisan aylarında güneybatı, Kasım ayına kadar kuzeybatı, Kasım ayında tekrar güneybatı yönlerinde esmektedir.

1. Bölgede en fazla kuzeydoğu bakarlı, 2. Bölgede kuzey bakarlı, 3. Bölgede güneydoğu bakarlı, 4. Bölgede güneydoğu bakarlı ve 5. Bölgede güneybatı bakarlı alanlar bulunmaktadır.

Alanda bakı bakarlı yön baskın iken, en az da güney bakarlı alanlar bulunmaktadır. Kırsal alanlar en fazla batı ve kuzeydoğu bakarlı alanlarda, kentsel alanlar ise kuzeydoğu ve doğu bakarlı alanlarda bulunmaktadır (Şekil 10).

Şekil 10: Kırsal yerleşimlerin bakı durumu.

2.3.1.3 Hidrolojik Yapı

Alanda en önemli akarsular Çürüksu çayı (31 km), Gökçay (11 km), Gökpınar deresi (9 km), Karam deresi (14 km) ve Uzunpınar deresidir (21 km). Akarsuların çalışma alanında kalan bölümün toplam uzunluğu 208 km'dir.

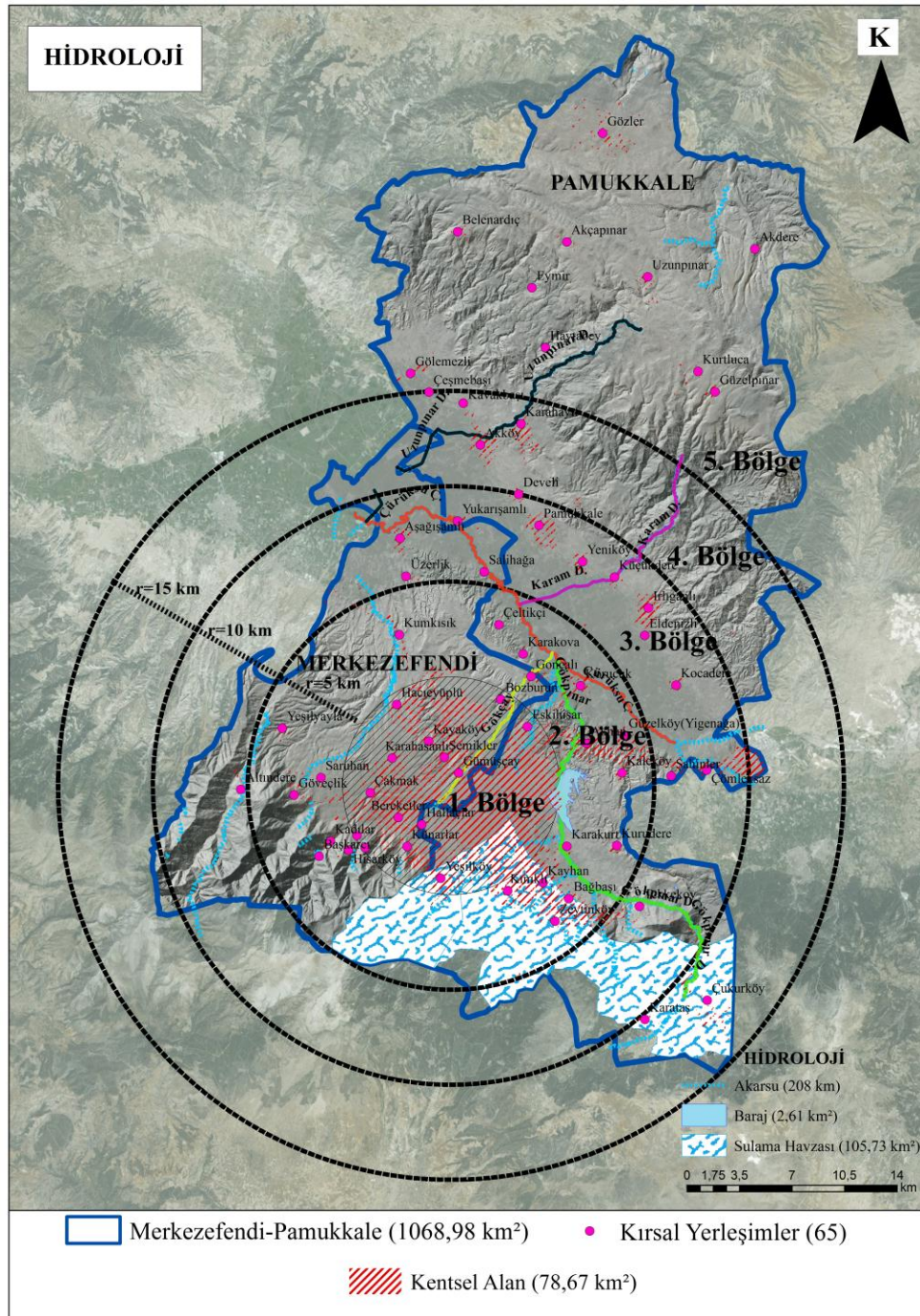
Diğer önemli su yüzeyi ise Vali Recep Yazıcıoğlu Barajıdır (Şekil 11). Baraj, sulama, içme ve kullanma suyu olarak kullanılmaktadır. Barajın yüzey alanı 2,61 km²'dir.

Alanda tarım alanlarını sulama amaçlı, 105,73 km² sulama havzası bulunmaktadır. Kırsal yerleşimlerin yedisi bu havzanın içinde yer almaktadır. Sulama havzası en fazla 2. Bölgenin güneydoğusunda bulunmaktadır (Tablo 5).

Akarsular uzunluk yönünden değerlendirildiğinde 1. Bölgede Gökçay deresi, 2. Bölgede Gökpınar deresi, 3. Bölgede Çürüksu çayı, 4. ve 5. Bölgede Uzunpınar çayı en uzun akarsu olarak yer almaktadır (Tablo 5).

Tablo 5: Bölgelere göre akarsu uzunlukları ve sulama havzası.

Akarsular (km)	Gökçay	Çürüksu çayı	Gökpınar deresi	Karam deresi	Uzunpınar deresi	Sulama havzası (km ²)
1. Bölge	7,34	-	-	-	-	11,97
2. Bölge	3,5	13,02	19,45	0,83	-	49,94
3. Bölge	-	15,26	6,83	6,65	2,03	23,28
4. Bölge	-	-	3,52	6,2	10,27	20,54
5. Bölge	-	-	-	-	9,75	-

Şekil 11: Kırsal yerleşimlerin hidrolojik durumu.

2.3.1.4 Jeolojik Yapı

Denizli 1.Derece deprem kuşağında yer almaktadır. Fay hattı üzerinde ve 1 km uzaklığında 22 kırsal yerleşim bulunmaktadır (Tablo 6).

Tablo 6: Fay hattı üzerinde bulunan kırsal yerleşimler.

	Kırsal Yerleşimler
Fay Hattı üzerinde bulunan kırsal yerleşimler	Akköy, Aşağışamlı, Altındere, Başkarcı, Çeltikçi, Çeşmebaşı, Develi, Goncalı, Gölemezli, Gözler, Güzelköy, Irlıganlı, Karahayıt, Karakova, Kavakbaşı, Korucuk, Kurtluca, Pamukkale, Şahinler, Tekkeköy, Yeniköy, Zeytinköy

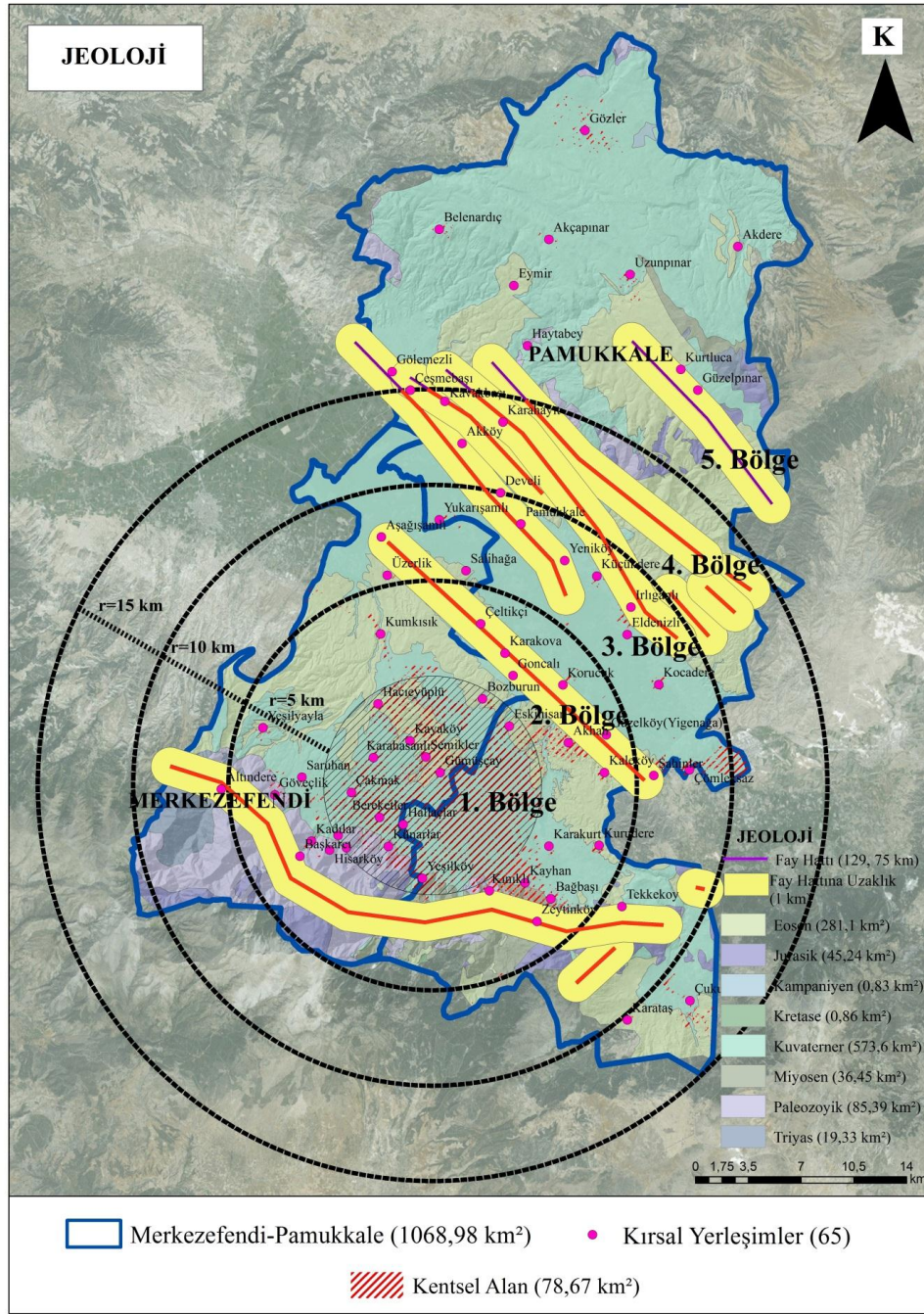
İlçeden yer alan jeolojik yaş verilerine ilişkin açıklamalar aşağıda belirtildiği gibidir:

- Eosen: Ayrılmamış karasal kırıntılardır.
- Jurasik: Neritik kireçtaşı.
- Kampaniyen: Kırıntılı yapı.
- Kretase: Pelajik kreçtaşı.
- Kuvarterner: Ayrılmamış kuvaterner (kalın konglomera, kumtaşı ve çamur taşlarından oluşur).
- Miyosen: Ayrılmamış karasal kırıntılardır.
- Paleozoik (Karbonifer çağı): Kırıntılı ve karbonatlı yapı.
- Triyas: Kırıntılı yapı (yer yer karasal).

Kırsal yerleşimlerden 19'u eosen, 37'si kuvarterner, 1'i miyosen ve 8'i paleozoik jeolojik yaş gruplarında, kentsel alanlar ise eosen ve kuvarterner jeolojik yaş grubuna aittir (Şekil 12). Fay hattı uzunluğu en fazla 4. Bölgede en az da 5. Bölgede bulunmaktadır (Tablo 7).

Tablo 7: Bölgelere göre fay hattı uzunlukları.

Bölgeler	Fay Hattı Uzunluğu (km)
1. Bölge	-
2. Bölge	36,48
3. Bölge	28,43
4. Bölge	44,59
5. Bölge	16,25

Şekil 12: Kırsal yerleşimlerin jeolojik durumu.

2.3.1.5 Tarımsal Desen

Alanın bölgelere göre tarımsal deseninde çayır, mera, dikili tarım, sulu tarım, marjinal tarım, mutlak tarım, kuru tarım ve özel ürün arazileri bulunmaktadır (Şekil 13). Tarımsal desenin en baskın arazi örtüsünü %39 orman alanları ve %41 tarım alanları oluşturmaktadır.

Bölgelere göre baskın tarımsal desen yerleşim, orman ve tarım alanlardan oluşturmaktadır (Tablo 8).

Tablo 8: Bölgelere göre tarımsal desenler.

Bölgeler	En çok	En az
1. Bölge	Yerleşim	Dikili meyve
2. Bölge	Orman	Dikili diğer
3. Bölge	Tarım	Dikili diğer
4. Bölge	Tarım	Dikili meyve
5. Bölge	Orman	Dikili zeytin

Dikili tarım arazileri: Arazi özelliklerine bağlı kalmaksızın, sayıları, tür ve cinsine göre Bakanlıkça belirlenecek asgari sayıda meyve, asma, fındık, fıstık, gül, çay ve benzeri ağaç, ağaççık ve çalı formunda yöre ekolojisine uygun çok yıllık bitkilerin dikili olduğu tarım arazilerini ifade eder (Resmi Gazete, 2005).

Sulu tarım arazileri: Devlet yatırımları ile sulamaya açılmış veya sulama projesi kapsamında olan arazileri ifade eder (Resmi Gazete, 2005).

Marjinal tarım arazileri: Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri ve dikili tarım arazileri dışında kalan, toprak ve topoğrafik sınırlamaları nedeniyle üzerinde sadece geleneksel toprak işlemeli tarımın yapıldığı, yerel önemi olan ve kullanım kararlarının yerel ihtiyaçlara göre belirlendiği arazileri ifade eder (Resmi Gazete, 2005).

Mutlak tarım arazileri: Bitkisel üretimde, toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin kombinasyonu yöre ortalamasında ürün alınabilmesi için sınırlayıcı olmayan, topoğrafik sınırlamaları yok veya çok az olan, ülkenin tarımsal üretiminde ülkesel, bölgesel veya yerel önemi nedeniyle tarımda kalması gereken, hâlihazır tarımsal üretimde kullanılan veya bu amaçla kullanıma elverişli arazileri ifade eder (Resmi Gazete, 2005).

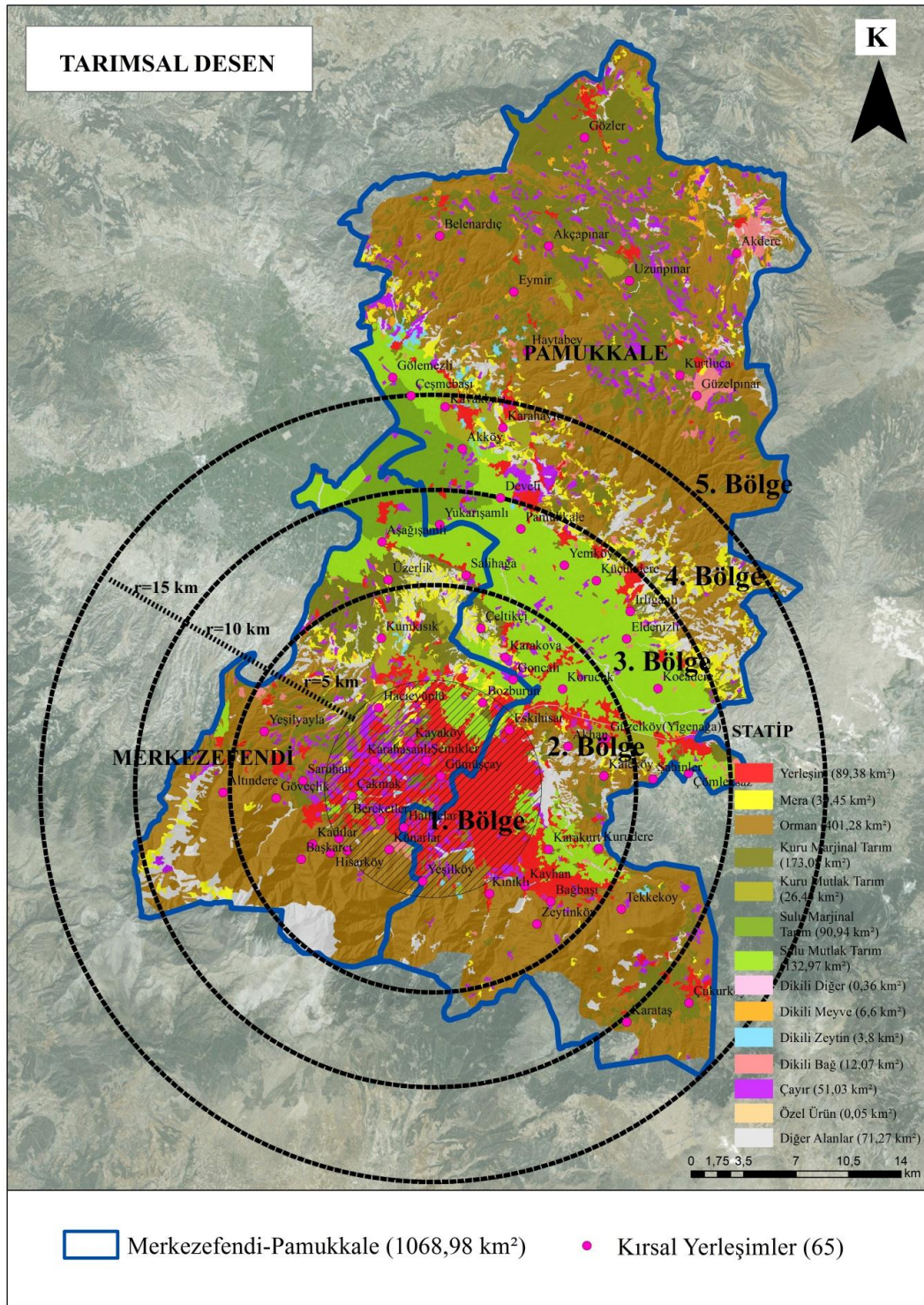
Kuru tarım arazileri: Halen Devlet yatırımları ile sulanmayan veya sulama projesi kapsamında olmayan, bitki su ihtiyacının sadece doğal yağışlarla karşılanabildiği arazileri ifade eder (Resmi Gazete, 2005).

Özel ürün arazileri: Mutlak tarım arazileri ve dikili tarım arazileri dışında toprak ve topoğrafik sınırlamaları nedeniyle yöreye adapte olmuş her tür bitkisel üretim yapılamayan sadece özel bitkisel ürünlerin yetiştiriciliği ile su ürünleri yetiştiriciliğinin ve avcılığının yapılabildiği, ülkenin tarımsal üretiminde ülkesel, bölgesel veya yerel önemi nedeni ile tarımda kalması gereken arazileri ifade eder (Resmi Gazete, 2005).

Kırsal yerleşimler en fazla orman, sulu mutlak tarım ve kuru marjinal tarım alanlarında bulunmaktadır (Tablo 9).

Tablo 9: Kırsal alanların tarımsal desen grupları.

Tarımsal Desen	Köyler
Orman	Akçapınar, Akhan, Altındere, Başkarcı, Barutçular, Bereketler, Belenardıç, Eymir, Göveçlik, Haytabey, Hisarköy, Kadılar, Kaleköy, Kınıklı, Kurudere, Künarlar, Şahinler, Şirinköy, Tekkeköy, Yeşilköy, Yeşilyayla, Zeytinköy,
Kuru Marjinal Tarım	Akçapınar, Bozburun, Çeltikçi, Çukurköy, Gözler, Karataş, Kurtluca, Salihağa, Saruhan, Uzunpınar, Üzerlik
Kuru Mutlak Tarım	Güzelköy ve Kavakbaşı
Sulu Marjinal Tarım	Akköy ve Yukarışamlı
Sulu Mutlak Tarım	Aşağışamlı, Çeşmebaşı, Çömleksaz, Develi, Eldenizli, Gölemezli, Irlıganlı, Karakova, Karakurt, Kayaköy, Kocadere, Korucuk, Kumkısıık, Küçükdere, Pamukkale, Yeniköy, Yukarışamlı,
Dikili Bağ	Akdere, Güzelpınar, Hacıyüplü
Çayır	Bereketler, Goncalı, Gümüşçay, Karahasanlı, Kayaköy, Şemikler
Mera	Bozburun, Hacıyüplü, Karahayıt, Karakova

Şekil 13: Kırsal yerleşimlerin tarımsal desen durumu.

2.3.1.6 Arazi Kullanımı

Alanın arazi kullanımı ve bitki örtüsü Denizli Orman Bölge Müdürlüğü'nden alınan Amenajman Planlarından tespit edilmiştir. Alanda orman dışında en baskın arazi kullanım deseni olan tarım arazisi ve iskân alanıdır (Tablo 10).

Bölgelere göre orman dışı ve ağaçsız alanlar dışında baskın arazi deseni tarım arazisi, iskan alanı ve mezarlıktır. (Tablo 10).

Tablo 10: Bölgelere göre orman dışı ve ağaçsız alanlar dışında kalan arazi örtüsü.

Bölgeler	En çok	En az
1. Bölge	İskân Alanı ve Mezarlık	Orman Fidanlığı
2. Bölge	Tarım Arazisi	Ağaçsız Orman Toprağı, Otlak, Yayla, Çayır, Bozkır
3. Bölge	Tarım Arazisi	Ağaçsız Orman Toprağı, Otlak, Yayla, Çayır, Bozkır
4. Bölge	Tarım Arazisi	Ocak
5. Bölge	Tarım Arazisi	Kum

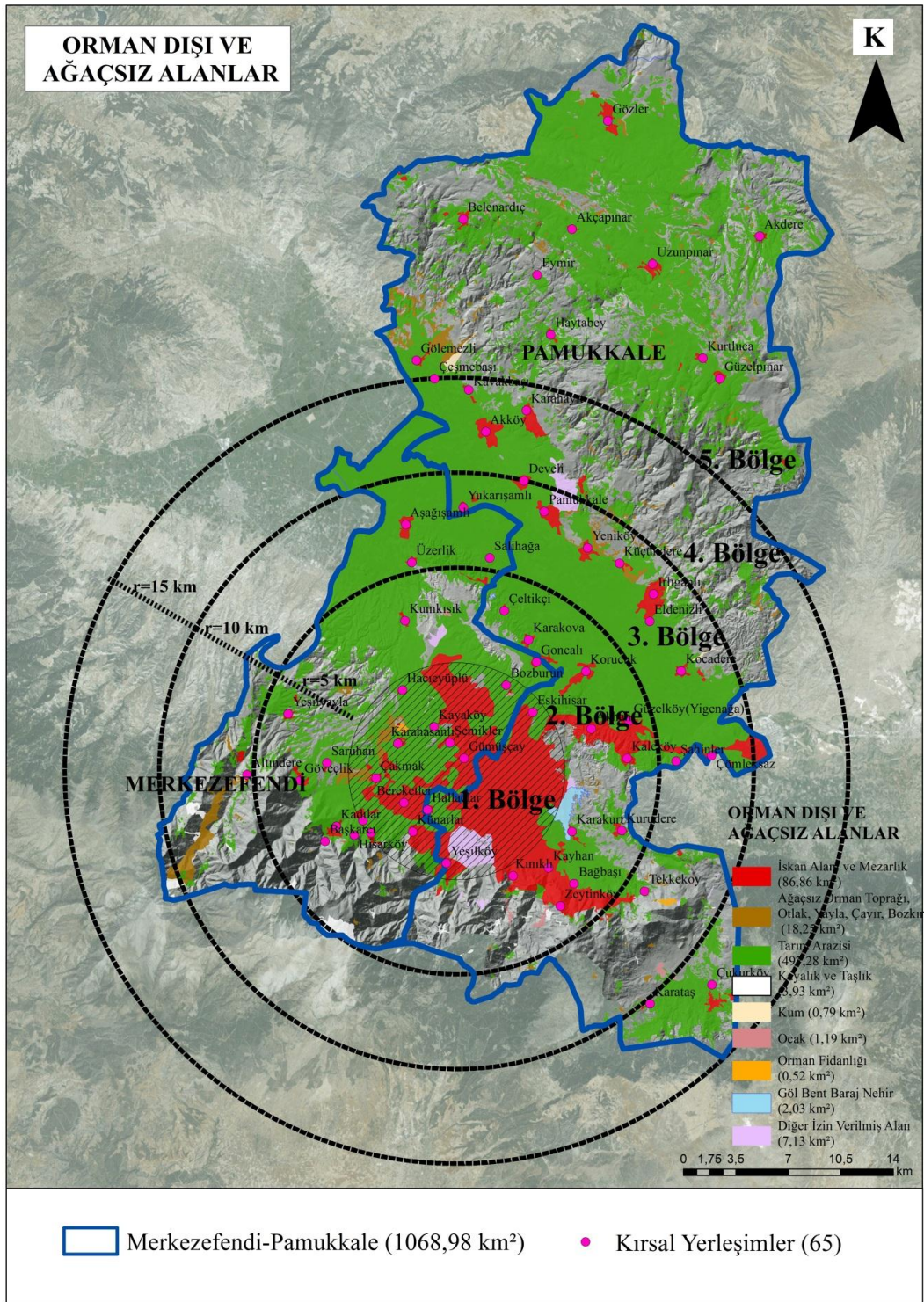
1. Bölgede yerleşim, tarım ve ağaçsız orman toprağı, otlak, yayla, çayır ve bozkır alanları bulunmaktadır (Şekil 14).

2. Bölgede yerleşim, tarım, ağaçsız orman toprağı, otlak, yayla, çayır, bozkır ve baraj alanı bulunmaktadır (Şekil 14).

3. Bölgede yerleşim, tarım, ağaçsız orman toprağı, otlak, yayla, çayır, bozkır, diğer alanlar ve ocak alanları bulunmaktadır (Şekil 14).

4. Bölgede yerleşim, tarım, diğer alanlar ve kayalık, taşlık alanları bulunmaktadır (Şekil 14).

5. Bölgede yerleşim, tarım, ağaçsız orman toprağı, otlak, yayla, çayır, bozkır ve kum alanı bulunmaktadır. (Şekil 14).

Şekil 14: Kırsal alanların bitki türleri.

Alanda saf bitki türlerinden en fazla; kızılçam, bozuk kızılçam, karaçam, bozuk kermes meşesi ve bozuk ardıç türleri bulunmaktadır (Tablo 11).

Kırsal alanlarda en fazla kızılçam, karaçam, ardıç ve kermes meşesi türleri vardır.

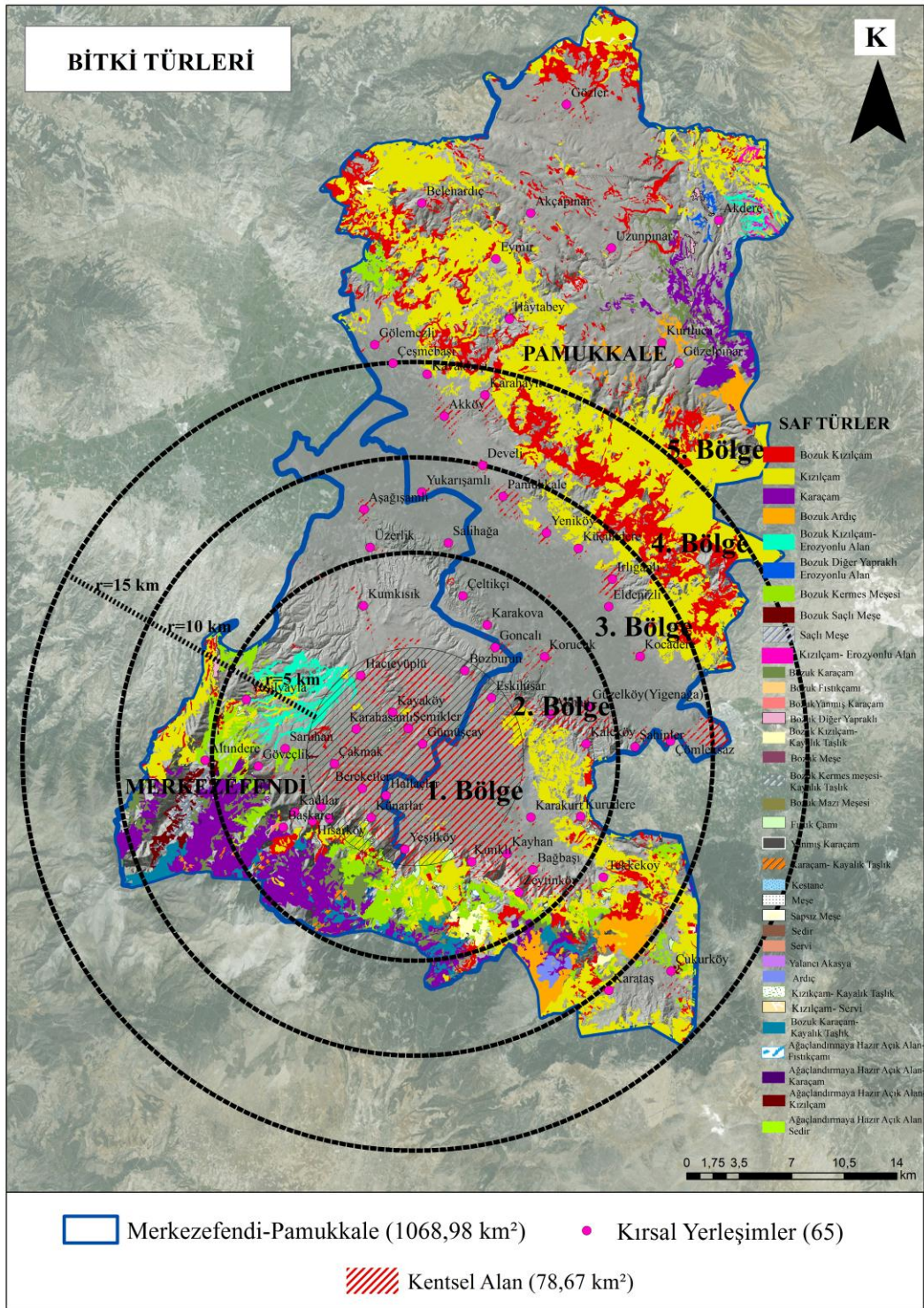
Tablo 11: Saf bitki türleri.

Saf Türler	Alan	Yüzdelik
Kızılçam	190,53 km ²	% 47
Bozuk kızılçam	70,3 km ²	% 17
Karaçam	43,2 km ²	% 10
Bozuk kermesmeşesi	28 km ²	% 7
Bozuk ardıç	14 km ²	%3

1. Bölgeden 5. Bölgeye doğru gidildikçe (kent merkezinden uzaklaştıkça) kızılçam ve bozuk kızılçam türleri artmakta, karaçam, ardıç ve saçlı meşe türleri oluşmaktadır (Şekil 15) (Tablo 12).

Tablo 12: Bölgelerde bulunan saf bitki türleri.

Bölgeler	Saf Bitki Türleri
1. Bölge	Bozuk kızılçam, karaçam, bozuk kermes meşesi ve fıstıkçamı
2. Bölge	Kızılçam, karaçam, bozuk karaçam, bozuk karaçam-kayalık taşlık, bozuk kızılçam-kayalık taşlık alan ve bozuk kızılçam-erozyonlu alanlar,
3. Bölge	Kızılçam, ardıç, saçlı meşe, bozuk kermes meşesi, bozuk ardıç, bozuk kızılçam, bozuk karaçam, bozuk saçlı meşe, bozuk karaçam-kayalık taşlık alan,
4. Bölge	Kızılçam, bozuk kızılçam ve bozuk kermes meşesi
5. Bölge	Bozuk kızılçam, kızılçam, karaçam, bozuk kermes meşesi, bozuk ardıç

Şekil 15: Kırsal alanlarda bulunan saf bitki türleri.

Alanda karışık bitki türlerinden en fazla; kızılçam-karaçam, karaçam-kızılçam, bozuk kızılçam-diğer yapraklı, kızılçam-fıstık çamı ve bozuk karaçam-ardıç türleri bulunmaktadır (Şekil 16).

Kırsal alanlarda en fazla kızılçam ve karaçam türlerinin beraber bulunduğu alanlar yer almaktadır (Tablo 13).

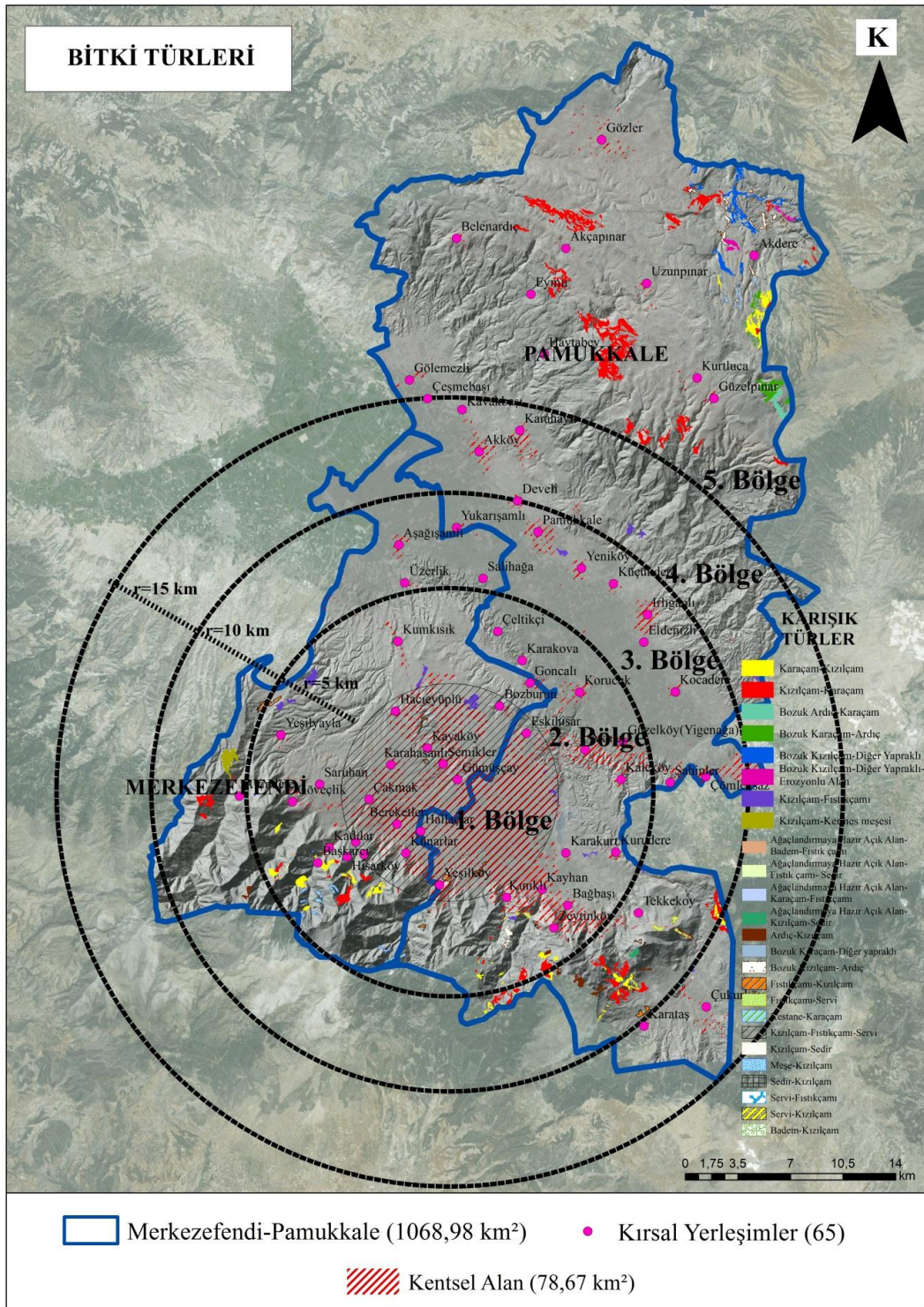
Tablo 13: Karışık bitki türleri.

Karışık Türler	Alan	Yüzdelik
Kızılçam-karaçam	12,63 km ²	% 44
Karaçam-kızılçam	4 km ²	% 13
Bozuk kızılçam-diğer yapraklı	2,13 km ²	% 7
Kızılçam-fistikçamı	1,87 km ²	% 6
Bozuk karaçam-ardıç	1,17 km ²	% 4

1. Bölgeden 5. Bölgeye doğru gidildikçe (kent merkezinden uzaklaştıkça) karaçam-kızılçam, kızılçam-karaçam, kızılçam-kermes meşesi, kestane-karaçam ve bozuk karaçam-ardıç türleri görülmektedir (Tablo 14).

Tablo 14: Bölgelerde bulunan karışık bitki türleri.

Bölgeler	Karışık Bitki Türleri
1. Bölge	Kızılçam-fistikçamı, fistikçamı-kızılçam
2. Bölge	Karaçam-kızılçam, kızılçam-karaçam, kestane-karaçam, fistikçamı-servi
3. Bölge	Kızılçam-kermes meşesi, kızılçam-karaçam, karaçam-kızılçam
4. Bölge	Kızılçam-fistikçamı, karaçam-kızılçam, kızılçam-karaçam
5. Bölge	Kızılçam-karaçam, karaçam-kızılçam, bozuk karaçam-ardıç

Şekil 16: Kırsal alanlarda bulunan karışık bitki türleri.

2.3.1.7 İklim Özellikleri

Denizli, İç Anadolu, Akdeniz ve Ege Bölgesi geçişinde olduğu için tipik Ege İklimi özelliği göstermemektedir. Konum olarak Denizli İlinin iç bölgesinde olduğundan az da olsa iç bölgelerin iklimi görülmektedir. Alandaki dağlar, genel olarak denize dik

uzanmakta, bu da denizden gelen rüzgârlara açık olduğunu göstermektedir. Kışları ılık ve yağışlı, yazları sıcak ve kurak geçmektedir (GEKA, 2009).

Denizli’de en az yağış Ağustos ve Eylül aylarında, en çok da Aralık, Ocak ve Şubat aylarında görülmektedir (Tablo 15).

Tablo 15: Denizli Meteotoloji İstasyonu’nun yağış verileri (mm) (Orman ve Su İşleri Bakanlığı, 2009).

	Ocak	Şub.	Mart	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağu.	Eyl.	Ekim	Kas.	Ara.	Toplam
1975	56,6	47,3	71,9	98,7	53,6	18,3	0,4	0,4	9,9	21,9	107,8	90,3	577,10
1976	84,4	51,7	47,4	83,9	38,8	7,7	38,4	6,3	-	45,7	50,1	156,1	610,50
1977	28,6	31,8	34,8	78,5	2,3	25,9	19,1	0,3	32,0	29,7	4,7	50,2	337,90
1978	151,3	211,3	104,0	40,8	12,9	7,4	0,1	-	29,5	97,9	42,7	74,7	772,60
1979	203,9	30,0	40,1	20,1	126,3	18,9	-	-	-	52,9	113,6	65,3	671,10
1980	146,9	34,9	95,9	59,4	50,0	6,5	-	-	35,0	30,2	75,4	102,6	636,80
1981	206,3	77,1	50,4	20,9	41,0	34,9	-	1,2	0,2	1,6	75,5	156,1	665,20
1982	67,7	43,6	30,9	79,4	25,0	30,0	19,0	2,0	2,2	53,3	16,2	65,9	435,20
1983	89,8	87,6	55,8	63,4	16,3	45,5	54,3	11,1	7,9	7,6	111,7	126,3	677,30
1984	121,5	76,0	102,3	103,9	3,7	0,3	28,4	2,0	0,3	-	63,9	17,7	520,00
1985	174,8	100,1	64,9	22,7	31,5	42,9	1,0	7,8	1,0	39,4	34,8	39,0	559,90
1986	81,7	97,8	5,9	13,1	18,9	32,0	3,0	20,4	82,9	19,3	4,6	104,0	483,60
1987	94,0	42,7	94,5	51,0	47,4	49,4	11,4	-	0,1	6,5	62,9	68,1	528,00
1988	13,9	96,4	114,9	48,3	44,4	8,0	17,6	19,2	3,0	51,9	107,0	80,8	605,40
1989	8,0	11,3	40,6	2,5	35,7	4,6	8,4	0,7	2,3	82,6	114,0	36,4	347,10
1990	22,7	48,0	39,1	35,3	17,9	7,5	-	3,0	53,7	23,6	41,7	126,6	419,10
1991	42,1	24,8	41,5	86,4	41,3	1,3	35,5	0,9	0,5	48,2	32,2	121,5	476,20
1992	1,0	10,8	62,4	61,0	48,1	86,9	7,8	36,1	-	9,5	60,1	93,4	477,10
1993	52,9	66,2	70,5	26,5	86,5	19,1	-	-	-	1,5	74,0	67,4	464,60
1994	77,5	44,1	61,8	33,9	60,6	26,4	48,4	7,3	5,3	43,5	117,3	53,4	579,50
1995	65,4	41,3	128,4	57,5	20,0	1,0	184,9	2,7	2,3	78,5	102,9	48,2	733,10
1996	31,2	121,6	71,1	42,5	20,1	0,0	8,6	-	16,1	30,2	42,1	89,1	472,60
1997	13,6	30,9	60,1	117,9	61,5	52,7	0,4	15,5	1,8	38,0	52,6	121,6	566,60
1998	45,0	68,8	135,1	69,9	93,3	21,3	6,8	-	6,0	16,0	89,8	107,9	659,90
1999	140,0	139,4	70,2	42,8	8,3	42,1	16,0	80,0	16,1	18,5	24,4	40,3	638,10
2000	65,2	113,0	104,3	88,3	33,8	32,7	5,4	4,3	0,1	8,5	38,7	44,8	539,10
2001	8,2	77,6	33,5	58,8	73,2	2,4	3,3	19,2	1,0	5,5	107,0	227,5	617,20
2002	63,4	27,6	70,7	115,9	15,3	4,3	5,9	3,7	49,8	38,0	58,4	123,2	576,20
2003	72,9	167,1	44,1	72,8	36,6	18,9	0,8	2,5	-	41,0	19,3	109,3	585,30

Tablo 15: (devam ediyor).

	Ocak	Şub.	Mart	Nis.	May.	Haz.	Tem.	Ağu.	Eyl.	Ekim	Kas.	Ara.	Toplam
2004	190,7	66,5	7,9	95,8	18,7	2,3	6,6	0,1	0,3	18,1	69,1	17,9	494,00
2005	32,9	79,6	64,2	21,3	65,9	16,7	21,4	0,1	36,8	33,0	102,8	68,6	543,30
Ort	79,16	69,90	65,14	58,49	40,29	21,55	21,27	10,28	15,23	33,07	65,07	86,91	557,08

2.3.1.8 Korunan Alanlar

Çalışma alanında Özel Çevre Koruma Bölgesi, Doğal Sit Alanı, 1. ve 2. Derece Termal Koruma Alanları, Traverten Koruma ve Geliştirme Alanı, Honaz Dağı Milli Parkı ve Yaban Hayatı Yerleştirme ve Geliştirme Sahaları bulunmaktadır (Şekil 17). Kendisine özel jeolojik yapısı ve tarihi değerleri olan Pamukkale Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde 5 kırsal yerleşim bulunmaktadır. Kırsal yerleşimlerden 3'ü 1.Derece Termal Koruma Alanı, 6'sı 2.Derece Termal Koruma Alanı ve 29'u Yaban Hayatı Yerleştirme Sahası içerisinde bulunmaktadır (Tablo 16).

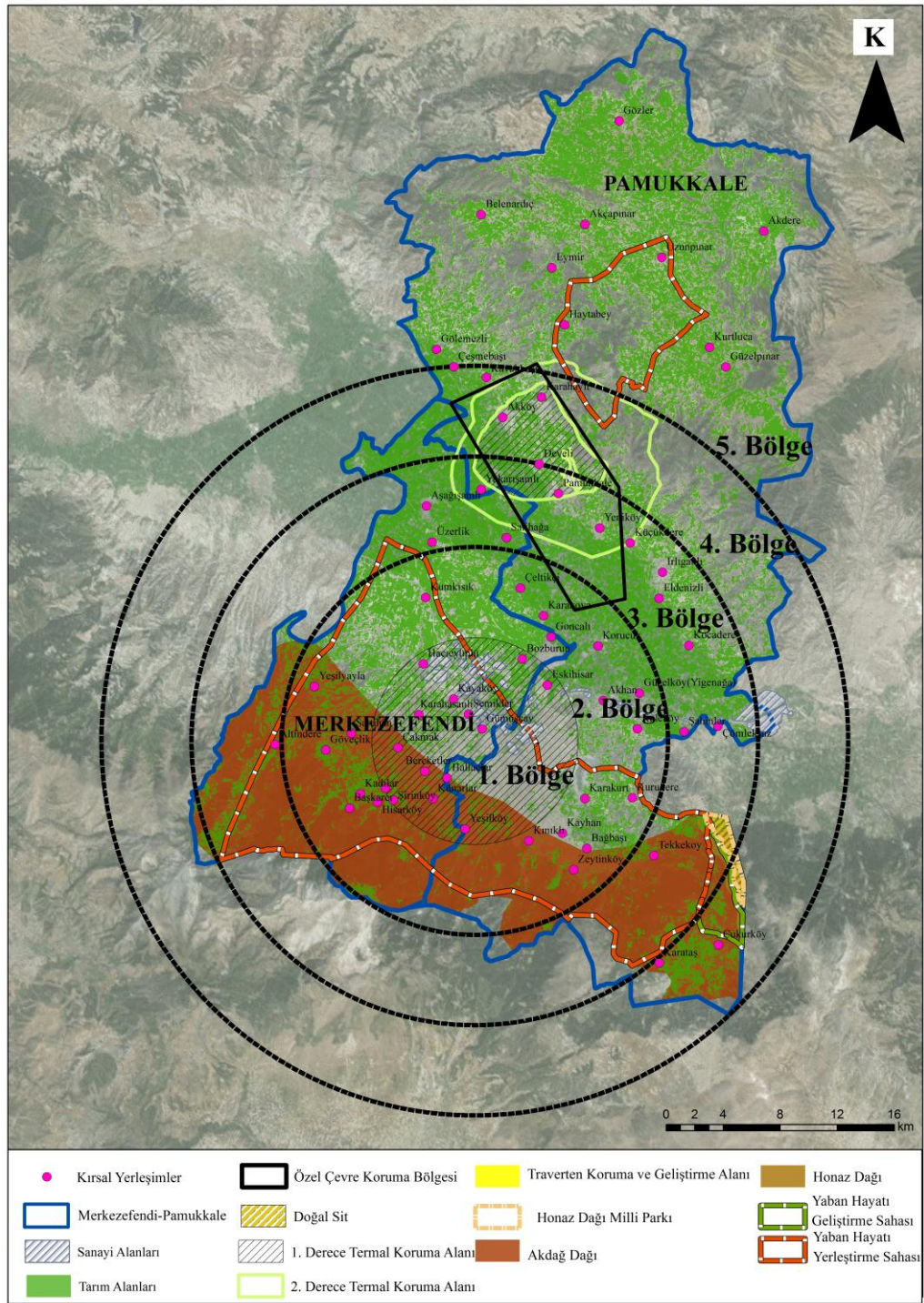
Tablo 16: Korunan alanlarda bulunan kırsal yerleşimler.

Korunan Alanlar	Kırsal Yerleşimler
Özel Çevre Koruma Bölgesi	Akköy, Develi, Karahayıt, Pamukkale, Yeniköy
1.Derece Termal Koruma Alanı	Akköy, Develi, Karahayıt, Pamukkale
2.Derece Termal Koruma Alanı	Akköy, Develi, Karahayıt, Pamukkale, Yeniköy, Yukarışamlı
Yaban Hayatı Yerleştirme Sahası	Altındere, Bağbaşı, Barutçular, Başkarcı, Bereketler, Çakmak, Göveçlik, Gümüşçay, Hacıyüplü, Hallaçlar, Haytabey, Hisarköy, Kadılar, Karahasanlı, Karakurt, Kurudere, Kayaköy, Kayhan, Kınıklı, Künarlar, Uzunpınar, Kumkısıık, Saruhan, Şemikler, Şirinköy, Tekkeköy, Yeşilköy, Yeşilyayla, Zeytinköy
Özel Çevre Koruma Bölgesi	Akköy, Karahayıt, Develi, Pamukkale, Yeniköy

Yaban hayatı yerleştirme sahası en fazla 2. Bölgede, en az da 4. Bölgede, yaban hayatı geliştirme sahası en fazla 4. Bölgededir. 1.ve 2. derece Termal Koruma alanı ve ÖÇK en fazla 4. Bölgededir (Tablo 17).

Tablo 17: Bölgelere göre korunan alanlar.

Bölgeler	Koruma Alanları				
	Yaban Hayatı Yerleştirme Sahası	Yaban Hayatı Geliştirme Sahası	1.Derece Termal Koruma Alanı	2.Derece Termal Koruma Alanı	ÖÇK
1. Bölge	80,68 km ²	-	-	-	-
2. Bölge	134,38 km ²	-	-	-	4 km ²
3. Bölge	55,24 km ²	2,89 km ²	9,39 km ²	25,27 km ²	33 km ²
4. Bölge	3,13 km ²	5,61 km ²	19,8 km ²	35,54 km ²	34 km ²
5. Bölge	41,5 km ²	-	-	-	-

Şekil 17: Korunan alanlarda kırsal yerleşimlerin konumu.

2.3.2 Kültürel Peyzaj Özellikleri

2.3.2.1 Kırsal Yerleşim Alanları

1988 yılında ‘Kırsal Toplumun Geleceği’ adlı belgede kırsal alanların ulusal ekonomi ile bütünleşme derecesine göre entegre, orta derece ve tam kırsal alanlar olarak sınıflandırılmıştır (Uslu vd., 2004).

Entegre kırsal alanlar, kentlere yakın, tarım dışı sektör istihdamının olduğu, hızlı nüfus artışına maruz kalan, çevresel, sosyal ve kültürel miras değerlerinin baskı altında olduğu, arazi deseni tarım arazisi olan alanlardır (Uslu vd., 2004).

Orta derece kırsal alanlar, kentsel alanlardan uzak, ekonomik yapısı tarım ve tarım dışı sektörlerin değişen oranlarda karışımından oluşan, geniş ölçekli çiftliklerin olduğu alanlardır (Uslu vd., 2004).

Tam kırsal alanlar, düşük nüfus yoğunluğu ve düşük gelir seviyesinin bulunduğu, yaşlı nüfusun yaygın olduğu, ekonomisi tarımsal istihdama dayanan, altyapı hizmetleri yeterli olmayan, topoğrafik özellikleri baskın olan alanlardır (Uslu vd., 2004).

1. Bölgede en fazla entegre kırsal alan, 2. Bölgede entegre ve tam kırsal alanlar, 3. ve 5. Bölgede orta kırsal alanlar ve 4. Bölgede tam kırsal alanlar bulunmaktadır (Tablo 18).

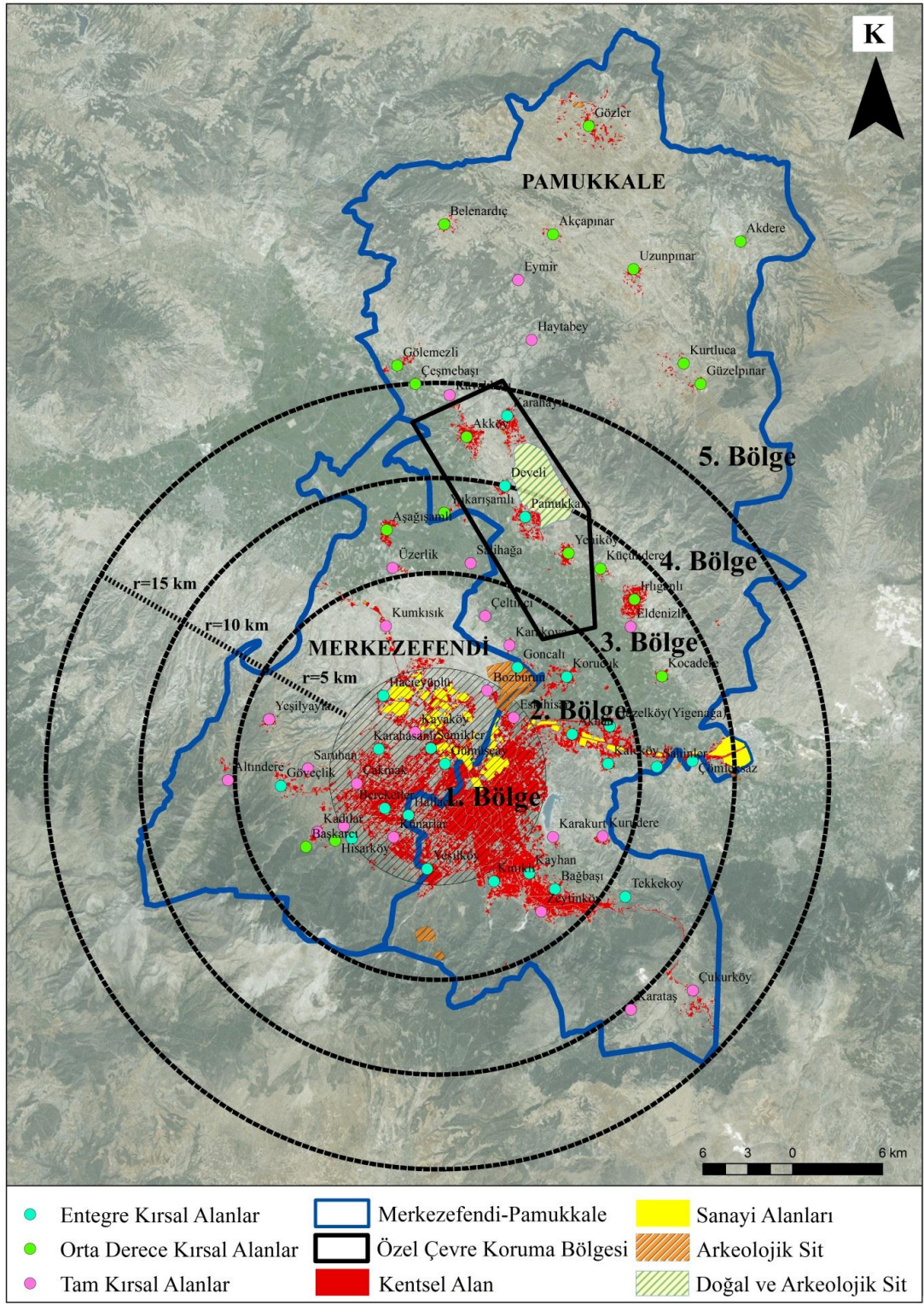
Tablo 18: Bölgelere göre kırsal alan sınıfları.

Bölgeler	Koruma Alanları		
	Entegre Kırsal Alanlar (%)	Orta Kırsal Alanlar (%)	Tam Kırsal Alanlar (%)
1. Bölge	57	-	43
2. Bölge	45	10	45
3. Bölge	33,33	40	26,67
4. Bölge	16,67	33,33	50
5. Bölge	-	80	20

Kırsal alanlardan 18'i orta derece kırsal alanlar, 22'si tam kırsal alanlar ve 25'i entegre kırsal alanlar grubuna girmektedir (Şekil 15).

Bu çalışmada kırsal alanlar kente uzaklık tanımı kapsamında sınıflandırılmıştır. Sınıflandırma sonucunda beş bölgeye ayrılmıştır.

Çalışma alanında bulunan Laodikya Antik Kenti Arkeolojik Sit Alanı, Pamukkale Travertenleri ve Hierapolis Antik Kenti Doğal ve Arkeolojik Sit Alanı sınırları içerisinde yer almaktadır (Şekil 18). Pamukkale ve Hierapolis 1988 yılında UNESCO Dünya Miras Listesine alınmıştır. 2013 yılında ise Laodikya Antik Kenti UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesine girmiştir.

Şekil 18: Kırsal yerleşimler.

2.3.2.2 Nüfus Değişimi

Çalışma alanındaki kent kır nüfusu karşılaştırıldığında kent nüfusu her yıl artış gösterirken, kır nüfusu 2000 yılından sonra azalmıştır (Tablo 19).

Tablo 19: Denizli Merkezefendi-Pamukkale kent-kır nüfusu karşılaştırılması (TÜİK, 2014).

Yıllar	Kent Nüfusu	Kır Nüfusu
1965	64331	38539
1970	82372	43048
1975	106902	45900
1980	135373	51641
1985	169130	61014
1990	207732	79849
2000	278196	118463
2010	501409	23551
2012	528204	26222
2014	592084	-

442 sayılı Köy Kanunu'na göre nüfusu 2000'den az olan yerlere köy denmektedir (KÖK, 1924). Köy Kanunu'nda belirtilen nüfus kriteri doğrultusunda çalışma alanındaki köyler değerlendirilmiştir. 1965 yılında kırsal yerleşimlerden %95'i köy, % %'5'i köy özelliği göstermemekte, 2012 yılında ise kırsal yerleşimlerin %87'si köy, %13'ü köy özelliği göstermemektedir (Tablo 20).

Tablo 20: Denizli Merkezefendi ve Pamukkale ilçeleri kırsal yerleşimlerin yıllara göre nüfus verileri (TÜİK, 2014).

Denizli (Merkezefendi-Pamukkale) kırsal yerleşimlerin yıllara göre nüfus verileri									
	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2007	2012
Akdere	920	937	905	1033	1043	1004	907	835	778
Akçapınar	-	-	-	-	-	284	281	259	280
Akhan	484	544	534	658	881	1352	-	-	-
Akköy	980	2537	1571	1948	2050	-	-	-	-
Altındere	-	-	-	-	-	515	541	593	611
Aşağısamlı	2068	1843	2007	1935	2317	2549	2397	-	1117
Bağbaşı	384	498	548	951	1378	2630	11995	-	-

Tablo 20: (devam ediyor).

Barutçular	87	90	92	85	102	184	-	-	-
Başkarcı	2452	3150	2827	2250	2712	2476	2782	-	2559
Belenardıç	-	-	-	-	-	757	704	664	651
Bereketler	490	418	392	439	388	2345	2866	-	-
Bozburun	-	269	330	304	307	333	-	404	-
Çakmak	234	261	259	326	350	417	-	-	-
Çeltikci	296	354	466	443	409	437	366	222	228
Çeşmebaşı	254	197	175	157	186	147	182	215	244
Çömleksaz	732	836	935	1003	1112	1362	2791	-	-
Çukur	1259	1302	1276	1338	1462	2097	2219	-	-
Develi	336	351	365	421	467	474	636	789	930
Eldenizli	585	353	569	485	569	584	556	547	541
Eğmir	187	180	219	232	227	358	264	234	233
Eskihisar	728	899	911	1054	1508	1119	2063	3615	-
Goncalı	699	739	793	839	817	873	986	1022	-
Gölemezli	800	669	672	730	986	2026	1478	-	625
Göveçlik	989	776	2176	1054	1213	1510	1990	-	-
Gözler	-	2237	2430	2139	2455	3007	2721	-	2010
Gümüştay	584	650	1071	2285	3931	8515	16008	-	-
Güzelköy	826	1062	869	1003	-	1153	1494	2343	-
Güzelpınar	986	1054	1126	1135	1115	1429	847	684	615
Hacıyüplü	330	299	271	341	380	469	-	-	-
Hallaçlar	297	259	207	272	292	368	3580	-	-
Haytabey	182	75	185	239	276	279	290	303	309
Hisarköy	607	523	498	473	483	440	448	513	-
İrhanlı	1819	2500	2019	1661	1961	2555	2766	-	2796
Kadılar	263	220	193	182	172	176	218	340	-
Kaleköy	591	407	417	478	571	650	-	-	-
Karahasanlı	367	386	322	274	270	301	-	-	-
Karahayıt	340	334	454	486	564	2,111	2810	-	1105
Karakova	659	467	572	689	653	768	850	894	-
Karakurt	349	415	462	520	579	949	914	945	-
Karataş	289	286	285	309	299	284	291	302	318
Kavakbaşı	362	228	313	343	332	325	316	314	297
Kayaköy	342	54	53	95	122	103	-	-	-
Kayhan	432	503	854	1013	2210	2898	5716	-	-
Kınıklı	374	527	651	2026	3098	5421	19699	-	-
Kocadere	1213	1134	1068	1052	1275	1371	1048	1065	1069
Korucak	728	605	606	910	954	2222	1836	-	-
Kumkısıık	382	335	337	443	530	609	466	492	452
Kurtluca	672	834	873	795	803	948	905	899	927
Kurudere	157	163	167	152	174	-	-	-	-
Küçükdere	711	528	878	710	748	900	644	606	633
Künarlar	62	49	42	48	52	99	-	-	-
Pamukkale	1182	1441	1532	1702	2360	2801	2771	-	2214
Salihaga	727	571	412	554	783	710	685	225	202

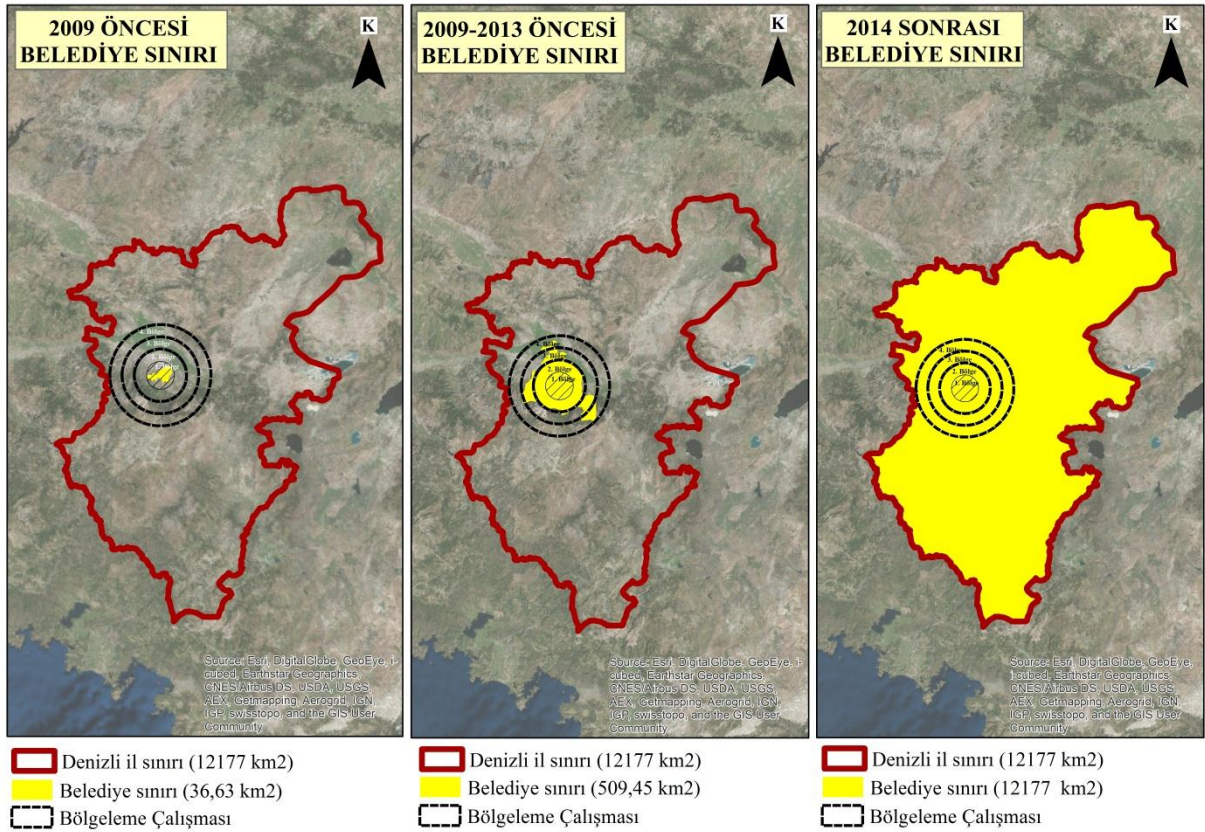
Tablo 20: (devam ediyor).

Saruhan	229	103	108	123	134	121	172	262	
Şahinler	-	-	-	-	-	-	268	-	-
Şemikler	412	381	462	679	941	-	-	-	-
Şirinköy	1235	1203	1018	2632	1087	1217	2566	1337	-
Tekkeköy	791	773	836	1037	1350	1657	-	-	-
Uzunpınar	2013	2460	2384	2273	2482	2711	2836	-	1863
Üzerlik	357	364	361	421	426	463	341	274	265
Yeniköy	888	702	864	1146	1301	1398	2044	1252	1182
Yeşilköy (Servergazi)	1020	1018	1054	1261	1622	1838	5588	-	-
Yeşilyayla	-	-	593	632	602	561	561	579	580
Yukarışamlı	514	397	516	628	660	510	760	523	588
Zeytinköy	280	298	515	795	1240	1679	-	-	-
Toplam	38539	43048	45900	51641	61014	79849	118463	23551	26222

2.3.2.3 İdari Statü Değişimi

Çalışma alanında belediye sınırı 2009 ve 2014 yıllarında değişmiştir. 2012 yılında çıkan 6360 sayılı Kanunla Denizli, büyükşehir belediyesi statüsüne geçerek, bunun en büyük etkisini belediye sınır değişiminde göstermiştir. 2012 yılında çıkan bu yasa ile beraber, Denizli il sınırı Büyükşehir Belediyesi sınırı olmuştur (TBMM, 2012). Kanunlarda da belirtildiği gibi 30 Mart 2014 Mahalli İdareler Genel Seçimlerinde uygulamaya geçmiştir.

2008 yılı ve öncesinde 36,63 km², 2009-2014 yıllarında 509,45 km² ve 2014 yılı yerel seçimlerinden sonra 6360 sayılı yasa sonucunda Denizli il sınırının tamamı büyükşehir belediye sınırı olarak tüm kırsal yerleşimler mahalle statüsüne geçmiştir (Şekil 19).

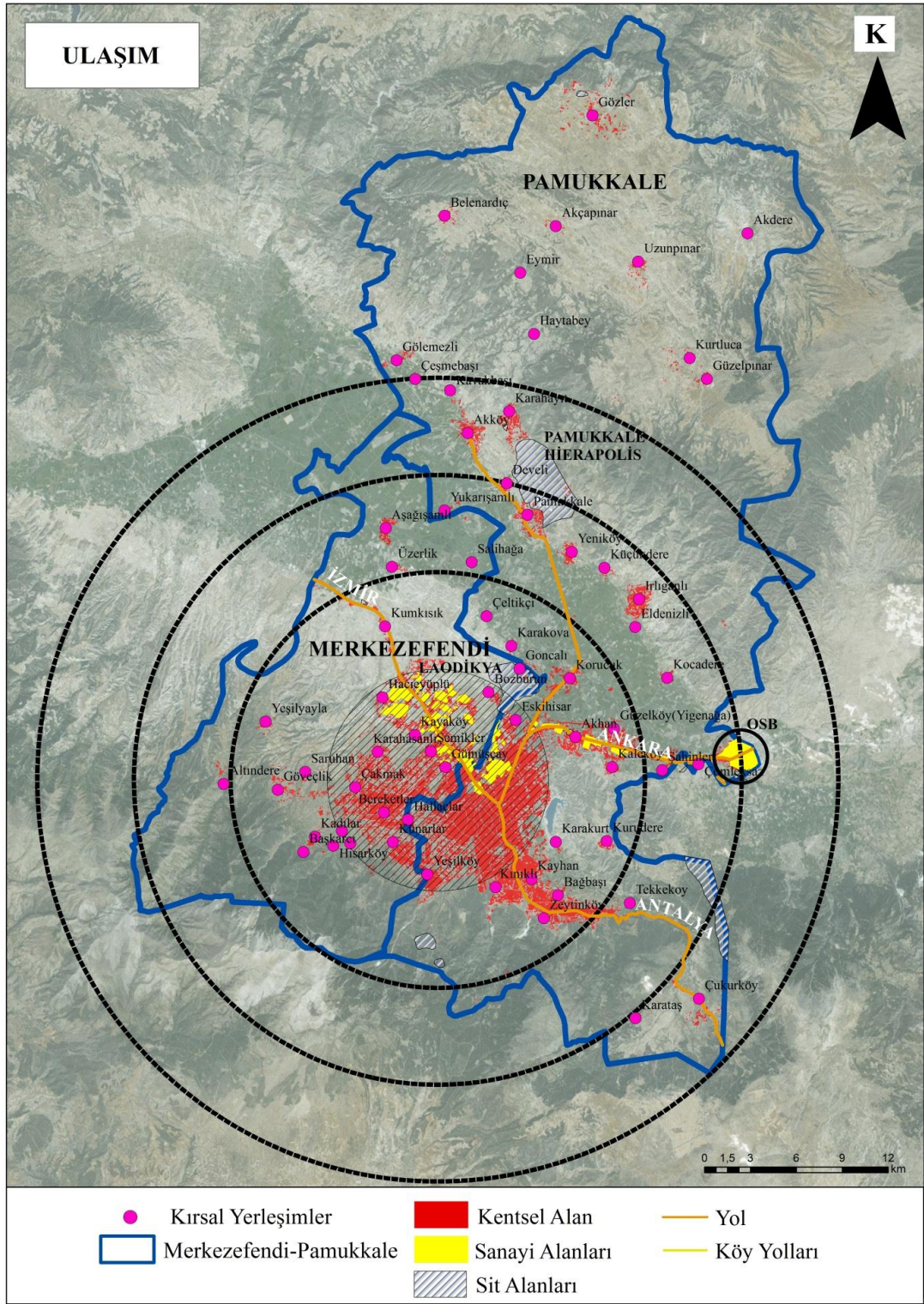
Şekil 19: Denizli Belediye sınırı değişimi.

2.3.2.4 Ekonomik Aktivite

Alanda temel geçim kaynaklarını tarım, hayvancılık ve sanayi sektörleri oluşturmaktadır. Kırsal yerleşimlerde nüfusun bir kısmı tarım ve hayvancılık işleriyle, bir kısmı sanayi bölgesinde, bir kısmı da turizm alanlarına yakınlıklarına göre otel ve pansiyonlarda çalışarak geçimlerini sağlamaktadırlar.

2.3.2.5 Ulaşılabilirlik

Alandaki kent içi yollar, 1. 2. ve 3. derece karayolları, otoyolları ve köy yolları belirlenmiştir (Şekil 20).

Şekil 20: Kırsal alanların ulaşım durumu.

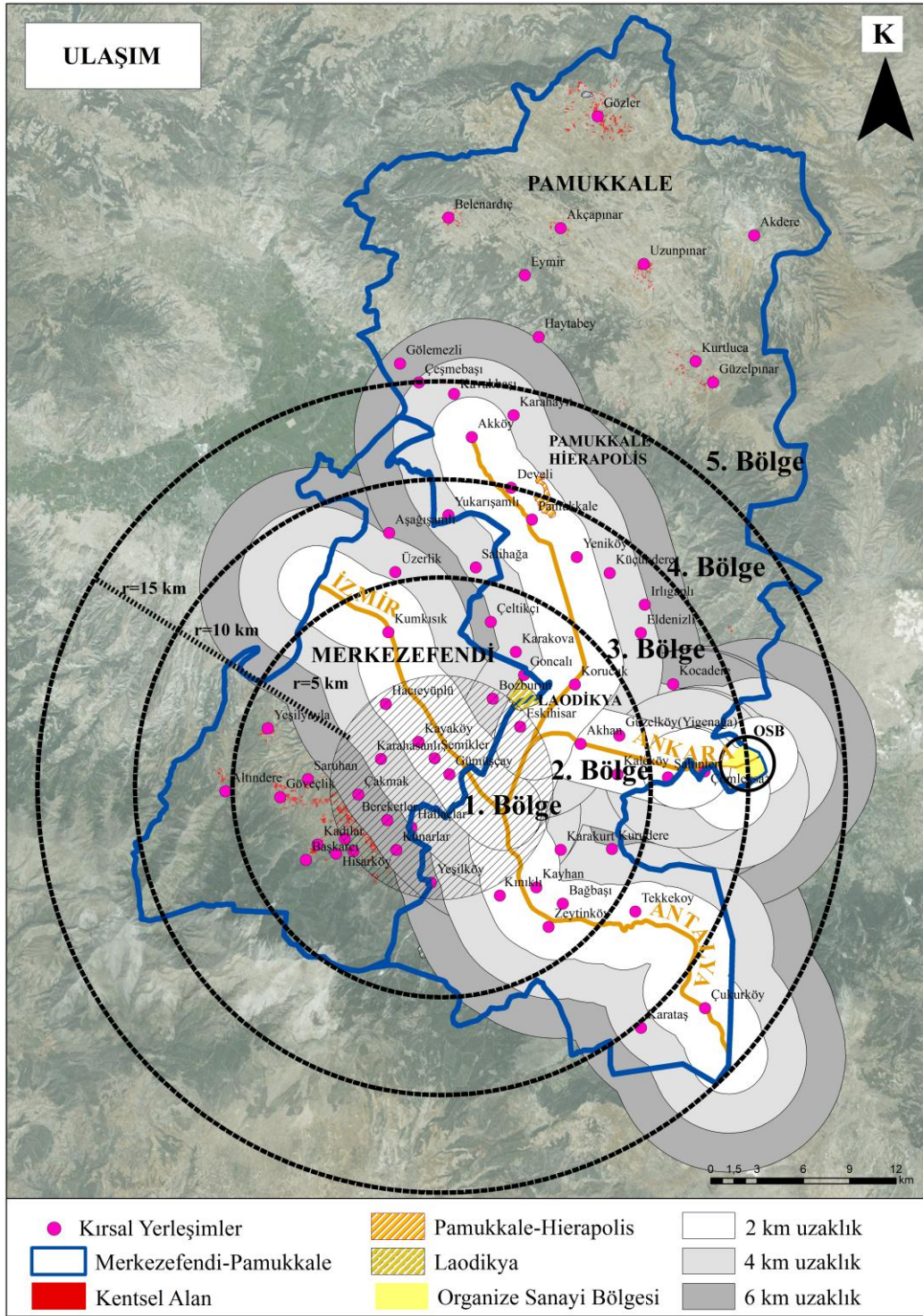
Kenti yönlendiren yollardır. Karayollarına yakın olan kırsal yerleşmelerin kentleşmeden/kentsel yayılmadan etkilenme riski yüksektir. Bu riski belirlemek için çalışma alanındaki 1.derece yol aksı üzerine 2 km'lik uzaklıklar atılarak köylerin kente

olan yakınlık ve uzaklıkları belirlenmiştir. Bu risk özellikle 1. ve 3. Bölgedeki kırsal yerleşimlerde bulunmaktadır.

2 km’lik uzaklık üzerinde Akköy, Develi, Pamukkale, Goncalı, Yeniköy, Korucuk, Eskihişar, Kumkısıık, Hacıyüplü, Kayaköy, Şemikler, Gümüşçay, Akhan, Güzelköy, Kaleköy, Şahinler, Çömleksaz, Kınıklı, Kayhan, Bağbaşı, Zeytinköy, Tekkeköy ve Çukurköy köyleridir (Şekil 21).

4 km’lik uzaklık üzerinde, Çeşmebaşı, Kavakbaşı, Karahayıt, Yukarışamlı, Salihağa, Çeltikçi, Karakova, Bozburun, Küçükdere, Irlıganlı, Eldenizli, Karakurt, Kurudere, Karataş, Karahasanlı, Üzerlik köyleridir (Şekil 21).

6 km’lik uzaklık üzerinde, Gölemezli, Kocadere, Yeşilköy, Künarlar, Hallaçlar, Bereketler, Çakmak, Aşağışamlı köyleridir (Şekil 21).

Şekil 21: Kırsal yerleşimlerin kente olan yakınlık ve uzaklıkları.

2.4 Yönetsel Yapı

Türkiye, Denizli ve Merkezefendi Pamukkale kent çevresindeki kırsal alanlarını kapsayan kanun ve kararlar incelenmiştir. İncelenen kanun ve kararlar:

- 1580 sayılı “Belediye Kanunu” (1930-2005) (Tablo 21)
- 5393 sayılı “Belediye Kanunu” (2005) (Tablo 22)
- 8352 sayılı “Sınır Tespitine Dair Karar” (Tablo 23)
- 6360 sayılı “Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” (Tablo 24)
- 3194 sayılı “İmar Kanunu” (Tablo 25)

1580 sayılı “Belediye Kanunu” (Tablo 21) ve 5393 sayılı “Belediye Kanunu” (Tablo 22) içeriğinde bir yerleşimin belediye olabilmesi için asgari nüfus şartı ve köylerin birleşerek belediye olması için asgari yakınlıkları belirtilmektedir (Resmi Gazete, 1930; TBMM, 2005).

Tablo 21: 1580 sayılı Belediye Kanunu (Resmi Gazete, 1930).

1580 Sayılı Belediye Kanunu (3/4/1930)	
Madde 7	Bir yerleşimde belediye kurulabilmesi için asgari nüfus şartı 2000'dir. Köylerin birleşerek belediye olabilmesi için gerekli olan asgari yakınlık 500 metredir.

Tablo 22: 5393 sayılı Belediye Kanunu (TBMM, 2005).

5393 Sayılı Belediye Kanunu	
Madde 8	Bir yerleşimde belediye kurulabilmesi için asgari nüfus şartı 5000'dir.
Madde 11	Köylerin birleşerek belediye olabilmesi için gerekli olan asgari yakınlık 5000 metredir.

1580 sayılı Belediye Kanunu 5393 sayılı Belediye Kanunu’na göre köylerin kentleşme riskini olumsuz etkilemiştir.

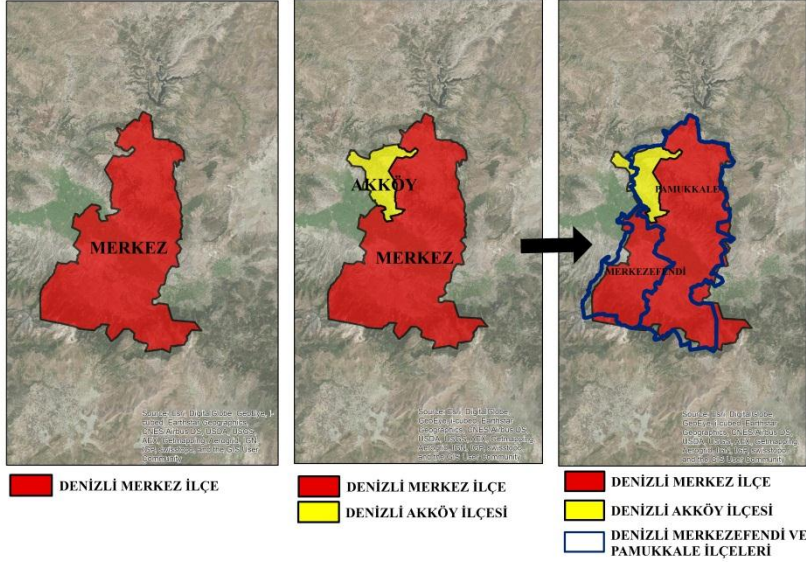
Çalışma alanı kent çeperindeki kırsal alanları kapsayan 8352 sayılı “Sınır Tespiti Kararı” incelenmiştir (Tablo 23). Bu kararda bazı köy ve beldeler belediye sınırına katılmıştır (Resmi Gazete, 2006).

Tablo 23: 8352 sayılı sınır tespiti kararı (Resmi Gazete, 2006).

8352 Sayılı Sınır Tespiti Kararı (12/08/2006)	
Bu kararla Denizli Merkez ilçeye bağlı 13 belde ve 10 köyün tüzel kişiliklerinin kaldırılarak Denizli Belediyesi sınırlarına katılması 5393 sayılı Belediye Kanunu uyarınca uygun görülmüştür.	
<u>Belde Belediyeleri</u>	<u>Köy</u>
1-Akkale	1-Bozburun
2-Bereketli	2-Eskihisar
3-Gümüşler	3-Goncalı
4-Kayhan	4-Hisar(Hisarköy)
5-Kınıklı	5-Kadılar
6-Servergazi	6-Karakurt
7-Hallaçlar	7-Saruhan
8-Üçler	8-Şirinköy
9-Korucuk	9-Güzelköy (Yiğenağa)
10-Bağbaşı	10-Karakova
11-Başkarcı	
12-Gökpınar	
13-Göveçlik	
Not: Danıştay 8. Daire tarafından 2006/5249 esas, 2008/3543 nolu kararı ile Başkarcı Belediyesinin Denizli Belediyesine bağlanmasına ilişkin kısmının iptaline karar verilmiştir.	

2012 yılında çıkan ve 2014 yılında yürürlüğe giren, büyükşehir belediyesi olan illerdeki tüm köy ve beldelerin mahalle statüsüne geçtiğini kapsayan 6360 sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” incelenmiştir (TBMM, 2012) (Tablo 24).

Tablo 24: 6360 sayılı on dört ilde büyükşehir belediyesi ve yirmi yedi ilçe kurulması ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair kanun (TBMM, 2012).

6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (12/11/2012)	
Madde 1/3	Denizli il sınırında kalan tüm köy ve beldeleriz tüzel kişilikleri kaldırılarak köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı bulundukları ilçenin belediyesine katılmıştır.
Madde 1/4-5	Akköy ilçesi Denizli Belediyesine mahalle olarak katılmıştır. Merkez ilçe Merkezefendi ve Pamukkale ilçeleri olarak ikiye ayrılmıştır. ■ DENİZLİ MERKEZ İLÇE ■ DENİZLİ AKKÖY İLÇESİ ■ DENİZLİ MERKEZ İLÇE ■ DENİZLİ AKKÖY İLÇESİ ■ DENİZLİ MERKEZEFENDİ VE PAMUKKALE İLÇELERİ
Madde 3/1	Tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüşen köylerde yapılacak ticari amaç taşımayan yapılar için yürürlükteki imar mevzuatı doğrultusunda yörenin geleneksel, kültürel ve mimari özelliklerine uygun tip mimari projeler yapılır veya yaptırılır.

Tablo 24: (devam ediyor).

6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (12/11/2012)	
Madde 35 Geçici Madde 1/14	Bu kanunla mahalleye dönüşen köylerde, uydu fotoğraflarıyla tespit edilen, entegre tesis niteliğinde olmayan tarım ve hayvancılık amaçlı yapılardaki işletmeler ile bu yerlerde oturanların ihtiyaçlarını karşılayacak bakkal, manav, berber, fırın, kahve, lokanta, pansiyon, tanıtım ve teşhir büfeleri, yerleşim yeri halkı tarafından kurulan ve işletilen kooperatifler işletme ruhsatı almış sayılır. Bu işletmelerin bulunduğu binalar ve konutlardan mevzuat hükümlerine uygun yapılmış olanlar ruhsatlandırılmış olur. Ayrıca bu yapılar elektrik, su ve bunun gibi kamu hizmetlerinden yararlandırılır.
Madde 35 Geçici Madde 1/15	Tüzel kişiliği kaldırılan köylerden emlak vergisi, alınması gereken vergi, harç ve katılım payları beş yıl süreyle alınmaz. Bu yerlerde içme ve kullanma suları için alınacak ücret beş yıl süreyle en düşük tarifenin % 25'ini geçmeyecek şekilde belirlenir.
Madde 35 Geçici Madde 1/23	Bu Kanundaki, il özel idaresi, belediye ve köy tüzel kişiliklerinin kaldırılmasına, il belediyesinin büyükşehir belediyesine dönüştürülmesine, büyükşehir belediye sınırının ilin mülki sınırlarına genişletilmesine, mülki sınır değişikliği yapılmasına ve ilçe belediyesi kurulmasına dair hükümler ilk mahalli idareler genel seçimlerinde uygulanır ve seçimler bu yerlerin yeni durumlarına göre yapılır. İlçe kurulmasına ilişkin hükümler bu Kanunun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.
Madde 35- Geçici Madde 1/24	İstanbul ve Kocaeli hariç (Denizli dahil), büyükşehir, büyükşehir ilçe belediyeleri ve bağlı idareler yatırım bütçelerinin en az % 10'unu on yıl süre ile bu Kanun kapsamında belediye sınırlarına dâhil olan yerleşim yerlerinin altyapı hizmetleri için ayırır ve kullanırlar.

3194 sayılı İmar Kanunu'nda kırsal alanlarla ilgili maddeler incelenmiştir (TCB, 1985) (Tablo 25).

Tablo 25: 3194 İmar Kanunu (TCB, 1985).

3194 İmar Kanunu (3/5/1985)	
Madde 8 h/(Ek: 12/7/2013- 6495/73 md.)	Yerleşme ve yapılaşma özellikleri, mimari doku ve karakteri, gelişme düzey ve potansiyeli açısından önem arz eden köylerde bu özellikleri korumak, geliştirmek ve yaşatmak amacıyla muhtarlık katılımı ile ilgili idarelerce köy tasarım rehberleri hazırlanabilir. Köy tasarım rehberleri ilgili idare meclisi kararı ile onaylanır ve uygulanır. Köylerde ve kırsal özellik gösteren diğer yerleşmelerde yapıların etüt ve projeleri ilgili idarenin veya Bakanlığın taşra teşkilatının mimar ve mühendisleri tarafından hazırlanabilir. Bakanlıkça; bu kanun kapsamındaki yerleşmelere ilişkin enerji verimli, iklim duyarlı ve ekolojik özellikli plan ve projeler hazırlanabilir veya hazırlattırılabilir, bu nitelikli yapılar inşa edilebilir veya uzun vadeli kredilendirilmek suretiyle desteklenebilir.
Madde 27	Belediye ve mücavir alanlar dışında köylerin köy yerleşik alanlarında, civarında ve mezralarda yapılacak konut, entegre tesis niteliğinde olmayan ve imar planı gerektirmeyen tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar ile köyde oturanların ihtiyaçlarını karşılayacak bakkal, manav, berber, köy fırını, köy kahvesi, köy lokantası, tanıtım ve teşhir büfeleri ve köy halkı tarafından kurulan ve işletilen kooperatiflerin işletme binası gibi yapılar için yapı ruhsatı aranmaz. Ancak etüt ve projelerinin valilikçe incelenmesi, muhtarlıktan yazılı izin alınması ve bu yapıların yöresel doku ve mimari özelliklere, fen, sanat ve sağlık kurallarına uygun olması zorunludur. Köy yerleşik alan sınırları dışında kalan ve entegre tesis niteliğinde olmayan ve imar planı gerektirmeyen tarım ve hayvancılık amaçlı yapıların yapı ruhsatı alınarak inşa edilmesi zorunludur. İl çevre düzeni planında açıkça belirtilmediği takdirde, ihtiyaç duyulması hâlinde, köyün gelişme potansiyeli ve gelişme düzeyi de dikkate alınarak bu alanlarda yapılaşma kararı ve ifraz şartları belediye sınırı il sınırı olan yerlerde (Denizli) büyükşehir belediye meclisi kararı ile belirlenir.

BÖLÜM 3

BULGULAR

3.1 Denizli’de Kent-Kır Etkileşimi

3.1.1 Demografik Etkileşim

Merkezefendi ve Pamukkale ilçeleri kent nüfusu her yıl artış göstermiştir. Kent nüfusu en fazla %44 artış oranı ile, 2000-2010 yılları arasındadır. Bu yıllar arasında kır nüfusu oranı ise %80 oranında azalış göstermiştir. 2006 yılında çıkan 8352 sayılı “Sınır Tespiti Kararı” ile 10 köy ile 13 beldenin tüzel kişilikleri feshedilerek Denizli Belediyesine katılması (Resmi Gazete, 2006), kır nüfusunun azalmaya, kent nüfusunun artmaya başladığını göstermektedir.

1. Bölgedeki kırsal yerleşimler 2007 yılından sonra kırsal idari statüsünü kaybederek kentsel idari statüsüne geçmişlerdir. Bölgedeki kırsal yerleşimler Denizli Belediyesine mahalle olarak bağlanmışlardır. Bu durum diğer bölgeler için 2012 yılından sonra görülmüştür.1. Bölgede nüfus artışı en fazla 1990-2000 yılları arasında % 47 oranında olmuştur (Tablo 26).

2. Bölgede en fazla nüfus artışı 1990-2000 yılları arasında %46, nüfus azalışı en fazla 2000-2007 yılları arasında %85 oranındadır (Tablo 26).

3. Bölgede en fazla nüfus artışı 2007-2012 yılları arasında %51 oranında, en fazla nüfus azalışı 2000-2007 yılları arasında %68 oranındadır (Tablo 26).

4. Bölgedeki nüfus artışı en fazla %85 oranıyla 2007-2012 yılları arasında, nüfus azalışı en fazla %85 oranıyla 2000-2007 yılları arasında görülmüştür (Tablo 26).

5. Bölgede en fazla nüfus artışı 2007-2012 yılları arasında %53, en fazla nüfus azalışı 2000-2007 yılları arasında %65 azalmıştır (Tablo 26).

3. 4. ve 5. Bölgelerde 2007-2012 yılları arasında nüfus artış gösterirken, 1.ve 2. Bölgelerde azalmıştır. Kentsel yayılma kırsal alanları 1.ve 2. Bölgelerde etkilemeye başlamıştır (Tablo 26).

Tablo 26: Bölgelere göre kırsal yerleşimlerin nüfus değişimi.

	1965	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2007	2012
1. Bölge	6188	6236	6484	10095	11352	17308	32671	5356	0
2. Bölge	11181	11689	14186	15634	18810	26925	50493	7612	3819
3. Bölge	11923	11793	12362	12755	15329	17849	18248	5874	12148
4. Bölge	3484	4884	4074	4581	4893	4964	5818	831	1964
5. Bölge	5760	8446	8794	8576	9387	12803	11233	3878	8291

Çalışma alanı kent çeperindeki kırsal alanların kırsal idari statülerini kaybederek kentleşmeye başlaması köylerin mahalleye dönüşmesi ve nüfuslarının azalması ile görülmektedir. 2. Bölge kırsal alanların nüfus artış oranının en fazla olduğu bölgedir. Çeperdeki köyler statü değişikliği yaşayarak ve göç almaya başlayarak kentleşmeye başlamıştır.

2012 yılında çıkan 5216 sayılı Kanunla, büyükşehir belediyesi olan kentlerde, kırsal alanların tümü mahalle statüsüne geçerek kırsal alan nüfusu ortadan kalkmıştır. Fakat köy ve beldeler kırsal karakter özellikleri devam ettirmektedirler.

3.1.2 Ekonomik Etkileşim

1.ve 2. Bölgeler kente en yakın olan bölgelerdir. Tarımsal desende de tarım alanının en az olduğu bölge 1. Bölgedir. Bu bölgeler, kentsel ekonomik faaliyetlerin (sanayi, hizmet sektörü vb.) en fazla görüldüğü bölgelerdir. 2. Bölgedeki kırsal alanlar korunan alanlara ve sanayi alanlarına yakınlığından dolayı çoğunlukla turizm ve sanayi sektörünün sağladığı

ekonomik faaliyetlerde yer almaktadır. 3. Bölge korunan alanlara yakınlığı ve tarım alanlarının yoğunluğundan dolayı turizm ve tarımsal ekonominin yaygın olduğu bölgedir. 4. ve 5. Bölgedeki kırsal alanlar ise tarım alanları ve orman alanlarına yakınlığından dolayı tarım ve orman ürünlerinin sağladığı ekonomiye sahiptir.

3.1.3 Alansal Etkileşim

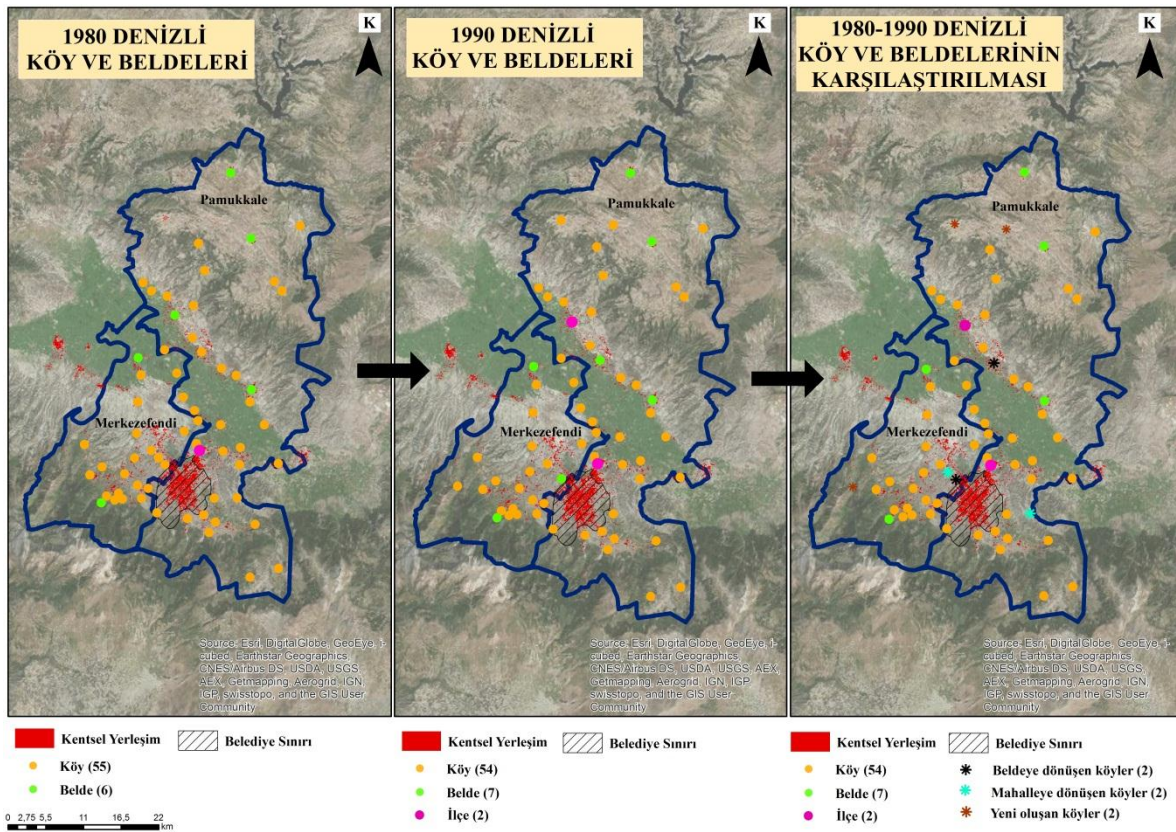
Kırsal yerleşimlerdeki alansal etkileşimi belirlemek için 1980, 1990, 2000 ve 2012 yıllarında TÜİK nüfus verilerinin “illere göre ilçe, bucak, belde ve köy nüfusları” verilerinden yararlanılarak, kırsal yerleşimlerin idari statüleri, yıllar arasında idari statü değişimleri belirlenmiştir. Değişimi daha iyi analiz etmek için 1980-1990, 1990-2000 ve 2000-2012 yıllarındaki kırsal yerleşimler idari statü yönünden karşılaştırılmıştır.

3.1.3.1 1980-1990 Yılı Kırsal Yerleşimlerin Karşılaştırılması

Merkezefendi-Pamukkale ilçe sınırları içerisinde kalan (Merkez ve Akköy ilçe sınırları) 1980 yılı TÜİK genel nüfus sayımı “illere göre ilçe, bucak, belde ve köy nüfusları” verilerine göre 55 köy, 6 belde ve 1 ilçe (Merkez ilçe) bulunmaktadır. 1985 yılından sonra Akköy beldesi, Merkez ilçeden ayrılarak ilçe statüsüne geçmiştir. 1990 yılında 54 köy, 7 belde ve 2 ilçe (Merkez ve Akköy) bulunmaktadır (TÜİK, 2014) (Şekil 22).

1980-1990 yılları karşılaştırıldığında:

- Akköy beldesi ilçe statüsüne geçmiştir.
- Akköy ilçesine bağlı iki yeni köy (Akçapınar ve Belenardıç) oluşarak, Merkez ilçeye bağlı olan 8 köy (Çeşmebaşı, Develi, Eymir, Gölemezli, Haytabey, Karahayıt, Kavakbaşı, Yukarışamlı) Akköy ilçesine bağlanmıştır.
- 1980 yılında köy olan (Gümüşler ve Pamukkale) 2 kırsal yerleşim 1980-1990 yılları arasında belde statüsüne geçmiştir.
- 1980 yılında Kurudere ve Şemikler köy statüsünde iken 1980-1990 yılları arasında köy statüsünü kaybederek, beldenin mahallesi olmuştur.
- Kırsal alan kaybı 1. 2. ve 3. Bölgelerde olmuştur.

3.1.3.2 1990-2000 Yılı Kırsal Yerleşimlerin Karşılaştırılması

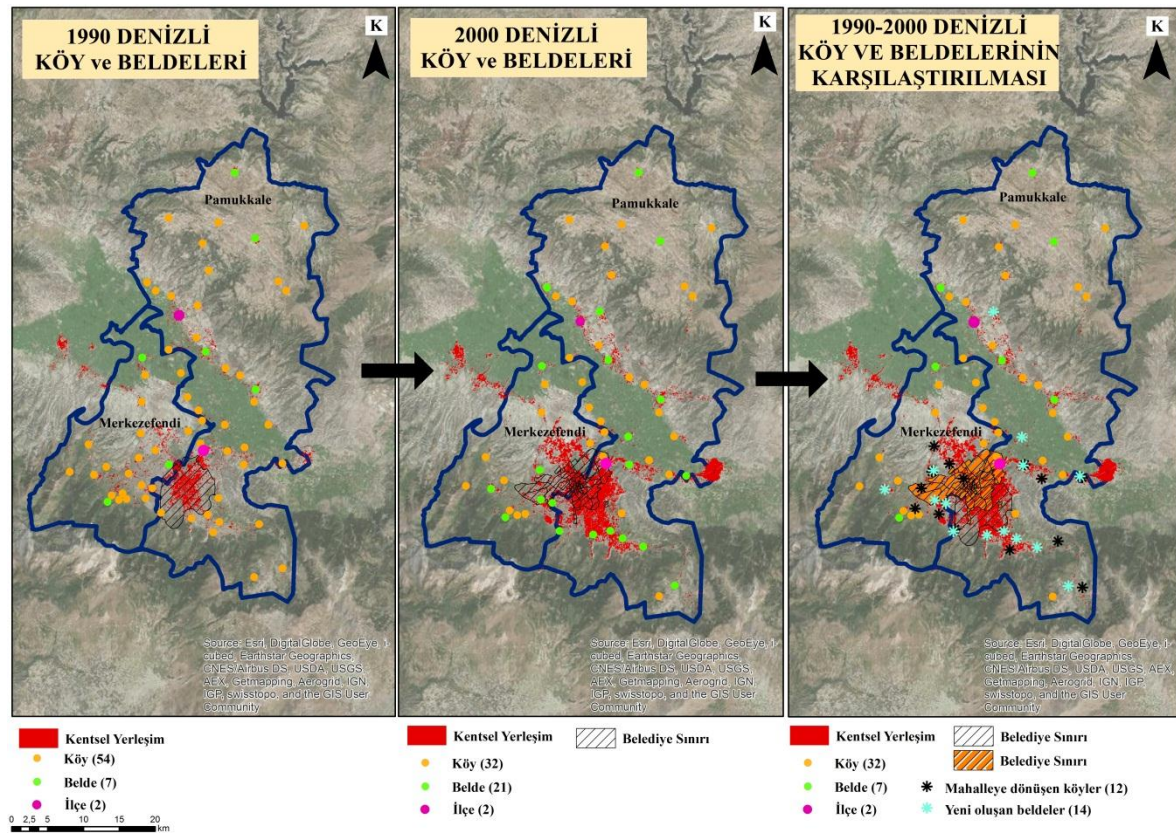
Merkezefendi-Pamukkale ilçe sınırları içerisinde kalan (Merkez ve Akköy ilçe sınırları) 1990 yılı TÜİK genel nüfus sayımı “illere göre ilçe, bucak, belde ve köy nüfusları” verilerine göre 54 köy, 7 belde ve 2 ilçe bulunmaktadır. 2000 yılında 32 köy, 21 belde ve 2 ilçe bulunmaktadır (TÜİK, 2014) (Şekil 23).

1990 ve 2000 yılı verileri karşılaştırıldığında;

- Belde sayısı 7’den 21’ e yükselmiştir. 1990 yılında köy statüsünde olan kırsal yerleşimlerden bazıları birleşerek 2000 yılında belde olmuştur.
- 1990 yılında köy statüsünde olan 12 kırsal yerleşim, belde mahallesi olmuştur. Köy veya köyler birleşerek 14 yeni belde oluşmuştur (Tablo 27). Bu birleşme, 1580 sayılı Belediye Kanununda geçen köylerin birleşerek belde belediyesi olması, bu kanundaki nüfus ve uzaklık kriterleri dikkate alınarak gerçekleşmiştir.
- Kırsal alan kaybı en fazla 1. ve 2. Bölgelerde olmuştur.

Tablo 27: Köy statüsünden beldeye dönüşen kırsal yerleşimler.

1990 köy statüsünde olan kırsal yerleşimler	2000 yılında belde olan kırsal yerleşimler
Bağbaşı	Bağbaşı Beldesi
Barutçular	Bereketli Beldesi
Bereketler	
Çukurköy	Cankurtaran Beldesi
Göveçlik	Göveçlik Beldesi
Hallaçlar	Hallaçlar Beldesi
Karahayıt	Karahayıt Beldesi
Kayhan	Kayhan Beldesi
Kınıklı	Kınıklı Beldesi
Korucuk	Korucuk Beldesi
Çömleksaz	Pınarkent Beldesi
Tekkeköy	Gökpınar Beldesi
Yeşilköy	Yeşilköy Beldesi
Akhan	Akkale Beldesi
Kaleköy	
Çakmak	Üçler Beldesi
Hacıeyüplü	
Karahasanlı	

3.1.3.3 2000-2012 Yılı Kırsal Yerleşimlerin Karşılaştırılması

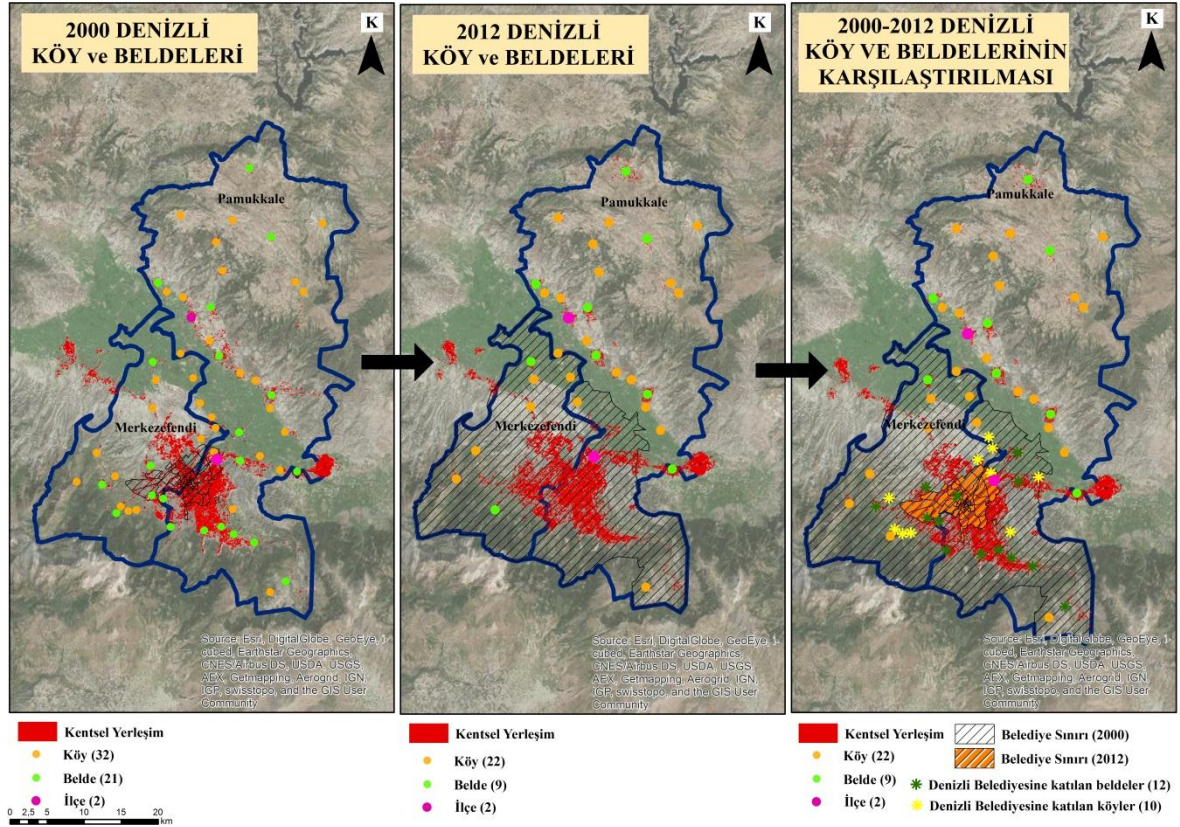
Merkezefendi-Pamukkale ilçe sınırları içerisinde kalan (Merkez ve Akköy ilçe sınırları) 2000 yılı TÜİK genel nüfus sayımı “illere göre ilçe, bucak, belde ve köy nüfusları” verilerine göre 32 köy, 22 belde ve 2 ilçe bulunmaktadır. 2012 yılında 22 köy, 8 belde ve 2 ilçe bulunmaktadır (TÜİK, 2014) (Şekil 24).

2000 ve 2012 yılı verileri karşılaştırıldığında;

- 2000 ve 2012 yılları arasındaki belde ve köy sayılarındaki değişim, 2006 yılında resmi gazetede yayınlanan 8352 sayılı “Sınır Tespitine Dair Karar” hükümleri doğrultusunda olmuştur.
- 8352 sayılı kararla 2000 yılında belde olan 13 kırsal yerleşim (Akkale, Bereketli, Gümüşler, Kayhan, Kınıklı, Servergazi, Hallaçlar, Üçler, Korucuk, Bağbaşı, Başkarcı, Göveçlik ve Gökpınar) ile 10 köyün (Bozburun, Eskihisar, Goncalı, Hisar, Kadılar, Karakurt, Saruhan, Şirinköy Güzelköy ve Karakova)

tüzel kişilikleri feshedilerek Denizli Belediye sınırlarına katılıyor. Ancak Danıştay 8. Dairesi tarafından 2006/5249 esas, 2008/3543 nolu kararı ile Başkarcı Belediyesinin Denizli Belediyesine bağlanmasına ilişkin iptal kararı verilerek Başkarcı belde olarak statüsünü 2012 yılında devam ettirmektedir.

- Kırsal alan kaybı en fazla 1. ve 2. Bölgelerde olmuştur.

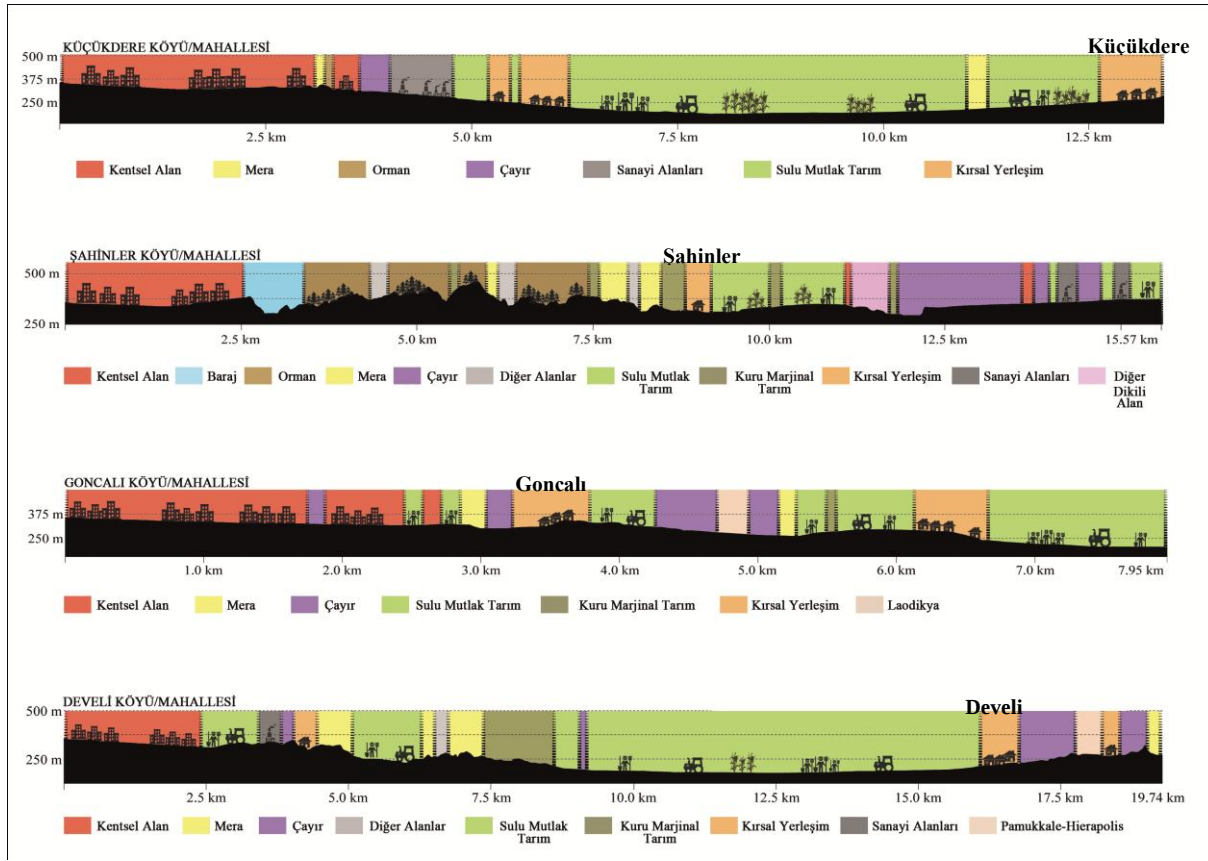
Şekil 24: 2000-2012 yılı kırsal yerleşimlerin karşılaştırılması.

3.2 Kırsal Peyzaj Karakteri

Kent çevresinden seçilen kırsal alanlar, kentleşmenin en hızlı geliştiği alanlardır. Bu alanlar kent ya da kır olmaktan çıkarak özel yapılar olarak nitelendirilmektedir. Özellikle artan nüfus yoğunluğu ve çeşitli ihtiyaçların ortaya çıkması seçilen kırsal alanların kimlik kaybı yaşayarak yok olmasına neden olmaktadır.

Kent çevresindeki kırsal peyzaj karakterini belirlemek için kent merkezinden, sektör bazlı seçilen köylere doğru arazi kesiti alınmıştır (Şekil 25). Bu kesitlerde;

- Küçükdere köyü arazi kesitinde 3 km'lik kentsel alandan sonra 2 km'lik alanda mera, orman ve sanayi alanları, kentten 5 km uzaklıkta kırsal alanlar ve tarım alanları bulunmaktadır. Küçükdere köyü sulu mutlak tarım alanları yanında, kent merkezinden 13 km uzaklıkta yer alan kırsal yerleşimdir (Şekil 26).
- Şahinler köyü arazi kesitinde kentsel alan 2,5 km'dir. Kentsel alandan sonra 6 km'lik alanda baraj, orman, mera ve tarım arazileri bulunmaktadır. Kente 9 km uzaklıkta bulunan Şahinler köyünden sonra tarım, çayır ve 6 km uzaklıkta sanayi alanları gelmektedir (Şekil 26).
- Goncalı köyü arazi kesitinde 2,5 km kentsel alan bulunmaktadır. Kentsel alandan 1 km sonra çayır ve tarım alanları arasında kalan Goncalı köyü yer almaktadır. Goncalı köyünden 2 km uzaklıkta Laodikya antik kenti bulunmaktadır. (Şekil 26).
- Develi köyü arazi kesitinde 2,5 km'lik kentsel alandan sonra 13 km'lik alanda tarım, sanayi, çayır, mera ve kırsal alanlar mevcuttur. Kente 16 km uzaklıkta olan Develi köyünden 2 km uzaklıkta Hierapolis Antik Kenti ve Pamukkale Travertenleri bulunmaktadır (Şekil 26).

Şekil 26: Köylerin arazi kesitleri.

3.3 Köy Tasarım Raporları

Bölgeleme, peyzaj karakteri türleri, korunan alanlar, sanayi alanlarına uzaklık ve arazi çalışmalarına göre sektör bazlı seçilen pilot köyler şunlardır:

- Tarım sektörü: Küçükdere köyü,
- Sanayi sektörü: Şahinler köyü,
- Turizm sektörü: Goncalı ve Develi köyleridir.

Denizli Büyükşehir Belediyesi'nden 1/1000 ve 1/5000 ölçekli hâlihazır haritalar ile köylere ait haritalar hazırlanmıştır. Bu haritalar birlikte, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın hazırladığı Köy Yerleşme Planı Raporundan geliştirilen, köy tasarım rehberlerine altlık oluşturabilecek köy tasarım raporları oluşturulmuştur.

3.3.1 Küçükdere Köyü Ve Tasarım Raporu

Küçükdere köyü Denizli il merkeze 16 km uzaklıkta bulunan, tarımsal faaliyetlerin yaygın olduğu, 3. Bölgede bulunan kırsal yerleşimlerden birisidir (Şekil 27).

Şekil 27: Küçükdere köyü görünüşü.

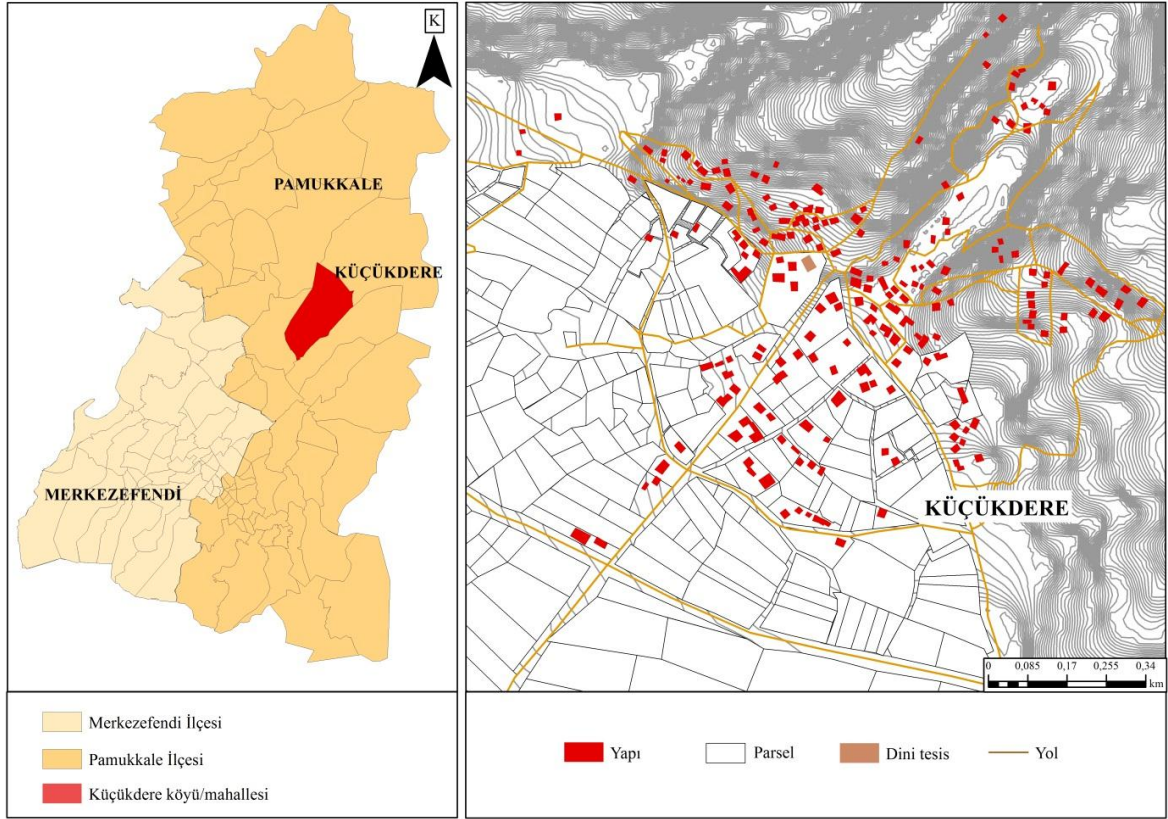
Köyde üretilen başlıca tarımsal ürünler, nar, ayva, zeytin, üzüm ve pamuktur. Her yıl değişen piyasa koşulları nedeniyle üretim deseni farklılıklar göstermektedir. Köyden sulama kanalı geçmektedir. Tarımsal üretim dışında köyde büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık ile arıcılık yapılmaktadır.

Pamukkale İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nden (2014) alınan verilere göre Küçükdere köyünün tarım ve hayvancılık verileri Tablo 28'de gösterilmektedir.

Tablo 28: Küçükdere tarım ve hayvancılık verileri.

2014	Küçükdere
Nüfus	659
Rakım	240
Köyün alanı	21,83 km ²
Kuru tarım arazisi (da)	6340
Sulu tarım arazisi (da)	6440
Nadas alanı (da)	179
Tarla alanı (da)	3169
Sebze alanı (da)	180
Meyve alanı (da)	2912
Büyükbaş hayvan sayısı	464
Küçükbaş hayvan sayısı	1150

Arazi çalışmaları ve verilerin analizi sonucunda köyün halihazır durumu ve Küçükdere tasarım raporu oluşturulmuştur (Şekil 28) (Tablo 29).

Şekil 28: Küçükdere halihazır durumu.

Tablo 29: Küçükdere tasarım raporu.

Genel Özellikler	İl Adı	Denizli
	İlçe Adı	Pamukkale
	Belediye Adı	Pamukkale Belediyesi
	Köy Adı	Küçükdere
	Rakım	240
	İl Merkezine Uzaklık (km)	16
Kırsal Alan Sınıfı	Entegre Kırsal Alan	☐
	Orta Derece Kırsal alan	☒
	Tam Kırsal Alan	☐

Tablo 29: (devam ediyor).

Fotograflar		
		
Uydu Görüntüsü		
Coğrafi Yapı	Sırt-etek köyü	☐
	Dağ Köyü	☐
	Ova Köyü	☒
	Orman içi köy	☐
	Vadi içi köy	☐
	Nehir kenarı köy	☐
	Sahil köyü	☐

Tablo 29: (devam ediyor).

Coğrafi Konum	Kent çeperi	☒
	Kente uzak	☐
	Sınır yerleşmesi	☐
	Devlet veya il yolu üzerinde	☐
	Köy yolu üzerinde	☒
Köy Altı Yerleşimler	Mahalle	☒
	Yayla	☐
	Mezra	☐
	Çiftlik	☐
	Diğer (Oba, Divan, Kom)	☐
Topoğrafya	Eğimli arazi	☐
	Az eğimli arazi	☒
	Düz arazi	☐
Yerleşim Yapısı	Toplu köy	☒
	Dağınık	☐
	Kümeler	☐
Yerleşim Tipi	Merkezli	☒
	Doğrusal	☐
	İşinsal	☐
	Diğer (Belirtiniz).....	☐
Hidroloji	Akarsu	☒
	Sulama havzası	☐
	Sulama Kanalı	☒
Kültür ve Tabiat Varlıkları	Köyün kuruluş tarihi	Tespit Edilemedi
	Köyde tarihi değeri olan yapılar	☐ Var ☒ Yok
	Arkeolojik ören yeri varlığı	☐ Var ☒ Yok
	Tescilli yapı varlığı (Kültür Bakanlığı tarafından korumaya alınan yapı var mı?)	☐ Var ☒ Yok

Tablo 29: (devam ediyor).

Kültür ve Tabiat Varlıkları	Tabiat varlıkları	☐ Doğal Sit ☐ Doğal Mağara ☐ Tabiat Anıtı ☐ Tabiatı Koruma Alanı ☐ Anıt Ağaç ☐ Diğer (Belirtiniz)
Ağırlıklı Tarımsal Desen	Orman alanı	☐
	Mera	☐
	Çayır	☐
	Kuru marjinal tarım arazisi	☐
	Kuru mutlak tarım	☐
	Sulu marjinal tarım	☐
	Sulu mutlak tarım	☒
	Dikili tarım arazisi	☐
	Özel ürün arazisi	☐
Ekonomik Faaliyetler	Tarım	☒ Geleneksel Tarım ☐ Modern Tarım ☐ Organik Tarım ☐ Seracılık ☒ Bahçecilik-Bağcılık
	Hayvancılık	☒ Büyükbaş ☒ Küçükbaş ☐ Kümes Hayvancılığı ☐ Balıkçılık ☒ Arıcılık
	Ticaret, el sanatları	☐ Dokumacılık ☒ Marangozluk ☐ Nalburiye ☐ Terzi ☐ Diğer (Belirtiniz)
	Turizm	☐ Doğaya Dayalı (Eko)Turizm ☐ Tarımsal Turizm(Agro) ☐ Kültürel Turizm ☐ İnanç Turizmi ☐ Sağlık Turizmi

Tablo 29: (devam ediyor).

Ekonomik Faaliyetler	Kamu (Kamu hizmeti veren işlerde çalışan var mı?)					☒		
	Kentte çalışan					☒		
	Diğer (belirtiniz)							
	Köyde üretilen ürünlerin satışı					☒ Şahıslar Kendileri Satıyor ☐ Kooperatif Aracılığı İle Satılıyor		
Kamusal Hizmetler ve Altyapı	☒ Elektrik							
	☒ İçme Suyu(Şebekeli)							
	☒ Yol							
	☐ Okul							
	☒ İnternet							
	☒ Telefon							
	☒ Sağlık Birimi							
	☒ Muhtarlık							
	☒ Toplu Taşıma							
	☒ Çöp Toplama							
	☐ Postane							
	☒ Kanalizasyon							
Nüfus Yapısı	Köy nüfusu (2014)					637		
	Hane Sayısı (Kapı Sayısı)					333		
Eğitim Durumu	Köyde ilkokul var mı?					☐ Var ☒ Yok ☐ Var Yetersiz		
	Köyde okuyan çocuklar					☐ Köydeki Okulda Okuyor ☒ Taşımalı Sistemle		
	İlköğretim sonrası çocuklar nerede okuyor					☐ Yakın Köyde (Merkez Köy) ☒ İlçede ☒ İlde		
Nüfus Yapısı	Eğri	☒	Genişlik	2 metreden küçük	☐	Kaplama	Asfalt	☒
	Düz	☒		2-3 metre arası	☒		Stabilize/toprak	☒
	Merdivenli	☐		3 metreden fazla	☒		Taş kaplama	☐
					Kilit parke		☒	

Tablo 29: (devam ediyor).

Silüet		Yerleşme Sınır Elemanları	
		Bina	☒
		Duvar	☒
		Doğal yapı elemanları	☐
		Tel Çit	☐
		Yol Sınır Elemanları	
		Bina	☒
		Duvar	☒
		Çit	☐
		Şev	☐
		Su	☒
		Ağaç	☒
		Açık ve Yeşil Alanlar	☒ Köy Meydanı
☐ Harman Yeri			
☒ Mezarlık			
☐ Mesire Yeri			
☐ Pazar Yeri			
☐ Köy Korusu			
☐ Festival Alanı			
☐ Çocuk Bahçesi			
☒ Park			
☐ Namazgâh (Namaz Kılınan Açık Alan)			
☒ Mera/Otlak			
☐ Hayvan Pazarı			
☒ Diğer: Köy Tarlası			
Köy Ortak Yapıları	☐ Köy Konağı		
	☒ Köy Kahvesi		
	☐ Fırın		
	☐ Çamaşırılık		
	☐ Atölye (Marangozhane, Nalbur vb.)		
	☐ Ortak Ambar/Buzhane		
	☐ Kütüphane		
	☐ Değirmen		

Tablo 29: (devam ediyor).

Köy Ortak Yapıları	☐ Yunak	
	☒ İbadethane	
	☐ Toplu Hayvan Barınakları (Ağıl)	
	☒ Çeşme	
	☐ Kooperatif Binaları Ve İşletmeleri	
	☐ Köprü	
	☒ Köy Bakkalı	
	☒ Trafo	
	☐ Su Deposu	
	☐ Pompa İstasyonu	
	☐ Karakol	
	☒ Durak	
	☐ Lokanta	
	☐ Satış/Tanıtım Üniteleri	
	☒ Umumi Tuvalet	
	☐ Gasilhane	
Fay Hattı	Fay hattı üzerinde	☐
	Fay hattına yakın	☒
	Fay hattına uzak	☐
Yapı Malzemeleri	☐ Ahşap	
	☒ Taş	
	☒ Toprak (Kerpiç)	
	☐ Tuğla	
	☐ Briket	
	☒ Beton	
Kat Adedi	☒ Tek Katlı	
	☒ İki Katlı	
	☐ İki Kat Üstü	
İnşaat Türü	☒ Yığma	
	☐ Karkas	
	☒ Karma	

Tablo 29: (devam ediyor).

Mimari Öğeler	☐ Cumba
	☒ Balkon
	☐ Avlu
Çatı Türü	☐ Düz (Dam)
	☐ Beşik
	☒ Kırma
	☐ Sundurma
	☐ Diğer
Çatı Örtüsü	☐ Beton
	☐ Toprak
	☒ Metal
	☒ Kiremit
	☐ Saz-Kamış

3.3.2 Develi Köyü Ve Tasarım Raporu

Develi köyü Denizli il merkezine 20 km uzaklıkta bulunan bir kırsal yerleşimdir. Bölgeleme çalışmasında 3. ve 4. bölgeyi kapsayan ÖÇK içerisinde ve 3. ve 4. bölgenin kesiştiği bölgede yer alan Develi köyü, Pamukkale Travertenlerinin 5 km’lik çeperinde bulunmaktadır (Şekil 29).

Şekil 29. Develi köyünün genel görünümü.

Develi köyünün ÖÇK Bölgesinde olduğu köyde tabelalarda gösterilmektedir (Şekil 30).

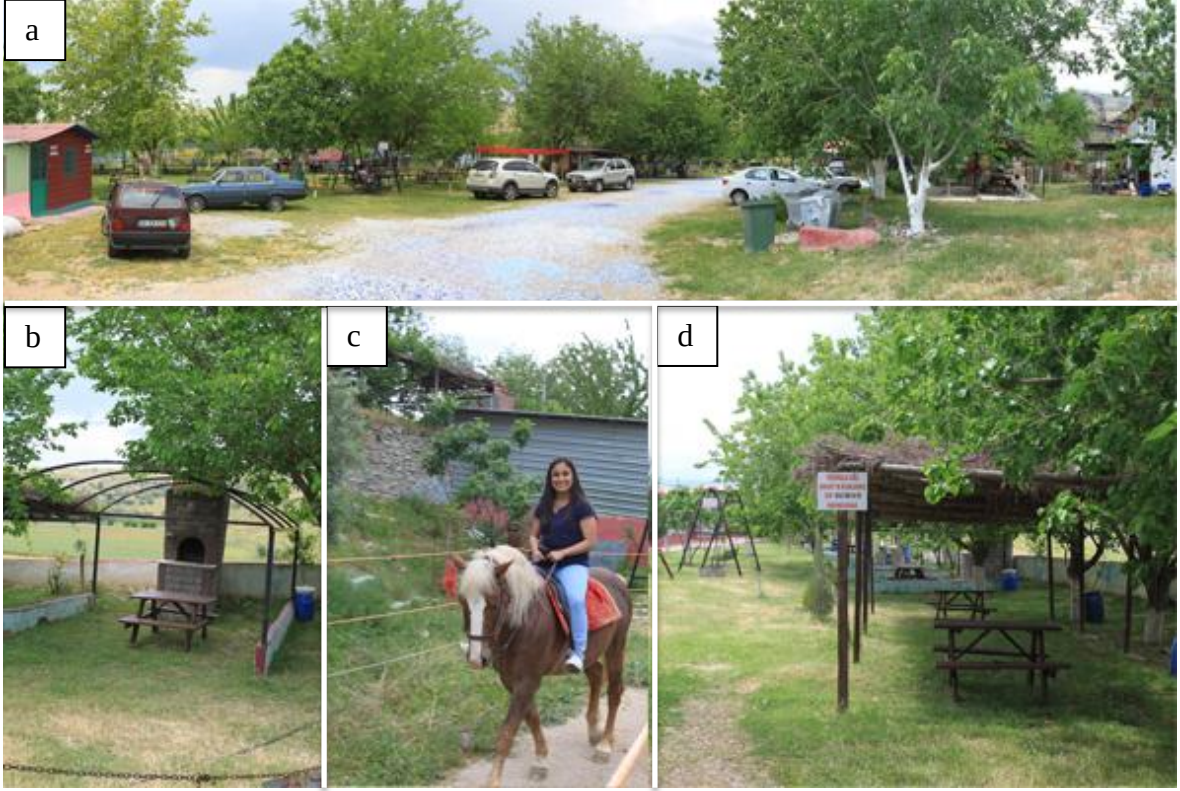

Şekil 30: Develi köyü ÖÇK Bölgesi tabelası (Fotoğraf: İrfan NAS 2015).

Develi köyü sınırları içerisinde yüzme havuzları (Şekil 31a,b) ve kamp alanı, piknik alanı, dinlenme alanı ve at çiftliğini barındıran Ceylanpınarı tesisi bulunmaktadır (Şekil 32a,b,c,d). Köyün içerisinde bu tesislerin bulunması ve köyün Pamukkale travertenlerine giden tur güzergâhında bulunması turizm sektörünün burada önemli olduğunu vurgulamaktadır. Köy muhtarı ile yapılan görüşmede Develi’de nüfusun % 90 ‘ının ÖÇK Bölgesindeki tesislerde çalışarak geçimini sağladığı bilgisine ulaşılmıştır.

Şekil 31: Develi köyü içindeki yüzme havuzu (a,b).

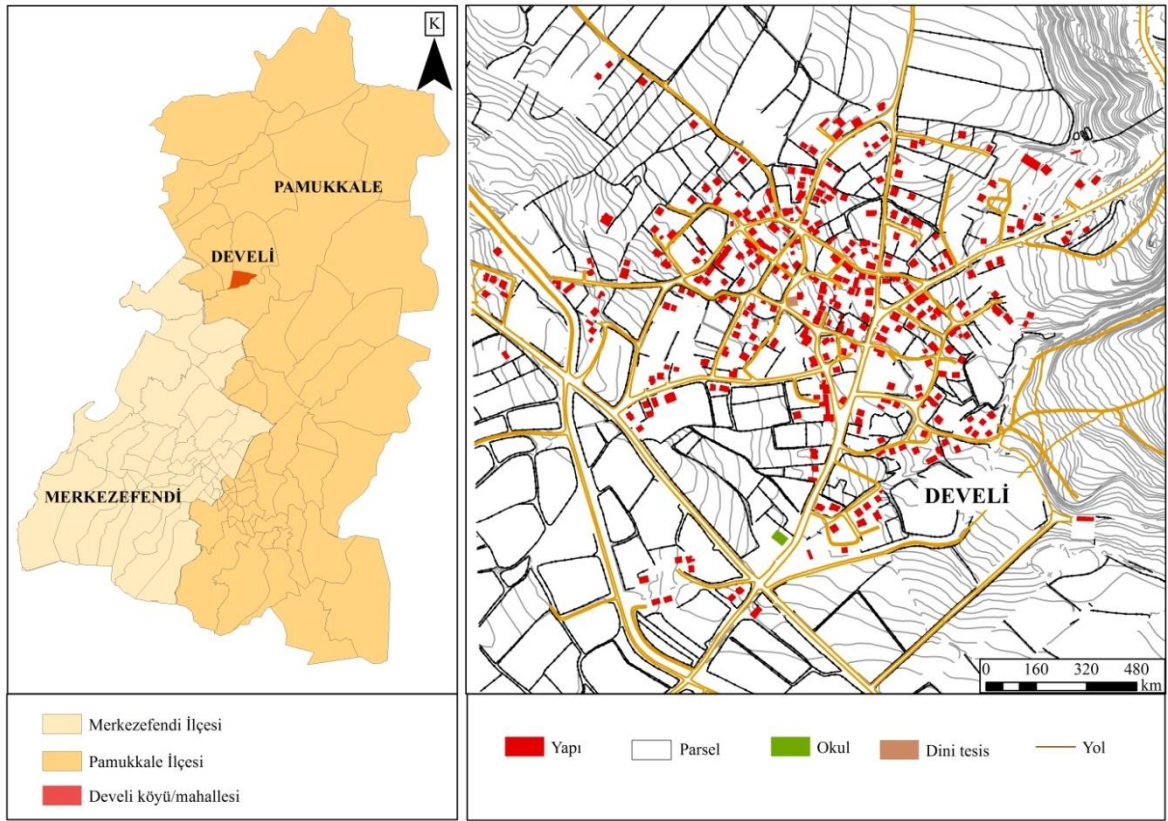
Şekil 32: Develi Ceylanpınarı tesisinden genel görünüm (a), piknik alanı (b), at çiftliği (c) ve dinlenme alanı (d) (Fotoğraf: İrfan NAS 2015).

Develi köyünde turizm sektörü dışında tarım ve hayvancılık da yoğun olarak yapılmaktadır Köyde sebze, meyve ve tarla bitkileri üretimi, büyükbaş hayvancılık, küçükbaş hayvancılık ve arıcılık yapılmaktadır. Köyde, Develi köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi bulunmaktadır. Arazi çalışmalarında hayvanların bulunduğu ahırlar eski, kullanılmayan evlerde olduğu ya da hayvanların sadece üzeri kapalı yarı açık alanlarda bulunduğu gözlemlenmiştir (Şekil 33).

Şekil 33: Develi köyü hayvan barınakları.

Arazi çalışmaları ve verilerin analizi sonucunda köyün halihazır durumu ve Develi tasarım raporu oluşturulmuştur (Şekil 33) (Tablo 30).

Şekil 34: Develi halihazır durumu.

Tablo 30: Develi tasarım raporu.

Genel Özellikler	İl Adı	Denizli
	İlçe Adı	Pamukkale
	Belediye Adı	Pamukkale Belediyesi
	Köy Adı	Develi
	Rakım	238
	İl Merkezine Uzaklık (km)	20
Kırsal Alan Sınıfı	Entegre Kırsal Alan	☒
	Orta Derece Kırsal alan	☐
	Tam Kırsal Alan	☐
Fotoğraflar		

Tablo 30: (devam ediyor).

Fotograflar		
Uydu Görüntüsü		
Coğrafi Yapı	Sırt-etek köyü	☐
	Dağ Köyü	☐
	Ova Köyü	☒
	Orman içi köy	☐
	Vadi içi köy	☐
	Nehir kenarı köy	☐
Coğrafi Konum	Kent çeperi	☒
	Kente uzak	☐
	Sınır yerleşmesi	☐
	Devlet veya il yolu üzerinde	☐
	Köy yolu üzerinde	☒

Tablo 30: (devam ediyor).

Köy Altı Yerleşimler	Mahalle	☒
	Yayla	☐
	Mezra	☐
	Çiftlik	☐
	Diğer (Oba, Divan, Kom)	☐
Topoğrafya	Eğimli arazi	☐
	Az eğimli arazi	☒
	Düz arazi	☒
Yerleşim Yapısı	Toplu köy	☒
	Dağınık	☐
	Kümeler	☐
Yerleşim Tipi	Merkezli	☐
	Doğrusal	☒
	İşinsal	☐
	Diğer (Belirtiniz).....	☐
Hidroloji	Akarsu	☐
	Sulama havzası	☐
	Sulama Kanalı	☐
Kültür ve Tabiat Varlıkları	Köyün kuruluş tarihi	Tespit Edilemedi
	Köyde tarihi değeri olan yapılar	☐ Var ☒ Yok
	Arkeolojik ören yeri varlığı	☐ Var ☒ Yok
	Tescilli yapı varlığı (Kültür Bakanlığı tarafından korumaya alınan yapı var mı?)	☐ Var ☒ Yok
Kültür ve Tabiat Varlıkları	Tabiat varlıkları	☐ Doğal Sit ☐ Doğal Mağara ☐ Tabiat Anıtı ☐ Tabiatı Koruma Alanı ☐ Anıt Ağaç ☒ Diğer (Özel evre Koruma Sınırı içerisinde)
Ağırlıklı Tarımsal Desen	Orman alanı	☐
	Mera	☐
	Çayır	☐
	Kuru marjinal tarım arazisi	☐

Tablo 30: (devam ediyor).

Ağırlıklı Tarımsal Desen	Kuru mutlak tarım	☐
	Sulu marjinal tarım	☐
	Sulu mutlak tarım	☒
	Dikili tarım arazisi	☐
	Özel ürün arazisi	☐
Ekonomik Faaliyetler	Tarım	☒ Geleneksel Tarım ☐ Modern Tarım ☐ Organik Tarım ☐ Seracılık ☒ Bahçecilik-Bağcılık
	Hayvancılık	☒ Büyükbaş ☒ Küçükbaş ☒ Kümes Hayvancılığı ☐ Balıkçılık ☒ Arıcılık
	Ticaret, el sanatları	☐ Dokumacılık ☐ Marangozluk ☐ Nalburiye ☐ Terzi ☒ Diğer (Belirtiniz)
	Turizm	☐ Doğaya Dayalı (Eko)Turizm ☐ Tarımsal Turizm(Agro) ☒ Kültürel Turizm ☐ İnanç Turizmi ☐ Sağlık Turizmi
	Kamu (Kamu hizmeti veren işlerde çalışan var mı?)	☒
	Kentte çalışan	☒
	Diğer (belirtiniz)	Sanayi sektörü
	Köyde üretilen ürünlerin satışı	☒ Şahıslar Kendileri Satıyor ☒ Kooperatif Aracılığı İle Satılıyor
Kamusal Hizmetler ve Altyapı	☒ Elektrik	
	☒ İçme Suyu(Şebekeli)	
	☒ Yol	
	☒ Okul	
	☒ İnternet	

Tablo 30: (devam ediyor).

Kamusal Hizmetler ve Altyapı	☒ Telefon							
	☒ Sağlık Birimi							
	☒ Muhtarlık							
	☒ Toplu Taşıma							
	☒ Çöp Toplama							
	☐ Postane							
	☒ Kanalizasyon							
Nüfus Yapısı	Köy nüfusu (2014)					684		
	Hane Sayısı (Kapı Sayısı)					360		
Eğitim Durumu	Köyde ilkokul var mı?					☒ Var ☐ Yok ☐ Var Yetersiz		
	Köyde okuyan çocuklar					☒ Köydeki Okulda Okuyor ☐ Taşınmalı Sistemle		
	İlköğretim sonrası çocuklar nerede okuyor					☐ Yakın Köyde (Merkez Köy) ☒ İlçede ☒ İlde		
Nüfus Yapısı	Eğri	☐	Genişlik	2 metreden küçük	☐	Kaplama	Asfalt	☒
	Düz	☒		2-3 metre arası	☒		Stabilize/toprak	☐
	Merdivenli	☐		3 metreden fazla	☒		Taş kaplama	☐
							Kilit parke	☒
Silüet						Yerleşme Sınır Elemanları		
						Bina		☒
						Duvar		☒
						Doğal yapı elemanları		☐
						Tel Çit		☐
						Yol Sınır Elemanları		
						Bina		☒
						Duvar		☒
						Çit		☐
						Şev		☐
						Su		☐
						Ağaç		☒

Tablo 30: (devam ediyor).

Açık ve Yeşil Alanlar	☒ Köy Meydanı
	☐ Harman Yeri
	☒ Mezarlık
	☒ Mesire Yeri
	☐ Pazar Yeri
	☐ Köy Korusu
	☐ Festival Alanı
	☐ Çocuk Bahçesi
	☒ Park
	☐ Namazgâh (Namaz Kılınan Açık Alan)
	☒ Mera/Otlak
	☐ Hayvan Pazarı
	☐ Diğer
	☐ Köy Konağı
Köy Ortak Yapıları	☒ Köy Kahvesi
	☐ Fırın
	☐ Çamaşırılık
	☐ Atölye (Marangozhane, Nalbur vb.)
	☐ Ortak Ambar/Buzhane
	☐ Kütüphane
	☐ Değirmen
	☐ Yunak
	☒ İbadethane
	☐ Toplu Hayvan Barınakları (Ağıl)
	☒ Çeşme
	☒ Kooperatif Binaları Ve İşletmeleri
	☐ Köprü
	☒ Köy Bakkalı
	☒ Trafo
	☐ Su Deposu
	☐ Pompa İstasyonu
	☐ Karakol
	☒ Durak

Tablo 30: (devam ediyor).

Köy Ortak Yapıları	☐ Lokanta	
	☐ Satış/Tanıtım Üniteleri	
	☐ Umumi Tuvalet	
	☐ Gasilhane	
Fay Hattı	Fay hattı üzerinde	☐
	Fay hattına yakın	☒
	Fay hattına uzak	☐
Yapı Malzemeleri	☐ Ahşap	
	☒ Taş	
	☒ Toprak (Kerpiç)	
	☐ Tuğla	
	☐ Briket	
	☒ Beton	
Kat Adedi	☒ Tek Katlı	
	☒ İki Katlı	
	☒ İki Kat Üstü	
İnşaat Türü	☒ Yığma	
	☐ Karkas	
	☒ Karma	
Mimari Öğeler	☐ Cumba	
	☒ Balkon	
	☐ Avlu	
Çatı Türü	☒ Düz (Dam)	
	☐ Beşik	
	☐ Kıрма	
	☐ Sundurma	
	☐ Diğer	
Çatı Örtüsü	☐ Beton	
	☐ Toprak	
	☒ Metal	
	☒ Kiremit	
	☐ Saz-Kamış	

3.3.3 Goncalı Köyü Ve Tasarım Raporu

Goncalı köyü Denizli il merkeze 10 km uzaklıkta, sit alanı sınırları içerisinde, Laodikya Antik Kenti'nin 5 km'lik çeperinde bulunan kırsal yerleşimdir. Yapılan bölgeleme çalışmasında 2. bölgedeki sit alanı sınırı içinde, Laodikya Antik Kenti sınırında bulunan Goncalı köyü seçilmiştir (Şekil 35).

Şekil 35: Goncalı köyünden bir görünüm (Fotoğraf: İrfan NAS 2014).

M.Ö. 3. yy' ın ortalarında Seleukos Kralı II. Antiokhos tarafından kurulan Hristiyanlığın yedi klisesinden birini barındıran antik kent (Şekil 36) önemli ekolojik kalıntılara sahiptir (URL-6, 2015).

Şekil 36: Laodikya Antik Kenti'nin genel görünüşü (URL-6, 2015).

Laodikya sınırında bulunan Goncalı köyü tarım ve hayvancılıkla uğraşan, aynı zamanda Denizli'de ismini meşhur bir yemeğiyle duyurmuş ve bu meşhur yemeğin restoranlarını barındıran bir köydür. (Şekil 37). Denizli'de yaşayan insanlar Goncalı'yı bu özelliğinden dolayı çok sık ziyaret etmektedir.

Şekil 37: Goncalı köyündeki bir restorandan görünüm.

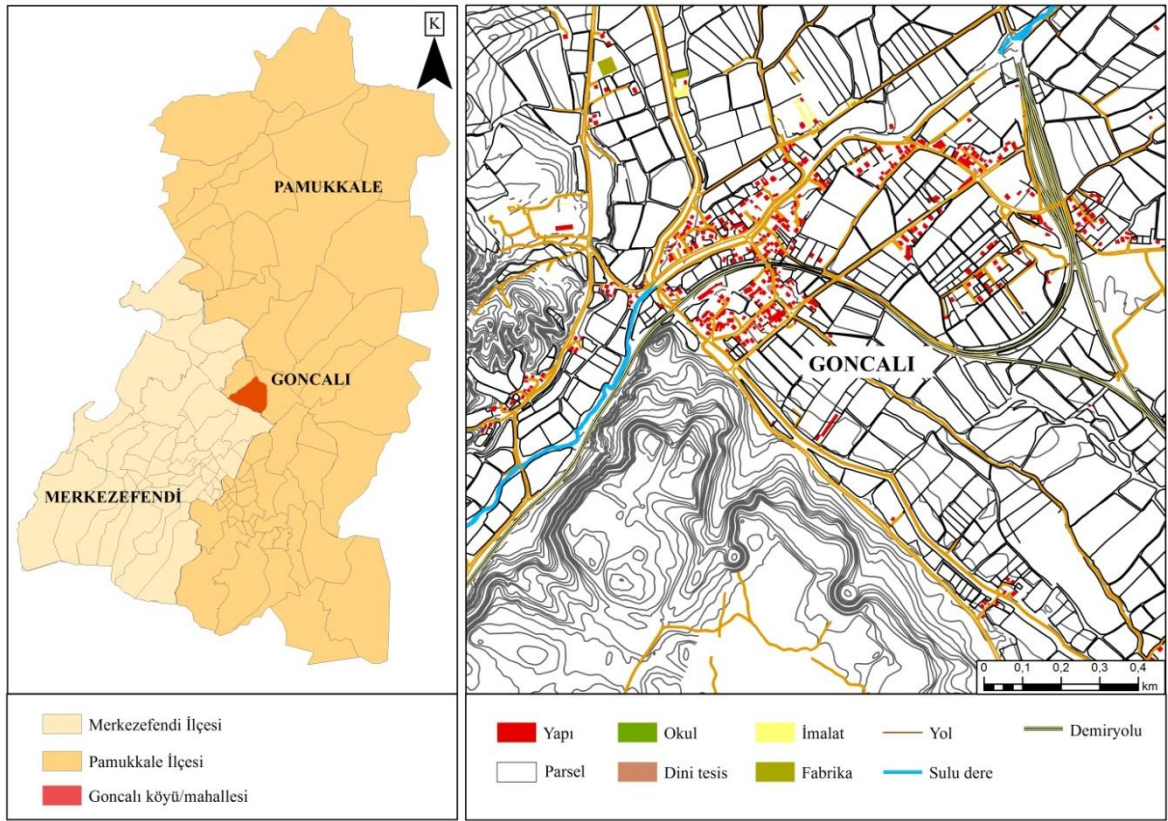
Goncalı köyünün bir diğer özelliği de bir tren istasyonuna sahip olmasıdır (Şekil 38). Bu tren istasyonu koruma altında olan bir istasyondur.

Şekil 38: Goncalı tren istasyonu (a,b) (Fotoğraf: İrfan NAS 2014,2015).

Goncalı köyünde tespit edilen en önemli, sorun, köyden geçen sulama kanalına OSB'nin atık suları karışmaktadır. Bu su, sulama kanalından sulanan bitkileri olumsuz etkilemektedir.

Arazi çalışmaları ve verilerin analizi sonucunda köyün halihazır durumu ve Goncalı tasarım raporu oluşturulmuştur (Şekil 39) (Tablo 31).

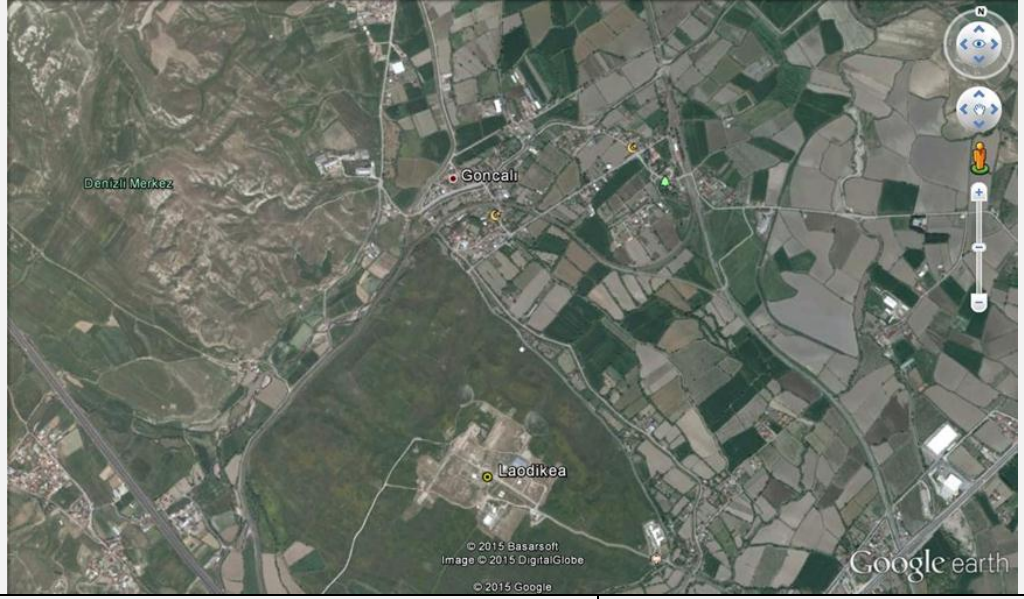

Şekil 39: Goncalı halihazır durumu.

Tablo 31: Goncalı tasarım raporu.

Genel Özellikler	İl Adı	Denizli
	İlçe Adı	Pamukkale
	Belediye Adı	Pamukkale Belediyesi
	Köy Adı	Goncalı
	Rakım	230
	İl Merkezine Uzaklık (km)	10
Kırsal Alan Sınıfı	Entegre Kırsal Alan	☒
	Orta Derece Kırsal alan	☐
	Tam Kırsal Alan	☐
Fotoğraflar		

Tablo 31: (devam ediyor).

		
Uydu Görüntüsü		
Coğrafi Yapı	Sırt-etek köyü	☐
	Dağ Köyü	☐
	Ova Köyü	☒
	Orman içi köy	☐
	Vadi içi köy	☐
	Nehir kenarı köy	☐
Coğrafi Konum	Sahil köyü	☐
	Kent çeperi	☒
	Kente uzak	☐
	Sınır yerleşmesi	☐
	Devlet veya il yolu üzerinde	☐
	Köy yolu üzerinde	☒

Tablo 31: (devam ediyor).

Köy Altı Yerleşimler	Mahalle	☒
	Yayla	☐
	Mezra	☐
	Çiftlik	☐
	Diğer (Oba, Divan, Kom)	☐
Topoğrafya	Eğimli arazi	☐
	Az eğimli arazi	☒
	Düz arazi	☒
Yerleşim Yapısı	Toplu köy	☐
	Dağınık	☒
	Kümeler	☐
Yerleşim Tipi	Merkezli	☐
	Doğrusal	☒
	İşinsal	☐
	Diğer (Belirtiniz).....	☐
Hidroloji	Akarsu	☒
	Sulama havzası	☐
	Sulama Kanalı	☒
Kültür ve Tabiat Varlıkları	Köyün kuruluş tarihi	Tespit Edilemedi
	Köyde tarihi değeri olan yapılar	☐ Var ☒ Yok
	Arkeolojik ören yeri varlığı	☒ Var ☐ Yok
	Tescilli yapı varlığı (Kültür Bakanlığı tarafından korumaya alınan yapı var mı?)	☐ Var ☒ Yok
Kültür ve Tabiat Varlıkları	Tabiat varlıkları	☐ Doğal Sit ☐ Doğal Mağara ☐ Tabiat Anıtı ☐ Tabiatı Koruma Alanı ☐ Anıt Ağaç ☒ Diğer (Arkeolojik Sit Alanı)
Ağırılık Tarımsal Desen	Orman alanı	☐
	Mera	☐
	Çayır	☒
	Kuru marjinal tarım arazisi	☐

Tablo 31: (devam ediyor).

Ağırlıklı Tarımsal Desen	Kuru mutlak tarım	☐
	Sulu marjinal tarım	☐
	Sulu mutlak tarım	☐
	Dikili tarım arazisi	☐
	Özel ürün arazisi	☐
Ekonomik Faaliyetler	Tarım	☒ Geleneksel Tarım ☐ Modern Tarım ☐ Organik Tarım ☐ Seracılık ☒ Bahçecilik-Bağcılık
	Hayvancılık	☒ Büyükbaş ☒ Küçükbaş ☒ Kumes Hayvancılığı ☐ Balıkçılık ☒ Arıcılık
	Ticaret, el sanatları	☐ Dokumacılık ☐ Marangozluk ☐ Nalburiye ☐ Terzi ☐ Diğer (Belirtiniz)
	Turizm	☐ Doğaya Dayalı (Eko)Turizm ☐ Tarımsal Turizm(Agro) ☐ Kültürel Turizm ☐ İnanç Turizmi ☐ Sağlık Turizmi
	Kamu (Kamu hizmeti veren işlerde çalışan var mı?)	☒
	Kentte çalışan	☒
	Diğer (belirtiniz)	Sanayi sektörü ve yemek turizmi
	Köyde üretilen ürünlerin satışı	☒ Şahıslar Kendileri Satıyor ☐ Kooperatif Aracılığı İle Satılıyor
Kamusal Hizmetler ve Altyapı	☒ Elektrik	
	☒ İçme Suyu(Şebekeli)	
	☒ Yol	
	☐ Okul	
	☒ İnternet	
	☒ Telefon	

Tablo 31: (devam ediyor).

Kamusal Hizmetler ve Altyapı	☒ Sağlık Birimi									
	☒ Muhtarlık									
	☒ Toplu Taşıma									
	☒ Çöp Toplama									
	☐ Postane									
	☒ Kanalizasyon									
Nüfus Yapısı	Köy nüfusu (2014)					816				
	Hane Sayısı (Kapı Sayısı)					500				
Eğitim Durumu	Köyde ilkokul var mı?					☒ Var ☐ Yok ☐ Var Yetersiz				
	Köyde okuyan çocuklar					☒ Köydeki Okulda Okuyor ☐ Taşımalı Sistemle				
	İlköğretim sonrası çocuklar nerede okuyor					☐ Yakın Köyde (Merkez Köy) ☒ İlçede ☒ İlde				
Nüfus Yapısı	Eğri	☐	Genişlik	2 metreden küçük	☐	Kaplama	Asfalt	☒		
	Düz	☒		2-3 metre arası	☒		Stabilize/toprak	☒		
	Merdivenli	☐		3 metreden fazla	☒		Taş kaplama	☐		
							Kilit parke	☒		
Silüet						Yerleşme Sınır Elemanları				
						Bina			☒	
						Duvar			☒	
						Doğal yapı elemanları			☐	
						Tel Çit			☐	
						Yol Sınır Elemanları				
						Bina			☒	
						Duvar			☒	
						Çit			☐	
						Şev			☐	
						Su			☐	
						Ağaç			☒	

Tablo 31: (devam ediyor).

Açık ve Yeşil Alanlar	☒ Köy Meydanı
	☐ Harman Yeri
	☒ Mezarlık
	☐ Mesire Yeri
	☐ Pazar Yeri
	☐ Köy Korusu
	☐ Festival Alanı
	☐ Çocuk Bahçesi
	☐ Park
	☐ Namazgâh (Namaz Kılınan Açık Alan)
	☒ Mera/Otlak
	☐ Hayvan Pazarı
	☐ Diğer
Köy Ortak Yapıları	☐ Köy Konağı
	☒ Köy Kahvesi
	☐ Fırın
	☐ Çamaşırılık
	☐ Atölye (Marangozhane, Nalbur vb.)
	☐ Ortak Ambar/Buzhane
	☐ Kütüphane
	☐ Değirmen
	☐ Yunak
	☒ İbadethane
	☐ Toplu Hayvan Barınakları (Ağıl)
	☐ Çeşme
	☐ Kooperatif Binaları Ve İşletmeleri
	☒ Köprü
	☒ Köy Bakkalı
	☒ Trafo
	☐ Su Deposu
	☐ Pompa İstasyonu
	☐ Karakol
	☒ Durak

Tablo 31: (devam ediyor).

Köy Ortak Yapıları	☒ Lokanta	
	☐ Satış/Tanıtım Üniteleri	
	☒ Umumi Tuvalet	
	☐ Gasilhane	
Fay Hattı	Fay hattı üzerinde	☐
	Fay hattına yakın	☒
	Fay hattına uzak	☐
Yapı Malzemeleri	☐ Ahşap	
	☒ Taş	
	☒ Toprak (Kerpiç)	
	☐ Tuğla	
	☐ Briket	
	☒ Beton	
Kat Adedi	☒ Tek Katlı	
	☒ İki Katlı	
	☒ İki Kat Üstü	
İnşaat Türü	☒ Yığma	
	☐ Karkas	
	☒ Karma	
Mimari Öğeler	☐ Cumba	
	☒ Balkon	
	☐ Avlu	
Çatı Türü	☐ Düz (Dam)	
	☐ Beşik	
	☒ Kırma	
	☐ Sundurma	
	☐ Diğer	
Çatı Örtüsü	☐ Beton	
	☐ Toprak	
	☒ Metal	
	☒ Kiremit	
	☐ Saz-Kamış	

3.3.4 Şahinler Köyü Ve Tasarım Raporu

Şahinler köyü Denizli il merkeze 13 km, OSB'ne 7 km uzaklıkta ve OSB'nin 5 km'lik çeperinde bulunan kırsal yerleşimdir (Şekil 40).

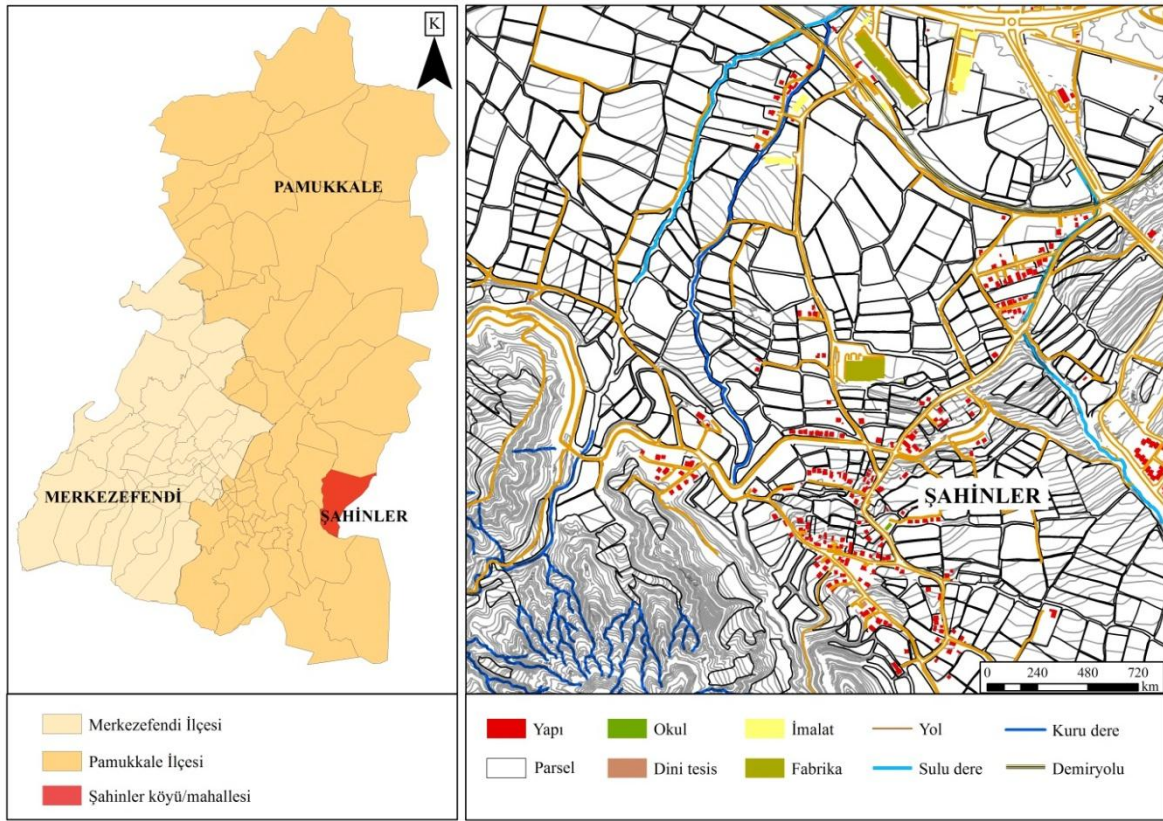
Şahinler köyü idari statüsünü kaybederek Pınarkent mahallesine bağlanmıştır. Köy, OSB'ne yakınlığından dışarıdan göç almaktadır.

Yapılan bölgeleme çalışmasında 3. ve 4. bölge arasında bulunan OSB bulunmaktadır. 3. bölgede bulunan, köy sınırları içinde plastik sanayi ve tekstil sektörlerinde faaliyet gösteren fabrikalar bulunan Şahinler köyü seçilmiştir (Şekil 40).

Şekil 40: Şahinler köyü sınırlarında bulunan fabrika.

Arazi çalışmaları ve verilerin analizi sonucunda köyün halihazır durumu ve Goncalı tasarım raporu oluşturulmuştur (Şekil 41) (Tablo 32).

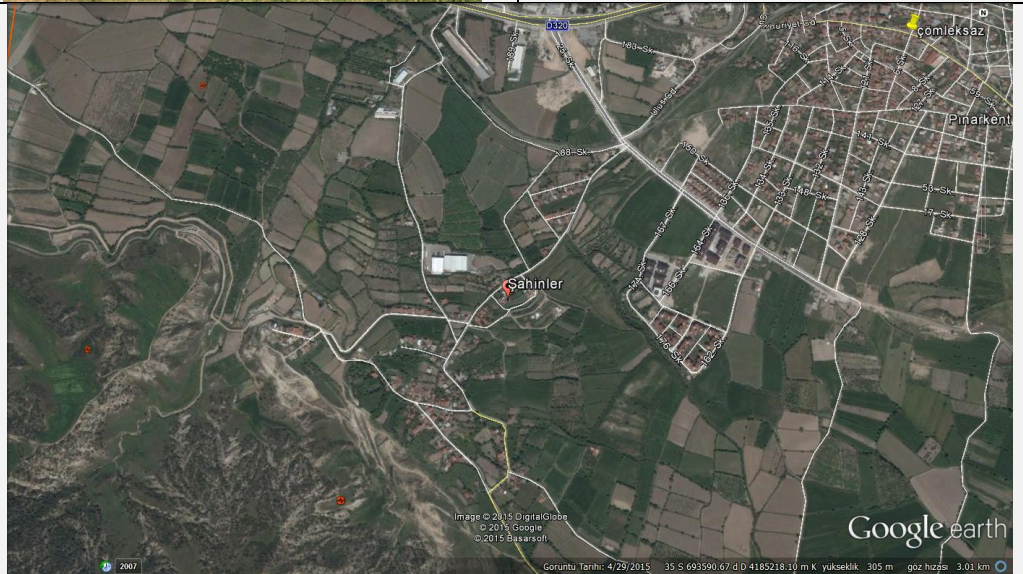

Şekil 41: Şahinler halihazır durumu.

Tablo 32: Şahinler tasarım raporu.

Genel Özellikler	İl Adı	Denizli
	İlçe Adı	Pamukkale
	Belediye Adı	Pamukkale Belediyesi
	Köy Adı	Şahinler
	Rakım	320
	İl Merkezine Uzaklık (km)	13
Kırsal Alan Sınıfı	Entegre Kırsal Alan	☒
	Orta Derece Kırsal alan	☐
	Tam Kırsal Alan	☐
Fotoğraflar		

Tablo 32: (devam ediyor).

		
Uydu Görüntüsü		
Coğrafi Yapı	Sırt-etek köyü	☒
	Dağ Köyü	☐
	Ova Köyü	☐
	Orman içi köy	☐
	Vadi içi köy	☐
	Nehir kenarı köy	☐
	Sahil köyü	☐
Coğrafi Konum	Kent çeperi	☒
	Kente uzak	☐
	Sınır yerleşmesi	☐
	Devlet veya il yolu üzerinde	☐
	Köy yolu üzerinde	☒

Tablo 32: (devam ediyor).

Köy Altı Yerleşimler	Mahalle	☒
	Yayla	☐
	Mezra	☐
	Çiftlik	☐
	Diğer (Oba, Divan, Kom)	☐
Topoğrafya	Eğimli arazi	☒
	Az eğimli arazi	☒
	Düz arazi	☐
Yerleşim Yapısı	Toplu köy	☐
	Dağınık	☐
	Kümeler	☒
Yerleşim Tipi	Merkezli	☐
	Doğrusal	☒
	İşinsal	☐
	Diğer (Belirtiniz).....	☐
Hidroloji	Akarsu	☐
	Sulama havzası	☐
	Sulama Kanalı	☒
Kültür ve Tabiat Varlıkları	Köyün kuruluş tarihi	Tespit Edilemedi
	Köyde tarihi değeri olan yapılar	☐ Var ☒ Yok
	Arkeolojik ören yeri varlığı	☐ Var ☒ Yok
	Tescilli yapı varlığı (Kültür Bakanlığı tarafından korumaya alınan yapı var mı?)	☐ Var ☒ Yok
Kültür ve Tabiat Varlıkları	Tabiat varlıkları	☐ Doğal Sit ☐ Doğal Mağara ☐ Tabiat Anıtı ☐ Tabiatı Koruma Alanı ☐ Anıt Ağaç ☐ Diğer
Ağırlıklı Tarımsal Desen	Orman alanı	☒
	Mera	☐
	Çayır	☐
	Kuru marjinal tarım arazisi	☐
	Kuru mutlak tarım	☐
	Sulu marjinal tarım	☐

Tablo 32: (devam ediyor).

Ağırlıklı Tarımsal Desen	Sulu mutlak tarım	☐
	Dikili tarım arazisi	☐
	Özel ürün arazisi	☐
Ekonomik Faaliyetler	Tarım	☒ Geleneksel Tarım ☐ Modern Tarım ☐ Organik Tarım ☐ Seracılık ☒ Bahçecilik-Bağcılık
	Hayvancılık	☒ Büyükbaş ☒ Küçükbaş ☒ Kümes Hayvancılığı ☐ Balıkçılık ☒ Arıcılık
	Ticaret, el sanatları	☐ Dokumacılık ☐ Marangozluk ☐ Nalburiye ☐ Terzi ☐ Diğer (Belirtiniz)
	Turizm	☐ Doğaya Dayalı (Eko)Turizm ☐ Tarımsal Turizm(Agro) ☐ Kültürel Turizm ☐ İnanç Turizmi ☐ Sağlık Turizmi
	Kamu (Kamu hizmeti veren işlerde çalışan var mı?)	☒
	Kentte çalışan	☒
	Diğer (belirtiniz)	Sanayi sektörü
	Köyde üretilen ürünlerin satışı	☒ Şahıslar Kendileri Satıyor ☐ Kooperatif Aracılığı İle Satılıyor
Kamusal Hizmetler ve Altyapı	☒ Elektrik	
	☒ İçme Suyu(Şebekeli)	
	☒ Yol	
	☒ Okul	
	☒ İnternet	
	☒ Telefon	
	☐ Sağlık Birimi	

Tablo 32: (devam ediyor).

Kamusal Hizmetler ve Altyapı	☐ Muhtarlık							
	☒ Toplu Taşıma							
	☒ Çöp Toplama							
	☐ Postane							
	☒ Kanalizasyon							
Nüfus Yapısı	Köy nüfusu (2014)					1000		
	Hane Sayısı (Kapı Sayısı)					-		
Eğitim Durumu	Köyde ilkokul var mı?					☐ Var ☒ Yok ☐ Var Yetersiz		
	Köyde okuyan çocuklar					☒ Köydeki Okulda Okuyor ☒ Taşımalı Sistemle		
	İlköğretim sonrası çocuklar nerede okuyor					☒ Yakın Köyde (Merkez Köy) ☒ İlçede ☒ İlde		
Nüfus Yapısı	Eğri	☐	Genişlik	2 metreden küçük	☐	Kaplama	Asfalt	☒
	Düz	☒		2-3 metre arası	☒		Stabilize/toprak	☒
	Merdivenli	☐		3 metreden fazla	☒		Taş kaplama	☐
Silüet							Yerleşme Sınır Elemanları	
						Bina		☒
						Duvar		☒
						Doğal yapı elemanları		☐
						Tel Çit		☐
						Yol Sınır Elemanları		
						Bina		☒
						Duvar		☒
						Çit		☐
						Şev		☐
						Su		☐
						Ağaç		☒

Tablo 32: (devam ediyor).

Açık ve Yeşil Alanlar	☒ Köy Meydanı
	☐ Harman Yeri
	☒ Mezarlık
	☐ Mesire Yeri
	☐ Pazar Yeri
	☐ Köy Korusu
	☐ Festival Alanı
	☐ Çocuk Bahçesi
	☒ Park
	☐ Namazgâh (Namaz Kılınan Açık Alan)
	☒ Mera/Otlak
	☐ Hayvan Pazarı
	☐ Diğer
	☐ Köy Konağı
Köy Ortak Yapıları	☒ Köy Kahvesi
	☐ Fırın
	☐ Çamaşırılık
	☒ Atölye (Marangozhane, Nalbur vb.)
	☐ Ortak Ambar/Buzhane
	☐ Kütüphane
	☐ Değirmen
	☐ Yunak
	☒ İbadethane
	☐ Toplu Hayvan Barınakları (Ağıl)
	☒ Çeşme
	☐ Kooperatif Binaları Ve İşletmeleri
	☐ Köprü
	☒ Köy Bakkalı
	☒ Trafo
	☐ Su Deposu
	☐ Pompa İstasyonu
	☐ Karakol
	☒ Durak

Tablo 32: (devam ediyor).

Köy Ortak Yapıları	☐ Lokanta	
	☐ Satış/Tanıtım Üniteleri	
	☐ Umumi Tuvalet	
	☐ Gasilhane	
Fay Hattı	Fay hattı üzerinde	☐
	Fay hattına yakın	☒
	Fay hattına uzak	☐
Yapı Malzemeleri	☐ Ahşap	
	☒ Taş	
	☒ Toprak (Kerpiç)	
	☐ Tuğla	
	☐ Briket	
	☒ Beton	
Kat Adedi	☒ Tek Katlı	
	☒ İki Katlı	
	☒ İki Kat Üstü	
İnşaat Türü	☒ Yığma	
	☐ Karkas	
	☒ Karma	
Mimari Öğeler	☐ Cumba	
	☒ Balkon	
	☐ Avlu	
Çatı Türü	☐ Düz (Dam)	
	☐ Beşik	
	☒ Kırma	
	☐ Sundurma	
	☐ Diğer	
Çatı Örtüsü	☐ Beton	
	☐ Toprak	
	☒ Metal	
	☒ Kiremit	
	☐ Saz-Kamış	

BÖLÜM 4

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

4.1 Bölgelerin Karakteri Ve Tasarım Rehberleri

Kentsel-kırsal geçişte peyzaj karakterini belirlemek için çalışma alanı beş bölgeye ayrılmıştır. Her bir bölgenin karakterini belirlemede doğal ve kültürel peyzaj özellikleri temel alınarak bölgeler için tasarım rehberleri üretilmiştir.

1. Bölge Karakteri: Kent çeperindeki 1. Bölgenin topoğrafyası hafif, düz ve eğimli alanlardan oluşmaktadır. Kuzeydoğu bakanlı alanlar bölgede yoğun olarak bulunmaktadır. Arazi kullanım deseni yoğun olarak yerleşim alanlarından oluşmaktadır. Sanayi alanlarının bu bölgede fazla olması, kırsal yerleşimlerin mimari dokusunun betonarme ve yüksek katlı yapılardan oluşması, üretim biçimi ve arazi kullanım deseninden dolayı 1. Bölge kırsal karakter özelliğini kaybederek, kentsel alan özelliği göstermektedir.

2. Bölge Karakteri: Kente 5 km uzaklıkta bulunan 2. Bölgenin topoğrafyası düz ve hafif eğimli, orta ve çok eğimli alanlardan oluşmaktadır. Bölgenin arazi kullanım deseni yoğun olarak tarım alanlarıdır. Çalışma alanında bulunan sulama havzasının %48'lik kısmı bu bölgededir. Bölgede sanayi alanları, Yaban Hayatı Yerleştirme Sahası ve ÖÇK Bölgesinin güneybatı bölümü yer almaktadır. Çalışma alanındaki en önemli arkeolojik alan olan Laodikya Antik Kenti bölgenin en önemli karakter alanlarından birisidir.

3. Bölge Karakteri: Kente 10 km uzaklıkta bulunan 3. Bölgenin topoğrafik özellikleri düz, hafif ve çok eğimli alanlardan oluşmaktadır. Bölgede yoğun olarak güneydoğu bakanlı alanlar bulunmaktadır. Çalışma alanındaki en yoğun tarım alanlarına sahip olan bölge 3. Bölgedir. Arazi kullanım deseni tarım alanlarıdır. Pamukkale Travertenleri, Hierapolis Antik Kenti (%70'lik kısmı) ve tarım alanları bu bölgenin en önemli karakter alanlarıdır. Bölgede akarsular, Yaban Hayatı Yerleştirme ve Geliştirme Sahası, 1. ve 2. derece Termal Koruma Alanı ve ÖÇK Bölgesinin güney kısmı yer almaktadır.

4. Bölge Karakteri: Kente 15 km uzaklıkta bulunan 4. Bölgenin topoğrafyası düz, hafif ve orta eğimli alanlardan oluşmaktadır. Bölgede en fazla güneydoğu bakanlı alanlar bulunmaktadır 4. Bölgenin arazi kullanım deseni yoğun olarak tarım alanlarıdır. Çalışma alanındaki fay hattının % 35'i bu bölgededir. ÖÇK Bölgesinin en fazla bulunduğu bölge 4. Bölgedir. Bölgede 1. derece Termal Koruma Alanının %68'i, 2. derece Termal Koruma Alanının %57'si bulunmaktadır. Ayrıca Yaban Hayatı Yerleştirme ve Geliştirme Sahası ile 1. ve 2. derece Termal Koruma Alanı bulunmaktadır. Korunan alanlar bu bölgenin en önemli karakter alanlarıdır.

5. Bölge Karakteri: Kente 15 km'den daha uzak olan 5. Bölge topoğrafik olarak düz, hafif, orta ve çok eğimli alanlardan oluşmaktadır. En fazla güneybatı bakanlı alanlar bulunmaktadır. Arazi kullanım deseni yoğun olarak orman alanlarıdır. Çalışma alanındaki en yüksek alanlar bu bölgededir. Bölgede Yaban Hayatı Yerleştirme Sahası yer almaktadır. Bölgenin topoğrafyası ve orman alanları önemli karakter alanlarını oluşturmaktadır.

1. Bölge Tasarım Rehberi: 1. Bölge içerisinde kalan kırsal yerleşimler, kırsal karakter özelliklerini kaybederek kentsel alan özelliği göstermektedirler. 1. Bölgedeki kırsal yerleşimler için tasarım rehberi üretilmemiştir.

2. Bölge Tasarım Rehberi:

- Bölgenin tarımsal deseni korunmalı, tarım alanlarının kentsel yayılmadan etkilenmemesi için yeşil kuşak projeleri geliştirilmelidir.
- 2. Bölgeden geçen fay hattı, bölgede yapılacak olan yeni gelişme alanlarında dikkate alınmalıdır. Yapıların kat adetleri depremselliğe göre planlamalıdır.
- Bölgede bulunan sanayi alanlarının atıkları hava ve su kirliliği yaratmaktadır. Tarımsal ürünleri etkilememesi için sanayi alanlarının atıkları sulama kanallarından uzaklaştırılmalıdır.
- Bölgede yapılacak tüm planlamalarda Laodikya Antik Kenti'nin turizm açısından etkileri dikkate alınarak yapılmalıdır.
- Kırsal yerleşimlerdeki yapıların mimari karakterleri korunarak, bu karakterdeki yapılar korunmalıdır.

- Yolların ve sokakların biçim, genişlik ve kaplama malzemeleri, 2. Bölgenin kırsal karakterine uygun olmalıdır.

3. Bölge Tasarım Rehberi:

- Bölgenin en önemli karakter alanı olan tarım alanları korunarak, kentsel yayılmadan etkilenmemesi için yeşil kuşak projeleri geliştirilmelidir.
- Fay hattı dikkate alınarak, yapıların kat adetleri depremselliğe göre planlanmalıdır.
- Bölgede oluşturulacak yeni gelişme alanlarında akarsu yoğunluğu ve tarım alanları dikkate alınmalıdır. Yapılar, tarım alanları üzerinde ve akarsulara yakın konumlanmamalıdır.
- Hierapolis Antik Kenti ve Pamukkale Travertenlerine sahip olan 3. Bölgedeki kırsal alanların planlanmasında arkeolojik alanlar dikkate alınmalıdır. Kırsal yerleşimlerin karakteri korunarak, bölgedeki turizm sektörünün ekonomik gelişmesine katkıda bulunmalıdır.
- Bölgenin mimari karakteri korunan alanlar ve turizm ilişkisi dikkate alınarak korunmalıdır.
- Yolların ve sokakların biçim, genişlik ve kaplama malzemeleri, 3. Bölgenin kırsal karakterine uygun olmalıdır.

4. Bölge Tasarım Rehberi:

- Arazi kullanım deseni yoğun olarak tarım olan 4. Bölgedeki tarımsal desen korunmalı ve tarım alanlarının kentsel yayılmadan etkilenmemesi için yeşil kuşak projeleri geliştirilmelidir.
- Bölgedeki planlama çalışmaları korunan alanlar ile turizm sektörü ilişkisi dikkate alınarak yapılmalıdır.
- Çalışma alanında fay hattı uzunluğu en fazla olan 4. Bölgedeki yapıların ve kırsal yerleşimlerde oluşacak yeni gelişme alanlarının kat adetleri depremselliğe uygun olarak planlanmalıdır.
- Yapıların, kırsal mimari karakteri korunmalı ve yeni yapıların bu karaktere uygunluğu sağlanmalıdır.

- Yolların ve sokakların biçim, genişlik ve kaplama malzemeleri, 4. Bölgenin kırsal karakterine uygun olmalıdır.

5. Bölge Tasarım Rehberi:

- Bölgede yoğun olan arazi kullanım deseni orman alanlarıdır. Orman alanları korunmalı ve bölgede saf ve karışık türlerin devamlılığı sağlanmalıdır.
- Çalışma alanındaki en yüksek alanlara sahip olan 5. Bölgedeki planlama çalışmalarında yükseklik sınıflarına dikkat edilmelidir.
- 5. Bölgedeki yapıların, kırsal mimari karakteri korunmalı ve yeni yapılarda bu karakter dikkate alınmalıdır.
- Yolların ve sokakların biçim, genişlik ve kaplama malzemeleri, 5. Bölgenin kırsal karakterine uygun olmalıdır.

4.2 Köylerin Karakterleri Ve Tasarım Rehberleri

Bölgeleme çalışması ve çalışma alanında baskın olan tarım, turizm ve sanayi sektörleri dikkate alınarak pilot köyler seçilmiştir. Tarım sektörü kapsamında 3. Bölgedeki Küçükdere köyü, turizm sektörü kapsamında 3. ve 4. Bölge arasındaki Develi köyü, 2. Bölgedeki Goncalı köyü ve sanayi sektörü kapsamında 3. Bölgedeki Şahinler köyü pilot köyler olarak seçilmiştir. Köylerin kırsal karakterleri belirlenerek tasarım rehberleri oluşturulmuştur.

Küçükdere Köy Karakteri: 3. Bölgede bulunan Küçükdere köyünün topoğrafyası az eğimli araziden oluşmaktadır. Küçükdere köyünün en yoğun olan arazi kullanım deseni sulu mutlak tarım alanlarıdır. Ova köyü tipinde olan Küçükdere'deki yerleşimler toplu olarak konumlanmıştır. Küçükdere köyünden Karam deresi ve sulama kanalı geçmektedir (Şekil 42).

Şekil 42: Küçükdere Karam deresi (a) ve sulama kanalı (b).

Küçükdere köyünün mimari dokusu tek katlı, taş ve kerpiç evlerden oluşmaktadır (Şekil 43).

Şekil 43: Küçükdere köyü mimari karakteri.

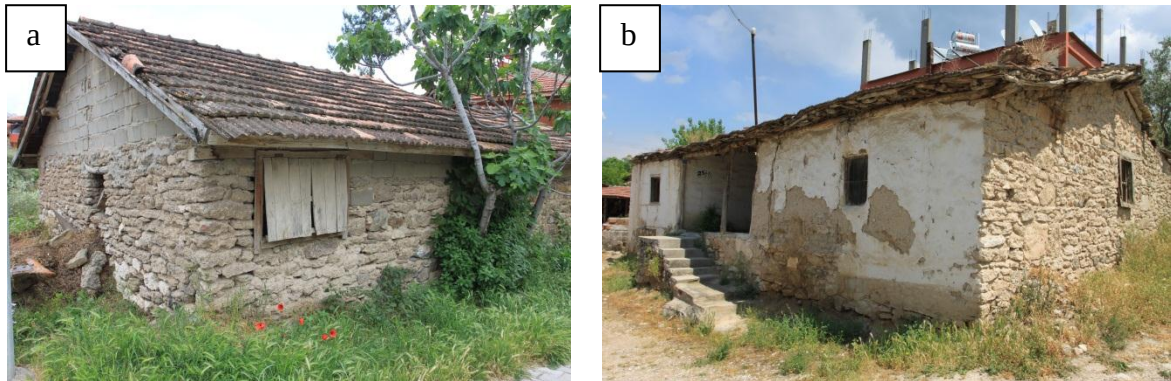
Küçükdere köyündeki sokak dokusu kilit parke taş, stabilize/toprak ve asfalttır (Şekil 44).

Şekil 44: Küçükdere sokak dokusu (a,b).

Arazi kullanımı, üretim biçimi, akarsu ve sulama kanalı varlığı Küçükdere köy karakterinin tarım alanları olduğunu göstermektedir.

Develi Köy Karakteri: 3. ve 4. Bölge arasında bulunan Develi köyünün topoğrafik özellikleri düz ve eğimli arazilerdir. Ova köyü tipindeki köyün arazi kullanım deseni yoğun olarak sulu mutlak tarım alanlarından oluşmaktadır. Düz ve az eğimli arazi üzerinde konumlanan Develi köyündeki yerleşimlerin yapısı topludur. Fay hattına 1 km uzaklıktaki alan içinde bulunmaktadır. Köyün mimari karakteri tek katlı taş ve kerpiç yapılardır (Şekil 45). Bu yapıların çoğu kullanılmamakta veya ahır olarak kullanılmaktadır.

Şekil 45: Develi köyü mimari karakteri (a,b).

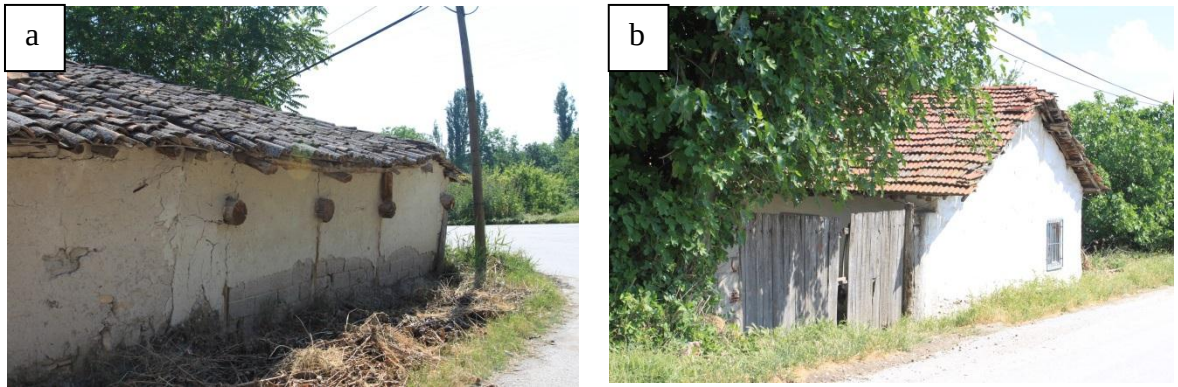
Develi köyündeki sokakların yapısı kilit parke taş ve asfalttır (Şekil 46).

Şekil 46: Develi köyü sokak dokusu (a,b).

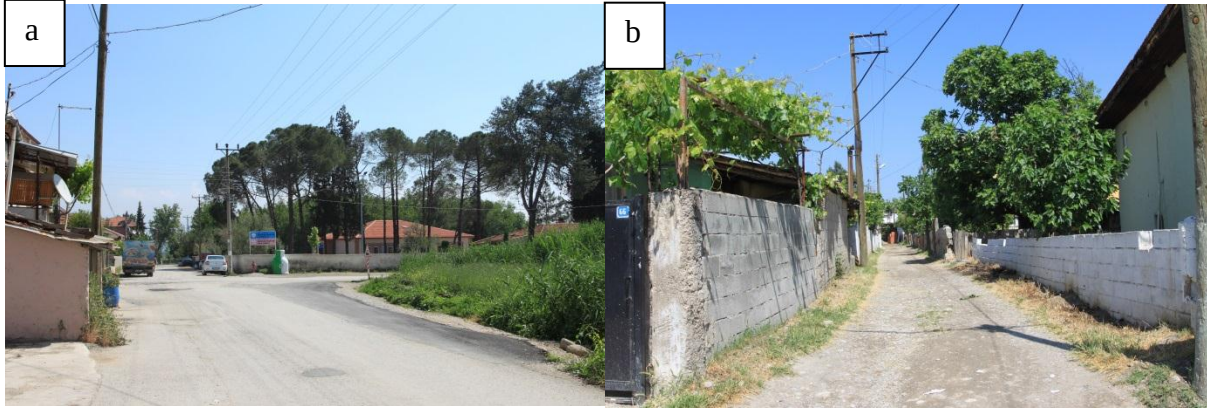
Develi köyü ÖÇK Bölgesi ve 1. Derece Termal Koruma alanı içerisinde. Develi köyünde Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ve rekreasyon amaçlı tesis bulunmaktadır. Köy, Pamukkale-Hierapolis tur güzergâhı üzerindedir. Bu özelliklerden dolayı köyün en önemli karakteristik özellikleri turizm ve tarım alanlarıdır.

Goncalı Köy Karakteri: 2. Bölgede olan Goncalı köyünün topoğrafik özellikleri düz ve az eğimli arazilerdir. Köyün yoğun arazi kullanım deseni çayır arazileridir. Ova köyü tipindeki Goncalı köyündeki yerleşimler birbirlerinden dağınıktır. Goncalı köyünden sulama kanalı ve Gökçay geçmektedir. Köy, fay hattına 1 km uzaklıktaki alan içerisinde. Köyün mimari karakteri tek katlı taş ve kerpiç yapılardır (Şekil 47).

Şekil 47: Goncalı köyü mimari karakteri (a,b).

Goncalı köyündeki sokakların yapısı stabilize/toprak ve asfalttır (Şekil 48).

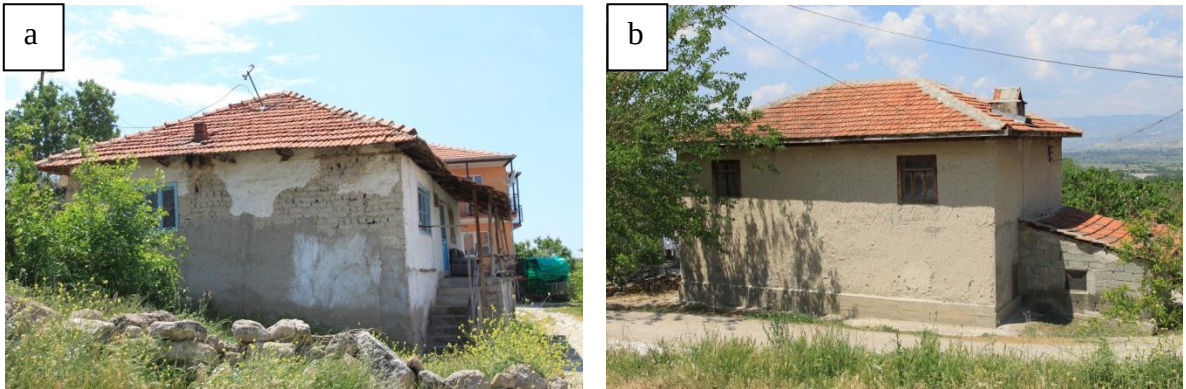

Şekil 48: Goncalı köyü sokak dokusu (a,b).

Sit alanı içinde bulunan köyün bir kısmı Laodikya Antik Kenti sınırlarında yer almaktadır. Köyde ayrıca koruma altında olan Goncalı Tren İstasyonu ve meşhur bir yiyeceğiyle ünlü olan restoranlar bulunmaktadır. Bu özelliklerinde dolayı köyün en önemli karakteristik özellikleri turizm ve tarım alanlarıdır.

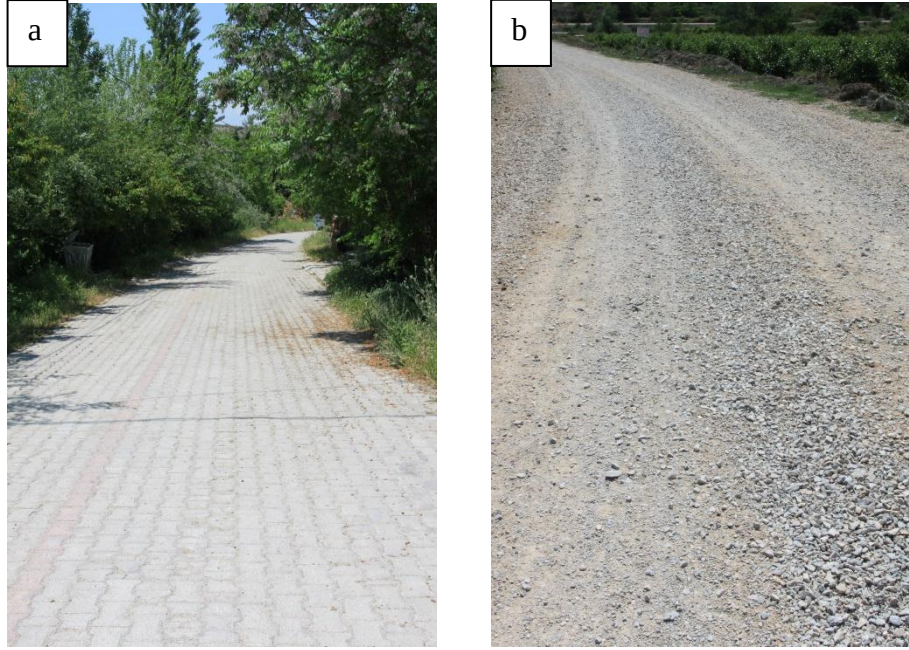
Şahinler Köy Karakteri: 2. Bölgede bulunan Şahinler köyünün topoğrafyası az eğimli ve eğimli arazilerden oluşmaktadır. Köydeki yoğun arazi kullanım deseni orman alanlarıdır. Sırt-etek köyü tipindeki Şahinler köyünde yerleşimler küme şeklinde konumlanmıştır. Şahinler, Fay hattına 1 km uzaklıktaki alan içerisindedir. Köyde sulama kanalı bulunmaktadır.

Şahinler köyün mimari karakteri tek katlı taş ve kerpiç yapılardır (Şekil 49).

Şekil 49: Şahinler köyü mimari karakteri (a,b).

Şahinler köyündeki sokakların yapısı kilit parke, stabilize/toprak ve asfalttır (Şekil 50).

Şekil 50: Şahinler köyü sokak dokusu (a,b).

Şahinler köyü, sınırları içerisinde sanayi işletmeleri barındıran, bunun yanı sıra tarım ve hayvancılık faaliyetleri gösteren bir köydür. Sanayi ve turizm alanları köyün en önemli karakteristik özellikleridir.

Küçükdere Köy Tasarım Rehberi:

- Küçükdere köyünün yoğun arazi kullanım deseni olan sulu mutlak tarım alanları korunmalı, yapılaşmaya izin verilmemelidir.
- Sulama kanalı tarım alanlarında kullanıldığından, sanayi atıkları ve insan kaynaklı faktörlerden korunmalıdır.
- Köyde ön planda olan tarımsal ve hayvansal faaliyetler kırsal karakterin sürdürülebilirliği için önemlidir. Bu faaliyetler Denizli Büyükşehir Belediyesi tarafından desteklenmelidir.
- Köyün mimari dokusu korunarak, bu doku yeni yapılacak yapılarda uygulanmalıdır.
- Küçükdere köyündeki sokak dokusu korunmalıdır. Köydeki patika ve dar geçitler doğal hali ile bırakılmalıdır.

Develi Köy Tasarım Rehberi:

- Köyün karakteristik özelliklerinden olan sulu mutlak tarım arazileri korunmalı, bu araziler yapılaşmaya açılmamalıdır.
- Fay hattına 1 km uzaklıktaki alan içerisinde bulunan Develi köyünde yeni yapılacak yapıların kat adetleri ve malzemeleri bu faktöre göre planlanmalıdır.
- Develi köyü, ÖÇK Bölgesi ve 1.Derece Termal Koruma Alanı içerisinde bulunduğundan, köyde yapılacak tasarım ve planlama çalışmalarında korunan alanların turizm ile ilişkisi dikkate alınarak yapılmalıdır.
- Pamukkale-Hierapolis tur güzergâhı üzerinde bulunan Ceylanpınarı Tesis, köydeki turizm sektörünü canlandırmada turistler için uğrak noktalardan biri olmalıdır.
- Develi köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi geliştirilerek köy halkına desteği arttırılmalıdır.
- Köyün sokak dokusu korunmalıdır. Patika ve dar geçitli yollar doğal hali ile bırakılmalıdır.
- Köyün mimari karakteri korunarak, yeni yapılacak yapılar bu karaktere göre planlanmalıdır.

Goncalı Köy Tasarım Rehberi:

- Goncalı köyü karakteristik özelliği olan çayır arazileri korunmalıdır.
- Köyde bulunan sulama kanalının, tarımsal ürünlere vereceği zararlardan dolayı çevresel atıklardan etkilenmesi önlenmelidir.
- Fay hattına 1 km uzaklıktaki alan içerisinde bulunan Goncalı köyünde yapılacak yeni yapıların kat adetleri ve malzemeleri bu faktöre göre seçilmelidir.
- Sit Alanı sınırları içerisinde yer alan Goncalı köyünde yapılacak olan tasarım ve planlama kararları, korunan alan kriterleri dikkate alınarak verilmelidir.
- Bir yiyeceğiyle meşhur olan ve restoranları olan Goncalı köyünün ekonomisini ve turizm potansiyelini arttırmak için Laodikya Antik Kentine gelen turistler, turizm firmaları tarafından köydeki restoranlara yönlendirilmelidir.

- Köyün mimari karakteri korunmalıdır.
- Goncalı köyü sokak dokusu korunarak, stabilize ve toprak olan patika ve dar geçitler doğal hali ile bırakılmalıdır.

Şahinler Köy Tasarım Rehberi:

- Şahinler köyü yoğun arazi kullanım deseni olan çayır arazileri korunarak, yapılaşmaya açılmamalıdır.
- Köyde bulunan sanayi işletmelerinin atıkları, sulama kanalı etkilememelidir.
- Fay hattına 1 km uzaklıktaki alan içerisinde bulunan Şahinler köyünde, yeni yapılacak yapıların kat adetleri ve malzemeleri bu faktör dikkate alınarak yapılmalıdır.
- Şahinler köyü sokak dokusu korunarak, stabilize ve toprak olan patika ve dar geçitler doğal hali ile bırakılmalıdır.
- Köyün mimari karakteri korunarak, yeni yapılacak yapılarda köyün mimari karakteri uygulanmalıdır.

Köy tasarım rehberleri, kırsal yerleşmelerdeki karakteri ve kimliği koruyarak, gelişmenin kırsal yerleşim ile nasıl uyum içinde gerçekleşeceğini açıklayan bir planlama aracıdır. Türkiye’de Büyükşehir Belediyesi olan kentlerdeki kırsal yerleşimler, kırsal karakter özelliklerini kaybederek kentsel yayılmadan etkilenmektedir. Kırsal yerleşimlerdeki kentsel yayılma riskini ortadan kaldırmak için köy tasarım rehberleri en önemli araçlardan biridir. 2013 yılında 3194 sayılı İmar Kanunu’na eklenen madde ile Türkiye’de köy tasarım rehberlerine ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

Çalışma alanı olan Denizli ili 2012 yılında 6360 sayılı Kanun kapsamında büyükşehir belediyesi olmuştur. Bu geçişle kırsal yerleşimler Denizli Büyükşehir Belediyesi’ne mahalle statüsüyle bağlanarak, kentsel alan olarak belirtilmektedir. Statü değişikliği yaşayan kırsal alanlar, kırsal karakter özelliklerini halen devam ettirmektedirler.

Çalışmada uygulanan bölgeleme ve sektör bazlı pilot köy seçimi yöntemi ile oluşturulan tasarım rehberlerinde, doğal ve kültürel peyzaj özelliklerinden topoğrafik, jeolojik, hidrolojik yapı, tarımsal desen ve arazi kullanım durumu, korunan alan varlıkları ve yönetsel yapı durumu dikkate alınmıştır. Bölgelerin ve köylerin peyzaj karakterleri

belirlenerek tasarım rehberleri oluşturulmuştur. Oluşturulan bu rehberler, Büyükşehir Belediyesi olan kentlerdeki kırsal yerleşimlerin, kırsal karakterinin devamlılığını sağlamada bir araç olarak kullanılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Alaca, A. (2013). *Kırsal Alan Planlaması Tartışmaları 1999-2009*. 1. basım, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Yayınları: 764, MSGSÜ Basımevi, İstanbul, 534 s.
- Anon. (2002). Landscape Character Assessment Guidance for England and Scotland. The University of Sheffield and Land Use Consultants. The Countryside Agency and Scottish Natural Heritage.
- Atabeyoğlu, Ö ve Bulut, Y. (2013). Ordu kenti kentsel peyzaj karakter analizi. *Akademik Ziraat Dergisi*, 2 (1): 1-12.
- Atik M. ve Ortaçesme, V. (2010). Peyzaj Karakter Analizi Yöntemi ile Antalya Side Bölgesi Kültürel Peyzajlarının Karakter Analizi. TÜBİTAK 108Y345, 96 s.
- Atik, M., Işıklı R. C. ve Yıldırım, E. (2010). Kentsel ve kırsal peyzajların tanımlanmasında peyzaj karakter analizi yöntem yaklaşımı. *Peyzaj mimarlığı 4. Kongresi Bildiriler Kitabı*, Ed.; Artar, M, Yılmaz, O, Gündüz, S; TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, Ankara, s. 124-125.
- Beyhan, Ş.G. ve Ünügür, M. (2005). Çağdaş gereksinimler bağlamında sürdürülebilir turizm ve kimlik modeli. *İTÜ Dergisi Mimarlık, Planlama, Tasarım*, 4 (2): 79-87.
- Bryant, C.R., Russwurm, L.H. ve McLellan, A.G. (1985). *The City and The Countryside*, Longmann's Group: London.
- Countryside Commission (1996). Village Design Statements: Making Local Character Count In New Development. Countryside Commission CCP 501, United Kingdom.
- ÇŞB (2012). Denizli Doğal ve Kültürel Peyzaj Özellikleri. 1/100.000 Aydın-Muğla-Denizli Çevre Düzeni Planı. Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ankara.
- Denizli Büyükşehir Belediyesi (2014). *Merkezeğendi ve Pamukkale İlçeleri 1/1000 ve 1/5000 Halihazır Haritaları*. Denizli Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, Denizli
- Eminağaoğlu, Z. ve Çevik, S. (2006). Kırsal yerleşmelere ilişkin tasarım politikaları ve araçlar. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 1 (22): 157-162.
- Erdem, M. (2011). Kırsal Yerleşim Peyzaj Kimlik Özelliklerinin Tespiti, Korunması Ve Geliştirilmesine Yönelik Değerlendirme Matrisi Önerisi. Doktora Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul, 368 s.
- Ertürk, T. (1996). Şehir Kimliği: Amasya Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul, 104 s.

- GEKA (2009). *Denizli İklim Özellikleri*. Denizli Merkez İlçe Raporu. Güney Ege Kalkınma Ajansı, Denizli.
- Görmüş, S. (2012). Korunan Alanlarda Peyzaj Karakter Analizi: Kastamonu-Bartın Küre Dağları Milli Parkı Örneği (basılmamış), Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara, 291 s.
- Görmüş, S. ve Oğuz, D. (2010). Peyzaj karakter haritası hazırlama sürecinde Türkiye için bir durum değerlendirmesi. *Peyzaj Mimarlığı 4. Kongresi, Bildiriler Kitabı*. ed.; Artar, M, Yılmaz, O, Gündüz, S; TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, Ankara, s 126-127.
- Görmüş, S., Atmış, E., Artar, M., Özkazanç, N.K., Günşen, H.B., Cengiz, S. ve Tekebaş, S. (2015). *Küre Dağları Milli Parkı Köy Tasarım Rehberleri (Bartın Bölümü)*. 1.basım, Bartın Üniversitesi Yayınları: 20, Mutlu Basım Yayın, İstanbul, 234 s.
- Guise, R. (2005). Community-Led Village Design Statements in Ireland. Toolkit 2012. [http://www.heritagecouncil.ie/fileadmin/user_upload/Publications/Planning/VDS Toolkit_2_012/Toolkit_Final_Web2.pdf](http://www.heritagecouncil.ie/fileadmin/user_upload/Publications/Planning/VDS_Toolkit_2_012/Toolkit_Final_Web2.pdf).
- Gülümser, A.A., Baycan Levent, T. Ve Nijkamp, P. (2010). Türkiye'nin kırsal yapısı: AB düzeyinde bir karşılaştırma. *İTÜ Dergisi Mimarlık, Planlama, Tasarım*, 9 (2): 133-144.
- Jellema, A., Stobbelaar, D.J., Groot, J.C.J. ve Rossing, W.A.H. (2009). Landscape character systems. *Journal of Environmental Management* 90: 161-274.
- Karadeniz, N., Baylan, E. ve Kaska, E. (2010). Peyzaj Tiplerinin Tanımlanması. Yıldız Dağları Biyosfer Projesi, Çevre ve Orman Bakanlığı, Ankara.
- Kavruk, H. (2004). *Köy ve Mahalle: Yerleşim ve Yönetim Birimi*, Odak Yayınevi, Ankara.
- Kavruk, H., Erdem, T., Öztaş, N., Keleş, İ., Yusuf, P. ve Aktürk, B. (2012). *Türkiye'de Köy Yerleşimi ve Yönetimi*. 1. basım, TODAİE Yayınları: 28, Hangar Marka İletişimi Reklam ve Yayıncılık Hizmetleri, Ankara, 282 s.
- Kayıkçı, S. (2009). Türkiye'de Kırsal Alan Yönetimi. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, Ankara, 312s.
- Kim, K. ve Pauleit, S. (2007). Landscape character, biodiversity and land use planning: the case of kwangju city region, South Korea. *Land Use Policy* 24 (1): 264-274.
- KÖK (1924). Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Resmi WEB Sitesi, <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.442.pdf> (04.10.2014).
- Lynch, K. (1960). *The Image of The City*. Cambridge MIT Press.

- Mamunlu, H. (2001). Kırsal Alanlar/Köy Yerleşmeleri ve Planlama İlişkisinde İstanbul İl Bütünü Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, İstanbul, 155 s.
- Merkezefendi Belediyesi (2014). *Tarım ve Hayvancılık Verileri*. Merkezefendi Brifing Raporu, Merkezefendi Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Denizli
- North Dorset District Council (2011). Adopting Village and Town Design Statements as Supplementary Planning Documents.
- Oğuz, D., Görmüş, S., Gülçubuk, B., Somuncu, M., Menteş, İ., Arpa, N., Yeni, E. ve Cengiz, S. (2013). Kastamonu- Bartın Küre Dağları Milli Parkı Örneğinde Korunan Alanlarda Peyzaj Karakter Tiplerinin Belirlenmesi. TÜBİTAK 110Y270, 239 s.
- Orman ve Su İşleri Bakanlığı (2009). *Denizli Meteoroloji Verileri*. Honaz Dağı Milli Parkı Uzun Devreli Gelişme Planı Analitik Etüt Raporu. Doğa Koruma Ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Belde Proje Ve Danışmanlık Ticaret Limited Şirketi, Denizli.
- Öğdül, H., Erbaş, A.E., Konuk, G., Gül, M., Abaklıoğlu, M., Alpan, A., Büken Cantimur, B., Çalışkan, Ç.O., Çılgin, K., Hasgöl, E., İncekara, B., Olgun, İ., Orman, T., Turgut, E. ve Yücel, S.D. (2015). *Kastamonu/Küre Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi*. 1. Basım, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı Yayınları: 92, Salmat Basım, Ankara, 249 s.
- Pamukkale Belediyesi (2014). *Tarım ve Hayvancılık Verileri*. Pamukkale Brifing Raporu, Pamukkale Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Denizli.
- Pedroli, G.B.M., Van Elsen, T. ve Van Mansvelt, J.D. (2007). Values of rural landscapes in Europe: Inspiration or by-product. *NJAS Wageningen Journal of Life Science*, 54 (4): 54-64.
- Politecnico di Milano. (1999). *A Typology of Rural Areas in Europe*, PdM, Milan.
- Quay, H. (2003). *Urban Design in Planning System: Towards Better Practice*. Department of the Environment, Transport and the Regions Publications: Londra.
- Resmi Gazete (1930). Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, Belediye Kanunu, <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1471.pdf&main=http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1471.pdf> (10.01.2015).
- Resmi Gazete (2005). Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/03/20050325-5.htm>, (20.01.2015).
- Resmi Gazete (2006). Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete, Sınır Tespitine Dair Karar, <http://www.resmi-gazete.org/regas/sinir-tespitine-dair-karar-17027.htm> (21.01.2015).

- Rural Community Council of Essex (1997). Village Design Statements Information Pack, United Kingdom.
- Swanwick, C. (2002). *Landscape Character Assessment-Guidance for England and Scotland*. Countryside Agency, Cheltenham and Scottish Natural Heritage, Edinburgh.
- Şahin, Ş., Perçin, H., Kurum, E., Uzun, O. ve Bilgili, B.C. (2013). Bölge- Alt Bölge (İl) Ölçeğinde Peyzaj Karakter Analizi ve Değerlendirmesi Ulusal Teknik Kılavuzu. Müşteri Kurumların T.C. İçişleri Bakanlığı, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı olduğu, T.C. Ankara Üniversitesinin Yürütücü Kuruluş olduğu ve TÜBİTAK KAMAG 1007 Programı 109G074 Nolu PEYZAJ-44 Projenin Çıktısı, 61 s.
- TBMM (2005). Türkiye Büyük Millet Meclisi Resmi WEB Sitesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Resmi WEB Sitesi, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5393.html> (15.02.2015).
- TBMM (2012). Türkiye Büyük Millet Meclisi Resmi WEB Sitesi, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6360.html> (13.02.2015).
- TCB (1985). Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Resmi WEB Sitesi, <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.3194&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch> (25.01.2015).
- TÜİK (2014). Türkiye İstatistik Kurumu, Veritabanı, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul> (20.10.2014)
- URL-1 (2015). http://www.sp.gov.tr/upload/xSPTemelBelge/files/I01Im+KKP_2010_2013.pdf, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Kırsal Kalkınma Planı (2010-2013), 03 Nisan 2015.
- URL-2 (2015) <http://karakter.nedir.com/>, Karakter Tanımı, 12 Şubat 2015.
- URL-3 (2014) <http://www.angelfire.com/mt/shastatomorrow/4msag.html>, MT. Shasta Mountain Köy Tasarım Rehberi, 15 Kasım 2014.
- URL-4 (2014). <http://www.rolleston.org.uk/vds/statement.htm>, Rolleston Köy Tasarım Rehberi, 12 Kasım 2014.
- URL-5 (2014). https://www.whistler.ca/sites/default/files/related/whistler_village_design_guidelines_0.pdf Whistler Köy Tasarım Rehberi, 02 Aralık 2014.
- URL-6 (2015). <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,51372/laodikeia-antik-kenti-denizli.html>, Laodikya Antik Kenti, 17 Şubat 2015.
- Uslu, A., Cengiz, T. ve Kiper, T. (2004). Türkiye’de ve Avrupa’da *Kırsal Peyzaj Planlama Çalışmaları*. Avrupa Birliği Politikaları. *Kırsal Çevre Yıllığı*, Ed., Dönmez, T; Dönmez Ofset, Ankara, s. 125-142.

- Van Eetvelde, V. ve Antrop, M. (2009). A Stepwise Multi-Scaled Landsacpe Typology and Characterization for Trans-Regional Integration, Applied on The Federal State of Belgium, Landscape and Urban Planning 91. pp:160-170.
- Wascher, D.M. (2005). European Landscape Character Areas-Typologies, Cartography and Indicators for the Assessment of Sustainable Landscapes, Final Project Report as deliverable from the EU's Accompanying Measure project European Landscape Character Assessment Initiative (ELCAI), Funded Under the 5th Framework Programme on Energy, Environment and Sustainable Development, Published by Landscape Europe in Collaboration with ELCAI Project Partners.
- Yılmaz, B., Atik, G. (2006). Doğal peyzaj özelliklerinin kırsal yerleşimler üzerindeki etkileri: Bartın örneği. *ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 8 (1): 1-9.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Gizem ÖZDEMİR
Doğum Yeri ve Tarihi : Ankara / 1989

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Bartın Üniversitesi-Peyzaj Mimarlığı Bölümü
Yüksek Lisans Öğrenimi : Bartın üniversitesi Peyzaj Planlama ve Tasarım Anabilim Dalı

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyet/Yayınlar : Görmüş, S. ve Özdemir G. 2014. Köy Tasarım Rehberlerinden Köy Eylem Planlarına: Denizli Örneği, VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, 4-5 Nisan 2014, Kuşadası/Aydın (Özet Bildiri).

Görmüş, S., Cengiz, S. ve Özdemir, G. 2014. The Agrarian Landscape and Urban Sustainability, Case Study: Bartın City, Turkey. ECLAS Conferance, 21-23 September, Porto (Bildiri).

Cengiz, S., Görmüş, S. ve Özdemir, G. 2014. Kentsel Yayılmanın Etkileyeceği Potansiyel Alanların Uzaktan Algılama ve CBS İle Belirlenmesi: Denizli Örneği, Dünya Şehircilik Günü 38. Kolokyumu: Kentlerin Geleceği, 6-8 Kasım 2014 Taşkışla/İstanbul (Bildiri).

Görmüş, S., Cengiz, S., Nas , İ. ve Özdemir, G. 2015. Agricultural Landscape Corridors . LE: NOTRE Institue, 21-25 April, Romania (Poster Bildiri).

Görmüş, S., Özdemir, G., Nas, İ. ve Cengiz, S. 2015. Kırsal Kimliğin Sürdürülebilirliği İçin Köy/Mahalle Tasarım Rehberleri: Denizli Örneği, Ekoloji Kongresi, 6-9 Mayıs 2015, Sinop (Özet Bildiri).

Görmüş, S., Nas, İ., Cengiz, S. ve Özdemir, G. 2015. Sürdürülebilirlik ve Arazi Kullanım Entegrasyonu:

Denizli Kenti, Ekoloji Kongresi, 6-9 Mayıs 2015, Sinop (Özet Bildiri).

Görmüş, S., Cengiz, S., Özdemir, G. Ve Nas, İ. 2014. Evaluation Of Pressure Of The Urban Sprawl On Cultural Landscape. MOCADESU, 18-20 September 2015, Trabzon (Bildiri).

İş Deneyimi

- Stajlar : Fidanlık stajı – Eksper Peyzaj Ltd. Şti. - Antalya
Büro stajı – MD Proje -Ankara
- Projeler ve Kurs Belgeleri : TÜBİTAK/TOVAG (113O543) Kentsel Kırsal Kuşaklarda Peyzaj Deseni ve Ekolojik Süreç Etkileşimi: Denizli Örneği/Proje Asistanı
Bartın Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi: Bartın Kentinde Yeşil Altyapı (Green Infrastructure) Yaklaşımı İle Peyzaj Değerlendirmeleri-Araştırmacı
Bartın Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projesi: Köy Tasarım Rehberi: Denizli Örneği-Araştırmacı
- 2014 Haziran- 3D Analyst and Spatial Analyst
2014 Eylül- Coğrafi Bilgi Sistemi Uzmanlığı Sertifika Programı
2015 Mayıs – IBM SPSS Statistics ile Uygulamalı İstatistik Eğitimi

İletişim

E-Posta Adresi : gizemozdemir0674@gmail.com

Tarih : 21/08/2015 (Tez sınav tarihi)